

**Әбдіғали Қоянбаев
Наташа Сабирова
КЕМЕ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ СӨЗДІГІ
Орысша-Ағылшынша-Қазақша**

**Абдугали Куянбаев
Наташа Сабирова
СЛОВАРЬ ПО УСТРОЙСТВУ СУДНА
Русский-Английский-Казахский**

**Abdugali Kuyanbaev
Natasha Sabirova
VESSEL DESIGN GLOSSARY
Russian-English-Kazakh**

ЖШС «Сөздік-Словарь»
Алматы, 2013

УДК 629.5 (038)
ББК 39.4 я 2
К 89

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі
Тіл комитетінің тапсырысы бойынша «Қазақстан Республикасында
тілдерді дамыту мен қолданудың 2011-2020 жылдарға арналған
мемлекеттік бағдарламасы» аясында шығарылды.

Қуянбаев А., Сабирова Н.

К 89 Кеме құрылысының сөздігі – Алматы: «Сөздік-Словарь», 2013 ж.
– 192 бет.

ISBN 9965-822-83-2

Осы сөздік теңдессіз және жеке дара, теңіз, өзен, шағын көлемді кемелерді салу бойынша бірінші техникалық терминдер сөздігі болып табылады. Қазақтанның егемендігі тарихында кеме жасаудағы техникалық терминдердің шет тілдерінен мемлекеттік тілге аударылып, су көлігі саласының кең қолданылымына бірінші рет ұсынылып отыр. .

Авторлар осы кітап оқырмандарына жіберген ескертпелері үшін алдын-ала алғыс білдіреді.

Настоящий словарь является уникальным по своему содержанию, первым словарем технических терминов, принятых и используемых при строительстве морских, речных и маломерных судов. Впервые в истории суверенного Казахстана представлен словарь с переводами судостроительных технических терминов с иностранных языков на государственный для применения в сфере водного транспорта.

Авторы заранее благодарят читателей за внесенные критические замечания и предложения.

This is the first dictionary of technical terms, is unique by its content accepted and used under construction of sea vessels, river vessels and small vessels. This is the first time in the history of independent Kazakhstan when technical dictionary is represented with translation of shipbuilding technical terminology from foreign languages into state national language. The purpose of the dictionary issuing is wide usage amongst water professional area specialists.

The authors appreciate any reviews, comments and offers from readers.

УДК 629.5 (038)
ББК 39.4 я

ISBN 9965-822-83-2

© Қуянбаев А., Сабирова Н., 2013
© «Сөздік-Словарь», 2013

АЛҒЫ СӨЗ

Сіздердің назарларыңызға ұсынылып отырған «Кеме құрылысының сөздігі» қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде берілген. Сөздік елімізде жаңа дамып келе жатырған су көлігі (теңіз және өзен флоты) саласын қамтитын мұндай алғашқы туындылардың бірі, сондай ақ кеме құрылысындағы кездесетін терминдерді елімізде алғаш рет оқырманға ашып көрсетіп отырған еңбек.

Бұл сөздік осы саладағы еңбек етіп жатырған және кемеге қатысы бар мекемелердің қызметкерлеріне, арнайы оқу орындарындағы студенттерге, аудармашылар мен мамандарға арналады.

Сөздікте берілген сөздердің көбі осы кезге дейін елімізде жарық көрген терминологиялық сөздіктерден және су көлігі саласында қолданылатын кәсіби оқулықтардан алынған.

Сөздікті құрастыруда ғылыми-техникалық терминдері мен су көлігі жақсы дамыған орыс тілінің тәжірибесі басты назарда болды.

Еліміздің экономикасының қарымды дамуы, мемлекетіміздің Халықаралық Теңіз Ұйымына мүше болуы, сондай-ақ осы ұйымның шеңберіндегі біраз халықаралық Конвенцияларға қатысуы, сонымен қатар кеме қатынасы мен теңізде жүзудің, оның ішінде теңізде жүргізілетін мұнай операцияларын жүргізудің дамуы, кемелердің кең пайдаланылуы себептері осындай Сөздіктің жасалуына әкелгені сөзсіз.

*Авторлар,
Әбдіғали Қоянбаев – кеме құрастыру инженері
Наташа Сабирова – инженер-гидротехник*

Предисловие

Предлагаемый на ваше внимание «Словарь по устройству судна» представлен на казахском, русском и английском языках. Словарь является одним из первых подобных трудов, который раскрывает суть применяемых в устройстве судов терминов и охватывает развивающуюся в стране отрасль водного транспорта (морского и речного флота).

Данный словарь предназначен для работников этой отрасли и предприятий, работникам, которые имеют отношения к отрасли, а также студентам специальных учебных заведений, переводчикам и специалистам.

Многие слова, которые приведены в словаре, позаимствованы из терминологических словарей, опубликованных в стране по настоящее время и из применяемых на водном транспорте профессиональной литературы.

При составлении словаря главное внимание было уделено к практике применения русского языка, у которого развиты научно-технические термины и водный транспорт.

Нынешний рост экономики Казахстана и вступление государства в члены Международной Морской Организации, а также его участие в международных Конвенциях, принятых в рамках данной организации, наряду с этим развитие судоходства и мореплавания, в том числе проведение морских нефтяных операций, и расширение парка судов привело к необходимости создания данного Словаря.

*Авторы,
Абдугали Куянбаев – инженер- кораблестроитель
Наташа Сабирова – инженер-гидротехник*

Foreword

We bring to your attention the Dictionary of Vessel Construction in Kazakh, Russian and English. The dictionary is one of the first such works where you can find the essence of the terms used in the vessel construction and it covers the industry of water transport (sea and river fleet) that is developing in the country.

This dictionary is intended for people working in this industry and the companies and people related to the industry as well as for students of special educational institutions, for translators, and engineers.

There are numbers of words taken from different terminology dictionaries have been adopted and those that are being used by water transportation professionals' lexicon.

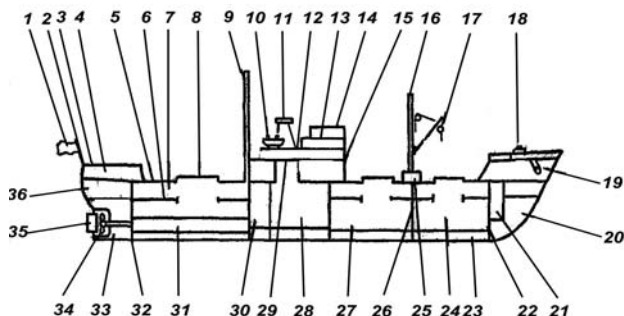
In the process of the dictionary making, application practice of the Russian language was of utmost importance as it contains well-developed scientific and technical terms and water transport.

Current growth of the economy of the Kazakhstan, joining of the government into membership of the International Marine Organization and participation in International Conventions, as well as simultaneous development of shipping and navigation including carrying out offshore oil operations and widening of the ships park brought to relevancy of creation such special dictionary as Shipbuilding Technical Dictionary.

*Autors,
Abdugali Kuyanbayev, shipbuilding engineer
Natasha Sabirova, hydraulic engineer*

1. Корпус Судна - Ship's Hull - Кеме тұрқы

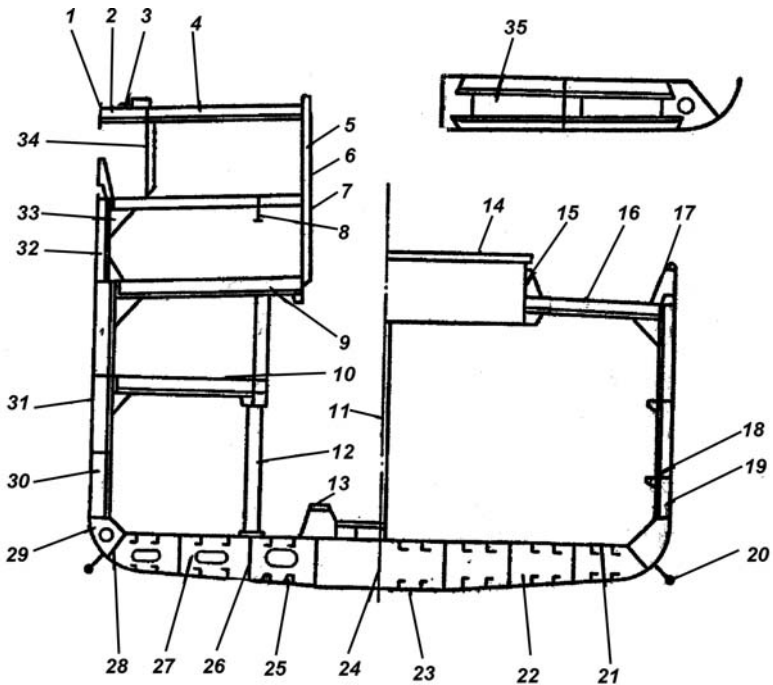
1.1. Общее устройство. Сухогрузное судно – General arrangement. Dry cargo vessel – Жалпы құрылысы. Құрғақ жүк тасу кемесі

1. Флаг	Flag	Ту
2. Флагшток	Flagstaff	Тутұғыр
3. Палуба юта	Roop deck	Ют едені
4. Ют	Roop	Ют
5. Верхняя палуба	Upper deck	Жоғарғы еден
6. Вторая палуба	Second deck	Екінші еден
7. Твиндек	Tweendeck	Еден арасы
8. Люк	Hatch	Люк
9. Грот-мачта	Main mast	Орталық дiңгек
10. Шлюпочное устройство	Boat gear	Шлюпка құрылғысы
11. Труба	Funnel	Құбыр
12. Шлюпочная палуба	Boat deck	Шлюпка едені
13. Палуба ходового мостика	Navigating bridge deck	Қозғалыс көпірінің едені
14. Настил рулевой рубки	Wheel house top	Басқару рубкасының едені

15. Средняя надстройка	Midship superstructure	Орталық қондырма
16. Фок-мачта	Fore mast	Фок дiңгек
17. Грузоподъемное устройство	Cargo handling gear	Жүк көтергiш құрылғы
18. Якорное устройство	Anchor gear	Зәкір құрылғысы
19. Бак	Forecastle	Бак
20. Форпик	Forepeak	Форпик
21. Цепной ящик	Chain locker	Шынжыр жәшігі
22. Переборка форпика	Forepeak bulkhead	Форпик қалқасы
23. Танк двойного дна	Double bottom tank	Қос түпті танк
24. Трюм	Hold	Трюм
25. Рубка	Deck house	Басқару бөлмесі
26. Поперечная переборка	Transverse bulkhead	Көлденең қалқа
27. Настил двойного дна	Double bottom plating	Қос түпті еден
28. Машинное отделение	Engine room	Машина бөлімі
29. Палуба надстройки	Superstructure deck	Қондырма едені
30. Котельное отделение	Boiler room	Қазандық бөлімі
31. Туннель гребного вала	Shaft	Ескіш біліктің қуысы
32. Переборка ахтерпика	Afterpeak bulkhead	Ахтерпик қалқасы
33. Ахтерпик	Afterpeak	Ахтерпик
34. Гребное устройство	Propulsion installation	Ескіш құрылғы
35. Рулевое устройство	Steering gear	Руль құрылғысы
36. Рулевое отделение	Steering compartment	Руль бөлімі
37. Отделение рулевой машины	Steering gear compartment	Руль машина бөлімі

1.2. Сечение по мидель-шпангоуту - Midship frame section - Мидель қабырға қимасы

1. Обделочный лист	Boundary plate	Қаптама табак
2. Ватервейс	Gutter, gutter waterway	Ватервейс
3. Угольник ватервейса	Gutter bar	Ватервейс бұрыштығы
4. Бимс	Beam	Бимс
5. Стойка	Stiffener	Тіреуіш
6. Машинная шахта	Machinery casing	Машина шахтасы
7. Стенка машинной шахты	Casing side	Машина шахтасының қабырғасы
8. Карлингс	Deck girder	Карлингс

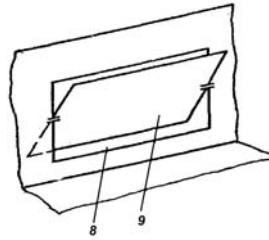
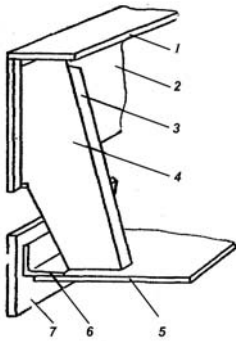

9. Рамный бимс	Web beam	Жақтаулық бимс
10. Настил платформ	Platform plating	Тұғыр төсемі
11. Продольная полупереборка	Longitudinal half-bulkhead	Бойлық жартылай қалқа
12. Пиллерс	Pillar	Пиллерс
13. Фундамент под главный двигатель	Seating under main engine	Бас қозғалтқыш іргетасы
Машинный фундамент	Engine seating	Машина іргетасы
Котельный фундамент	Boiler seating	Қазандық іргетасы
14. Люковая крышка	Hatch cover	Люк қақпағы
15. Комингс люка	Hatch coaming	Люк жиегі
16. Палубный настил	Deck plating	Палуба төсемі
17. Фальшборт	Bulwark	Фальшборт
18. Бортовой стрингер	Side stringer	Борттық стрингер
19. Трюмный шпангоут	Hold frame	Трюм шпангоуты
20. Скуловой киль	Side keel, bilge keel	Бүйірлік киль
21. Настил двойного дна	Double bottom plating	Қос түпті төсем
22. Водонепроницаемый флор	Watertight floor	Су өткізбейтін флор
23. Горизонтальный киль	Flat plate keel, plate keel	Жазық киль
24. Вертикальный киль (внутренний)	Centre girder	Тік киль (ішкі)
25. Продольные днищевые балки	Bottom longitudinal stiffeners	Бойлық түп арқалықтары
26. Днищевой стрингер	Side girder	Түптік стрингер

27. Флор сплошной	Solid floor	Тұтас флор
28. Крайний междудонный лист	Margin plate	Шеткі тұпаралық табақ
29. Скуловая кница	Bilge bracket, frame bracket	Бүйірлік кница
30. Рамный шпангоут	Web frame	Жақтаулық шпангоут
31. Наружная обшивка	Shell plating	Сыртқы қаптау
32. Шпангоут	Frame	Шпангоут
33. Кница	Knee	Кница
34. Боковая переборка рубки	Deckhouse side	Басқару бөлмесіндегі бүйір қалқа
35. Открытый флор	Bracket floor	Ашық флор

1.3. Фальшборт – Bulwark – Фальшборт

1. Планширь	Gunwale	Планширь
2. Лист фальшборта, обшивка фальшборта	Bulwark plating	Фальшборт табағы, фальшборт қаптауы
3. Фланец	Flange	Ернемек
4. Стойка фальшборта	Stanchion	Фальшборт тіреуші
5. Палубный стрингер	Stringer plate	Еден стрингері
6. Угольник стрингера	Stringer angle	Стрингер бұрыштығы
7. Ширстрек	Sheerstrake	Ширстрек
8. Штормовой порттик	Freeing port	Дауыл портигі

9. Крышка
штормового
портика

Scupper shutter,
flap cover

Дауыл
портигінің
қақпағы

1.4. Растяжка наружной обшивки – Shell expansion
– **Сыртқы қаптау кергіші**

**Пояся
наружной
обшивки**

**Strakes of shell
plating**

**Сыртқы қаптау
белдеулері**

1. Шир-стречный
пояс

Sheerstrake

Ширстрек
белдеуі

Ширстрек

Sheerstrake

Ширстрек

2. Бортовые
пояся

Side plating
strakes

Борт белдеулері

Бортовая обшивка

Side plating

Борт қаптауы

3. Скуловой пояс

Bilge strake

Бүйір белдеуі

4. Ледовый пояс

Ice strake

Мұз белдеу

5. Потерянный
пояс

Stealer

Жоғалған белдеу

6. Килевой пояс

Keel plating

Килдік белдеу

7. Шпунтовой
пояс

Garboard strake

Шпунттық
белдеу

8. Днищевые
пояся

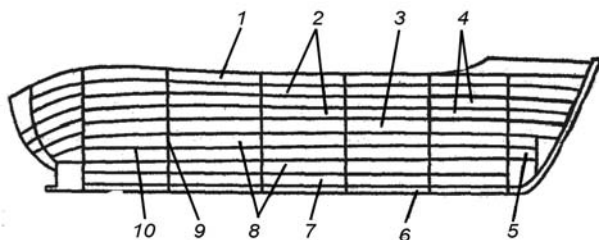
Bottom strake

Түптік белдеулер

9. Стык

Butt

Түйіс

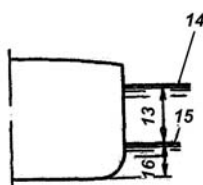
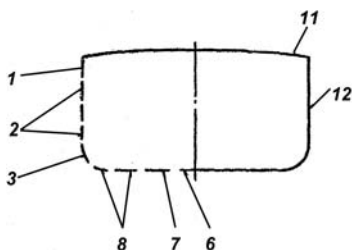

10. Паз	Seam	Ойык
11. Настил палубы	Deck plating	Еден төсемі
12. Наружная обшивка	Shell plating	Сыртқы қаптау
13. Бортовая обшивка в районе переменных ватерлиний	Side plating in the area of loadlines Variable strake of shell plating	Өзгермелі ватерсызықтар ауданындағы борт қаптауы
14. Переменный пояс обшивки		Қаптаудың өзгермелі белдеуі
15. Грузовая ватерлиния – ГВЛ	Load waterline – LWL	Жүк ватерсызығы – ЖВС
Ватерлиния судна порожнем	Light waterline	Бос кемеңің ватерсызығы
Ватерлиния судна в балласте	Light ballast waterline	Балластағы кемеңің ватерсызығы
16. Осадка порожнем	Light load draught	Бос кездегі бату тереңдігі

Определения

Definitions

Анықтамалар

Днищевая обшивка - наружная обшивка ниже верхнего закругления скулы

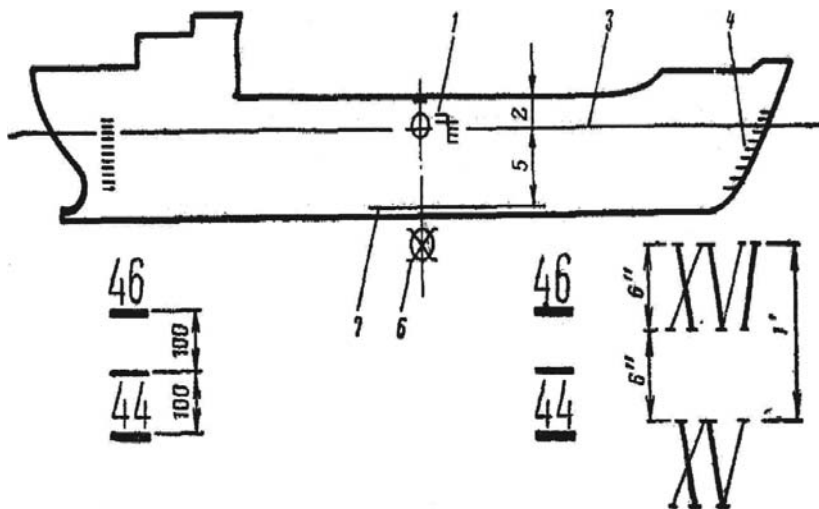
Bottom plating - shell plating below the upper turn of bilge

Түпті қаптау - бүйірдің жоғарғы иілуінен төменгі сыртқы қаптау

Бортовая обшивка - наружная обшивка от верхнего закругления скулы до нижней кромки ширстрека

Side plating - shell plating from upper turn of bilge to lower edge of sheerstrake

Борттық қаптау - бүйірдің жоғарғы иілуінен ширстректің төменгі жиегіне дейінгі сыртқы қаптау

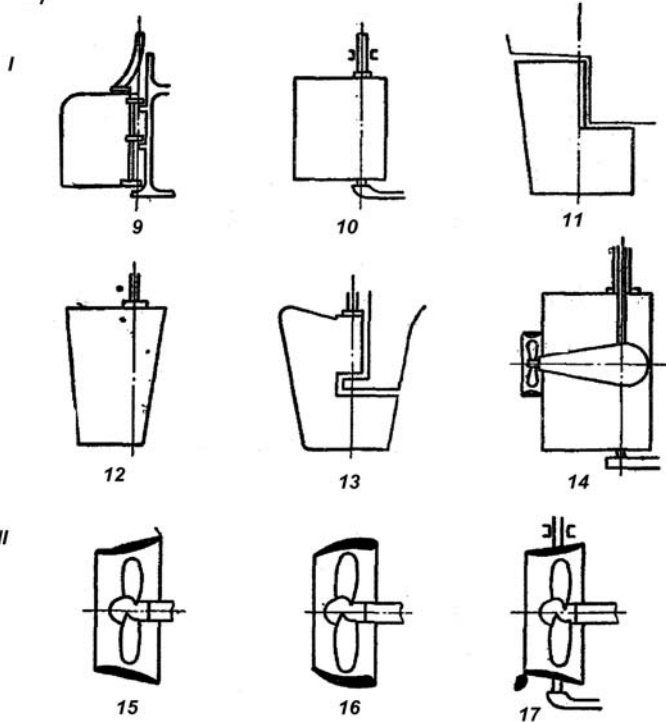
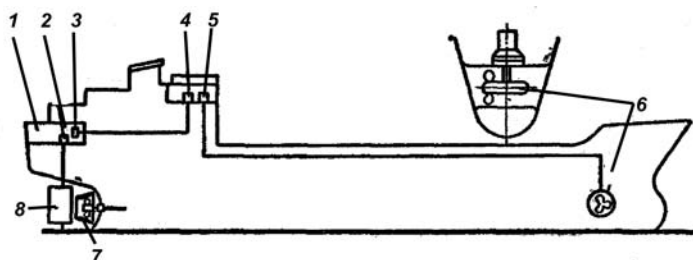

3. Знак грузовой
марки
Диск
Плимсоля

Load line mark
Plimsoll disk

Жүк
маркасының
белгісі
Плимсол
дискі

ЛЗ – Лесная зимняя грузовая марка	LW – Winter Timber Load Line	ҚА – қысқы ағаш жүк маркасы
ЛЗСА – Лесная зимняя грузовая марка для Северной Атлантики	LWNA – Winter North Atlantic Timber Load Line	САҚАЖМ – Солтүстік Атлантика үшін қысқы ағаш жүк маркасы
ЛТ – Лесная тропическая грузовая марка	LT – Tropical Timber Load Line	ТА – тропиктік ағаш жүк маркасы
ЛП – Лесная грузовая марка для пресной воды летом	LF – Fresh Water Timber Load Line	ТСЖА – тұщы суға жазғы ағаш жүк маркасы
ЛТП — Лесная тропическая грузовая марка для пресной воды	LTF — Tropical Fresh Water Timber Load Line	ТСТАМ—тұщы суға тропиктік ағаш жүк маркасы

2. Устройства, Оборудование и Снабжение - Arrangements, Equipment and Outfit – Құрылғылар, Жарақтау мен Жабдықтау

2.1. Рулевое устройство – Steering gear – Руль құрылғысы

I. Типы судовых рулей	Types of ship's rudders	Кеме рульдерінің түрлері
II. Типы насадок	Types of nozzles	Саптама түрлері
1. Румпельное отделение	Steering compartment	Румпель бөлімі
2. Рулевая машина	Steering engine	Рульдік машина
3. Рулевой привод	Steering gear	Рульдік жетек
4. Рулевая колонка, тумба штурвала	Steering column	Рульдік бағана, штурвал тапалтағы
5. Рулевая рубка	Wheelhouse	Рульдік рубка
6. Подруливающее устройство	Steering propeller, thruster	Рульдеу құрылғысы
Носовое подруливающее устройство	Bow thruster	Тұмсықтағы рульдеу құрылғысы
Кормовое подруливающее устройство	Stern thruster	Артқы рульдеу құрылғысы
7. Насадка	Nozzle	Саптама
8. Руль	Rudder	Руль
9. Обычный (простой) руль	Ordinary rudder, unbalanced rudder	Әдеттегі (жай) руль
10. Балан-сирный руль	Balanced rudder	Теңгергіш руль

11. Полубалансирный руль

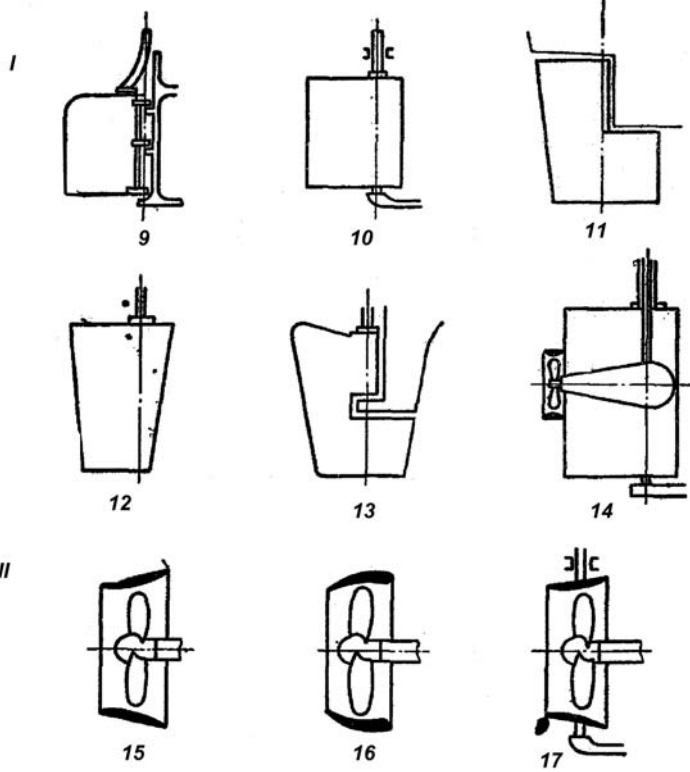
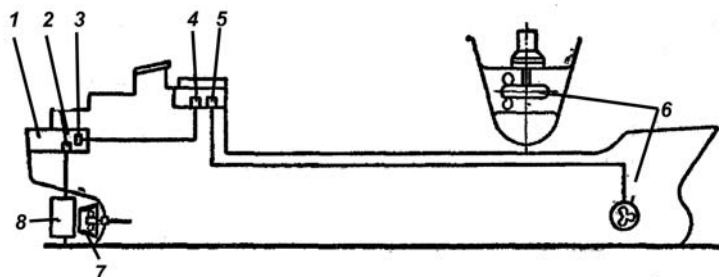
Semi-balanced rudder

Жартылай теңгергіш рулі

12. Подвесной руль

Suspended rudder, underhung rudder

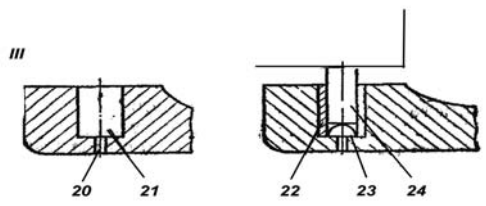
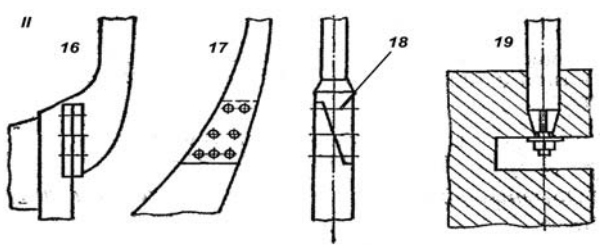
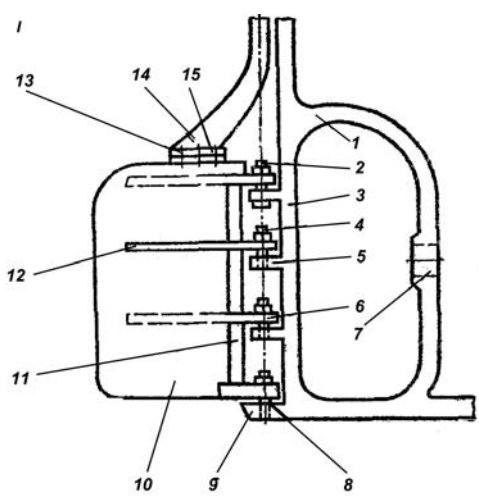
Аспалы руль

13. Полуподвесной руль	Semi-suspended rudder	Жартылай аспалы руль
14. Активный руль	Active rudder	Белсенді руль
15. Ускоряющая насадка	Accelerating nozzle	Жеделдеткіш саптама
Насадка Корта	Kort nozzle	Корт саптамасы
Гребной винт с насадкой Корта	Kort nozzle propeller	Корт саптамалы ескіш винт
16. Замедляющая насадка	Decelerating nozzle	Бәсеңдеткіш саптама
17. Поворотная направляющая насадка	Steering nozzle, nozzle rudder	Бұрылмалы бағыттағыш саптама

***2.1.1. Руль и ахтерштевень – Rudder and sternframe
– Руль және ахтерштевень***

I. Обычный руль	Ordinary rudder	Әдеттегі руль
1.Старнпост	Sternpost	Старнпост
2.Верхний рулевой штырь	Top rudder pintle	Жоғарғы руль істігі
Рулевой штырь с головкой в нижней части	Locking pintle	Басы төменде орналасқан руль істігі
3. Рудерпост	Rudderpost	Рудерпост
4. Промежуточный рулевой штырь	Intermediate rudder pintle	Аралық руль істігі

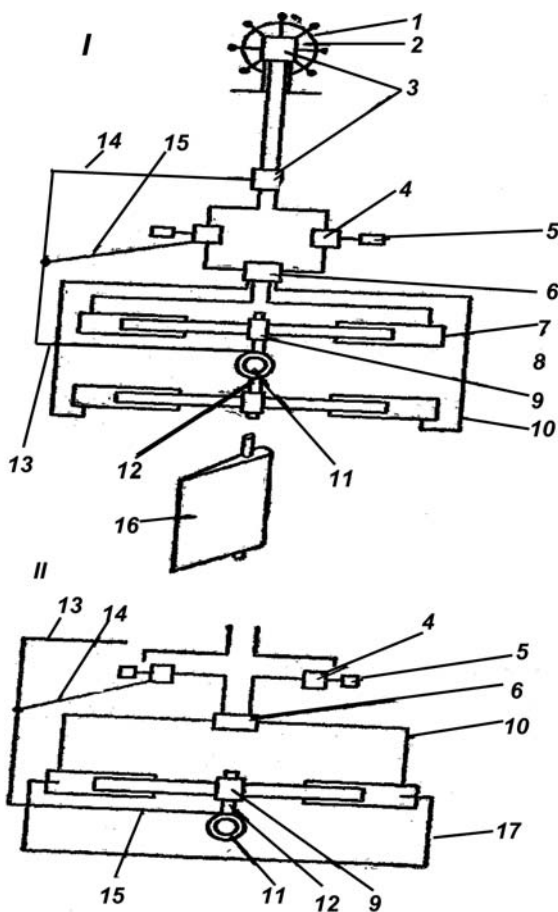
5. Петля рудерпоста	Gudgeon	Рудерпост ілмегі
6. Петля руля	Rudder snug	Руль ілмегі
7. Яблоко старнпоста	Propeller post boss	Старнпост алмасы
8. Нижний рулевой штырь	Bearing pintle	Төменгі руль істігі

9. Пятка ахтерштевня	Sole piece	Ахтерштевень өкшесі
10. Руль,Перо руля	Rudder blade	Руль, Руль сабы
11. Рудерпис	Rudder piece	Рудерпис
12. Ребро руля	Rudder arm	Руль қыры
13. Соеди- нительный болт	Coupling bolt	Қосқыш бұрандама
Призонный болт	Fitted bolt	Жақтау бұрандама
14. Баллер	Rudder stock	Баллер
15. Гори- зонтальное фланцевое соединение	Horizontal flange coupling.	Жазық ернемекті қосылыс
<i>II. Типы соединений руля с баллером</i>	<i>Types of rudder couplings</i>	<i>Рульдің баллермен қосылу түрлері</i>
16. Верти- кальное фланцевое соединение	Vertical flange coupling	Тік ернемекті қосылыс
17. Замковое соединение	Scarf joint	Құлыпты қосылыс
18.Замковый болт	Scarf bolt	Құлыпты бұрандама
19. Коническое соединение	Taper joint	Конусты қосылыс

<i>III. Нижний рулевой штырь балансируемого руля .</i>	<i>Bearing pintle of balanced rudder</i>	<i>Теңгергіш рулінің төменгі руль істігі</i>
20. Отверстие для удаления чечевицы	Air hole	Оптикалық шыны алу тесігі
21. Гнездо пятки ахтерштевня	Sole piece socket	Ахтерштевень өкшесінің ұясы
22. Втулка	Bush, bushing	Төлке
23. Подпятник (чечевица)	Footstep bearing	Өкшелік (оптикалық шыны)
24. Рулевой штырь Пятка руля	Rudder pintle	Руль істігі Руль өкшесі

**2.1.2. Электрогидравлические рулевые приводы -
Electro-hydraulic steering gears – Электргидравликалық
рульдік жетектер**

<i>I. Четырехплун- жерная электрогид- равлическая рулевая машина</i>	Four-ram electro-hydraulic steering engine	Төрт тығынжылды электргид- равликалық рульдік машина
<i>II. Двухплун- жерная электро- гидравлическая рулевая машина</i>	Two-ram electro-hydraulic steering engine	Екі тығынжылды электргид- равликалық рульдік машина

1. Штурвал	Steering wheel	Меңгерме
2. Рулевая колонка	Steering column	Рульдік бағана
3.Телемотор	Telemotor	Телемотор
Гидравлический телемотор	Hydraulic telemotor	Гидравликалық телемотор

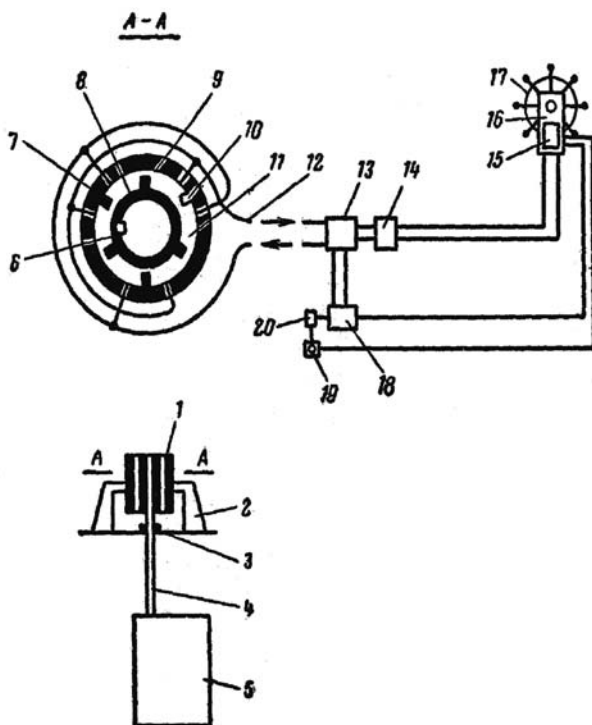
Электрический телемотор	Electric telemotor	Электртелемотор
4. Насос переменной производительности	Variable stroke pump, variable delivery pump	Өнімділігі өзгермелі сорғы
5.Электромотор	Electric motor	Электрмотор
6. Клапанная коробка	Valve chest	Клапан қорабы
7.Гидравлический цилиндр	Hydraulic cylinder	Гидравликалық цилиндр
8. Плунжер	Ram	Тығынжыл
9. Румпельная кулиса	Rapson slide	Румпельдік кулиса (сырған)
10. Гидравлический трубопровод	Hydraulic pipeline	Гидравликалық құбыр
11. Баллер	Rudderstock	Баллер
12. Румпель	Tiller	Румпель
13. Тяга телемотора	Telemotor connection	Телемотор тартымы
14. Тяга насоса	Pump connection	Сорғы тартымы
15. Тяга румпеля	Tiller connection	Румпель тартымы
16. Перо руля	Rudder blade	Руль сабы

17. Перепускной
трубопровод

By-pass
piping

Қайта қосу
құбыры

2.1.3. Лопастная рулевая машина - Rotary vane steering unit - Қалақты рульдік машина

1. Лопастной
гидромотор

Hydraulic rotary
vane motor

Қалақты
гидромотор

2. Фундамент
рулевой
машины

Steering engine
seating

Рульдік
машина
іргетасы

3. Подшипник
руля

Rudder carrier

Руль
мойынтірегі

4. Баллер	Rudderstock	Баллер
5. Руль	Rudder	Руль
6. Шпонка	Key	Кілтөк
7. Статор	Stator	Статор
8. Ротор	Rotor	Ротор
9. Вращаю-щиеся лопасти	Rotary vanes	Айналмалы қалақтар
10. Неподвижные лопасти	Fixed vanes	Қозғалмайтын қалақтар
11. Нагнета- тельная камера	Pressure chamber	Сықау камерасы
Масляная камера	Oil chamber	Май камерасы
12. Трубопровод	Manifold	Құбыр
13. Клапанная коробка	Valve chest	Клапан қорабы
14. Приемник телемотора	Receiver telemotor	Телемотор кабылдағышы
15. Передатчик телемотора	Transmitter telemotor	Телемотор таратқышы
16. Колонка штурвала	Steering column	Меңгерме бағанасы
17. Штурвал	Steering wheel	Меңгерме
18. Насос переменной производи- тельности	Variable deliver pump, variable stroke pump	Өнімділігі өзгермелі сорғы

19. Пускатель

Starter

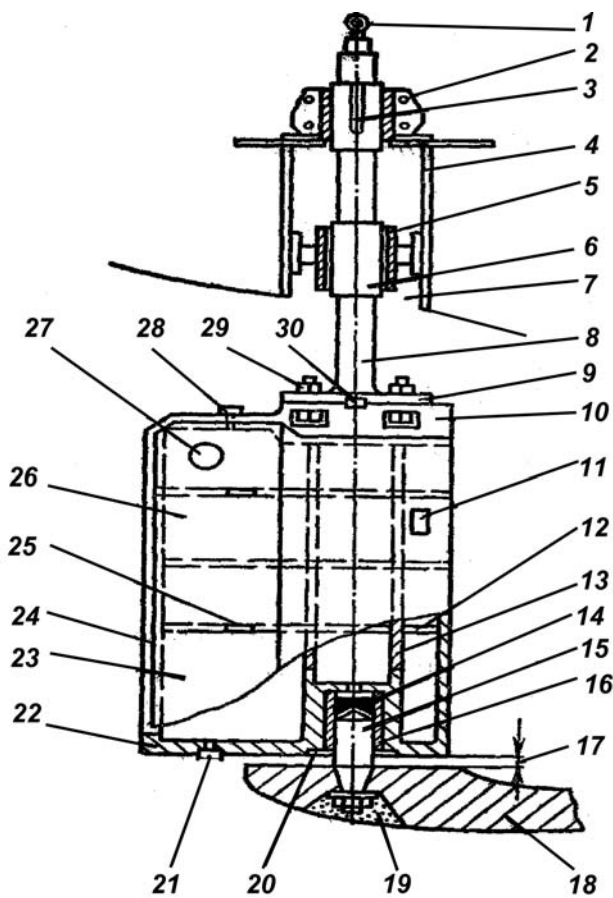
Іскекөскыш

20. Элект-
ромотор

Electric
motor

Электр-
мотор

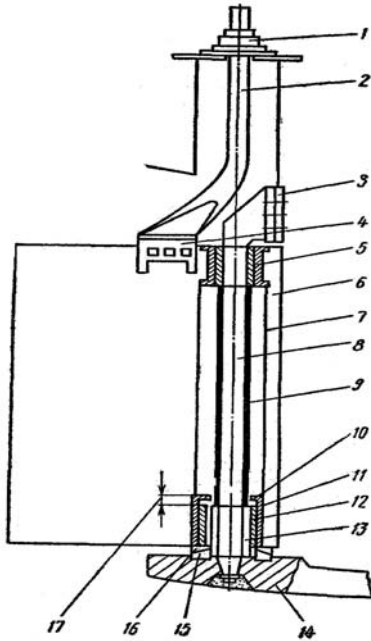
**2.1.4. Балансирный руль – Balanced rudder – Теңгергіш
руль**

1. Подъемный рым	Lifting eye bolt	Көтергіш ілмек
Рым-болт	Rudder eye	Ілмек-бұрандама
2. Подшипник руля	Rudder carrier	Руль мойынтірегі
3. Шпонка	Key	Кілтек
Шпоночная канавка	Key bed	Кілтек бунағы
4. Гельмпортная труба	Rudder trunk	Гельмпорт құбыр
5. Промежуточный подшипник	Neck bearing	Аралық мойынтірек
6. Опорная шейка	Bearing shaft	Тірек мойын
7. Гельмпорт	Rudder hole	Гельмпорт
8. Баллер	Rudderstock	Баллер
9. Фланец баллера	Rudderstock flange_	Баллер ернемегі
10. Верхняя отливка	Upper casting	Жоғарғы құйма
11. Протектор	Protector	Протектор
12. Горизонтальное ребро	Horizontal arm	Жазық қыр
13. Вертикальная диафрагма	Vertical diaphragm	Тік диафрагма
14. Чечевица	Foot step	Оптикалық шыны
15. Рулевой штырь	Rudder pintle	Рульдік істік
Нижний рулевой штырь	Bearing pintle	Төменгі рульдік істік

16. Втулка	Bush	Төлке
17. Зазор между нижней кромкой пера руля и пяткой ахтерштевня	Clearance between bottom edge of rudder blade and sole piece	Руль сабының төменгі жиегі мен ахтерштевень өкшесінің арасындағы саңылау
18. Пятка ахтерштевня	Sole piece	Ахтерштевень табаны
19. Цемент	Cement	Цемент
20. Поддерживающее кольцо	Retaining ring	Сүйемелдегіш сақина
21. Спускная пробка	Drain plug	Ағызу тығыны
22. Нижняя отливка	Lower casting	Төменгі құйма
23. Перо руля	Rudder blade	Руль сабы
24. Соединительная полоса	Joint bar	Қосылыс жолағы
25. Пробочный сварной шов	Plug weld	Тығындық пісіру жігі
26. Обшивка пера руля	Rudder plating	Руль сабының қаптауы
27. Отверстие для подъема руля	Lifting hole	Рульді көтеретін тесік
28. Пробка	Plug	Тығын
29. Болт	Bolt	Бұранда
30. Шпонка	Key	Кілтөк

**2.1.5. Балансирный руль типа «Симплекс» –
Balanced rudder “Simplex” type – «Симплекс»-типті
теңгергіш рулі**

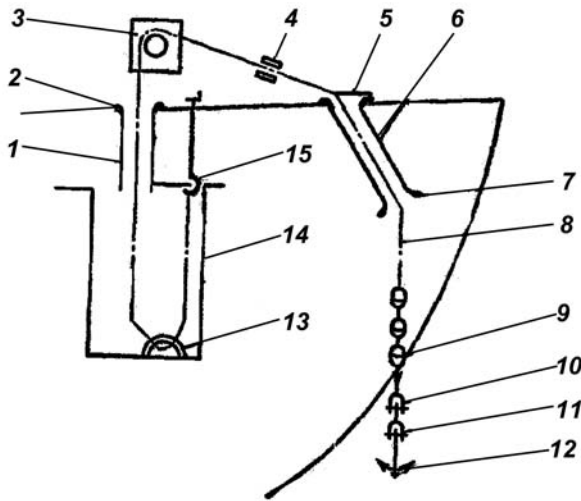
1. Подшипник руля	Rudder carrier	Руль мойынтірегі
2. Баллер	Rudderstock	Баллер
3. Вертикальное фланцевое соединение	Vertical flange coupling	Тік ернемекті қосылыс
4. Горизонтальное фланцевое соединение	Horizontal flange coupling	Жазық ернемекті қосылыс
5. Верхний опорный подшипник съемного рудерпоста	Upper rudder shaft steady bearing	Алмалы рудерпостың жоғарғы тіректі мойынтірегі

6. Перо руля	Rudder blade	Руль сабы
7. Вертикальная диафрагма	Vertical diaphragm	Тік диафрагма
8. Съёмный рудерпост	Rudder shaft	Алмалы рудерпост
9. Эпоксидное покрытие Коррозионно-стойкое покрытие	Epoxy resin coating Corrosion-resistant coating	Эпоксидті қаптама
10. Нижний опорный подшипник съёмного рудерпоста	Lower rudder shaft steady bearing	Тоттанудан сақтайтын қаптама
11. Втулка	Bearing bush	Алмалы рудерпостың төменгі тіректі мойынтірегі
12. Бакаутовая втулка	Lignum vitae bush	Төлке
13. Бронзовая облицовка	Bronze liner	Бакаут төлке
14. Пятка ахтерштевня	Sole piece	Қола қаптау
15. Нижнее опорное кольцо	Lower thrust ring	Ахтерштевень табаны
16. Верхнее опорное кольцо	Upper thrust ring	Төменгі тірек сақина Жоғарғы тірек сақина
17. Зазор для удлинения бакаутовых планок	Clearance for elongation of lignum vitae strips	Бакаут тактайшаларды ұзартуға арналған саңылау

2.2. Якорное устройство – Anchor gear – Зәкір құрылғысы

2.2.1. Схема якорного устройства - Scheme of anchor gear - Зәкір құрылғысының сұлбасы

1. Труба палубного клюза

Chain pipe

Еден клюзының құбыры

2. Палубный клюз

Deck hawse hole

Еден клюзы

3. Брашпиль

Windlass

Брашпиль

4. Стопор

Chain-cable stopper

Бөгеткі

5. Клюзовая крышка	Buckler	Клюз қақпағы
6. Клюз	Hawsepipe	Клюз
7. Губа клюза	Chafing lip	Клюз ерні
8. Якорная цепь	Chain cable	Зәкір шынжыры
9. Вертлюг	Swivel	Топсақ
10. Соединительная скоба	Joining shackle	Қосылыс қапсырмасы
11. Якорная скоба	shackle	Зәкір қапсырмасы
12. Якорь	Anchor	Зәкір
13. Обух	Eye bolt	Шүйде
14. Цепной ящик	Chain locker	Шынжыр жәшігі
15. Устройство для крепления и отдачи коренного конца якорной цепи	Device to secure and release the inboard end of cable	Зәкір шынжырының түпкі ұшын бекітетін және босататын құрылғы

2.2.2. Якоря – Anchors– Зәкірлер

I. Штоковый
якорь

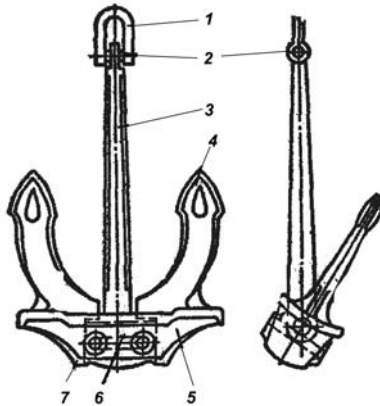
Stocked
anchor

Соташықты
зәкір

Адмиралтейский
якорь

Admiralty anchor

Адмирдық
зәкірі

1. Якорная
скоба

Anchor shackle

Зәкір
қапсырмасы

2. Шток

Stock

Соташық

3. Чека

Locking pin

Мұрындық

4. Веретено

Shaft, shank

Ұршық

5. Лапа

Fluke, palm

Табан

6. Рог

Arm

Мүйіз

7. Тренд

Trend

Тренд

8. Пятка

Crown Anchor

Өкше

9. Носок

Bill

Тұмсықша

II. Бесштокковый
якорь

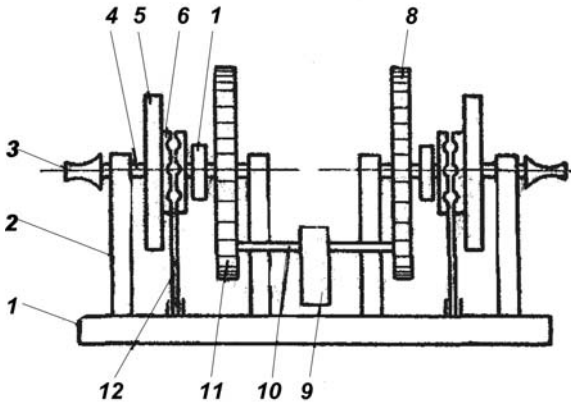
Stockless
anchor

Соташықсыз
зәкір

Якорь Холла

Hall's anchor

Холл зәкірі

1. Якорная
скоба

Anchor shackle

Зәкір
қапсырмасы

2. Штырь
якорной
скобы

Anchor shackle
pin

Зәкір
қапсырмасының
істігі

3. Веретено

Shaft, shank

Ұршық

4. Лапа

Fluke, palm

Табан

5. Голова лап

Head, crown

Табандар
басы

6. Валик

Roller

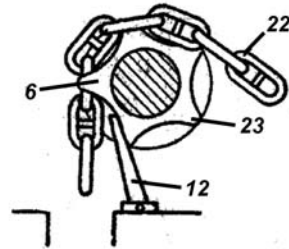
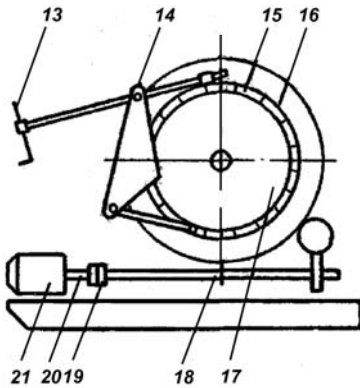
Білікше

7. Болт

Fluke pintle

Бұранда

2.2.3. Брашпиль с электроприводом – *Electrically driven windlass* - *Электржетекті брашпиль*

Брашпиль

**Windlass,
anchor windlass**

Брашпиль

кормовой

aft

артқы

носовой

orward

тұмсықтағы

паровой

steam

бу

брашпиль ручной

hand

қол

брашпиль с дистанционным управлением электрический

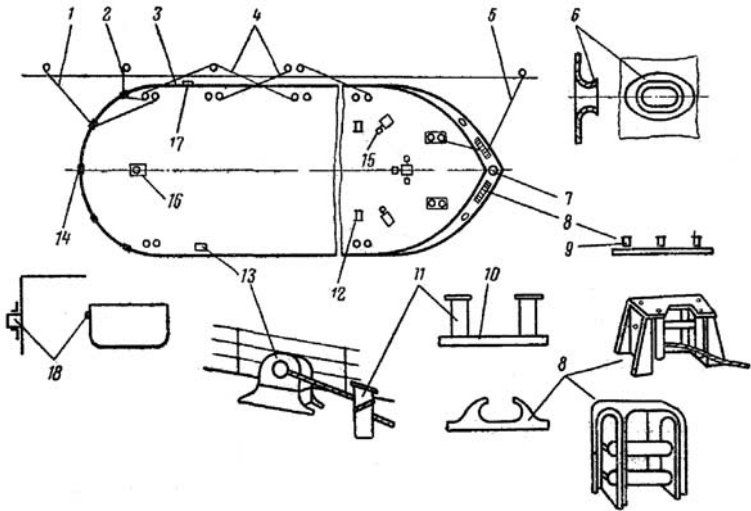
remote control electric

қашықтықтан басқарылатын электр брашпиль

1. Фундаментная плита брашпиля	Windlass bedplate	Брашпильдің іргетас тақтасы
2. Станина брашпиля	Windlass bitt	Брашпиль тұғыры
3. Швартовный барабан, Турачка	Mooring drum, gypsy, gypsy head, niggerhead	Швартов атанағы, Турачка
4. Основной вал брашпиля	Windlass main shaft	Брашпильдің негізгі білігі
5. Ленточный тормоз	Band brake	Таспалы тежегіш
6. Цепной барабан, звездочка Цепная звездочка	Cable lifter, wildcat Sprocket wheel, chain sprocket	Шынжыр атанақ, жұлдызша Шынжырлы жұлдызша
7. Муфта сцепления	Clutch	Ілініс жалғастырғышы
Кулачковая муфта	Claw clutch	Жұдырықшалы жалғастырғыш
8. Ведомая шестерня	Driven gear	Жетектегі тістегеріш
9. Редуктор	Reducer	Бәсендеткіш
10. Вал ведущей шестерни	Pinion shaft	Жетекші тістегеріш білігі
11. Ведущая шестерня	Pinion	Жетекші тістегеріш
12. Направ- ляющий стержень	Guide bar	Бағыттауыш өзек

13. Рукоятка привода тормоза	Brake drive handle, brake gear handle	Тежегіш жетектің тұтқасы
14. Винтовой зажим	Screw terminal	Бұрама қыспақ
15. Тормозная колодка	Brake block	Тежегіш қалып
16. Тормозная лента	Brake band, brake ribbon	Тежегіш таспа
17. Тормозной диск	Brake disk	Тежегіш диск
18. Вал редуктора	Reducer shaft	Бәсеңдеткіш білігі
19. Фланцевое соединение	Flange coupling	Ернемекті қосылыс
20. Вал электродвигателя	Electromotor shaft	Электрқозғалтқыш білігі
21. Электродвигатель	Electromotor	Электрқозғалтқыш
22. Якорная цепь	Chain cable, anchor cable	Зәкір шынжыры
23. Кулачок	Cam	Жұдырықша

2.3. Швартовное устройство – Mooring arrangement
– Жанастыру құрылғысы

1. Швартовы	Mooring lines, hawsers	Швартовтар (болат аркандар)
2. Кормовой швартов	Stern line	Артқы швартов
3. Прижимной швартов	Breast line, breast fast	Қыспақ швартов
4. Шпринг	Spring	Шпринг
5. Скрещивающиеся шпринги	Cross springs	Айқаспалы шпрингтер
6. Носовой швартов	Bow line	Тұмсықтағы швартов

**Швартовное
оборудование****Mooring
appliances****Швартов
жабдығы**

6. Швартовный
клюз

Mooring
pipe

Швартов
клюзы

7. Носовой
швартовный
клюз

Bow
mooring
pipe

Тұмсықтағы
шынжырлау
клюзы

8. Киповая
планка

Fairlead,
chock

Бумалы
тақтайша

9.
Направляющий
роульс, роульс

Fairleader

Бағыттаушы
роульс

10. Швар-
товный кнехт,
кнехт

Mooring
bollard,
bollard, bitt

Швартов
кнехты

11. Тумба

Bollard
column

Тапалтіреу

12. Вьюшка

Reel,
damper

Тартпа

13. Палубный
(панамский)
клюз

Deck
(Panama)
chock

Еден
(панамалық)
клюзы

14. Кормовой
швартовный
клюз

Stern
mooring
pipe

Артқы
швартов
клюзы

Швартовные механизмы

Mooring machinery

Швартов тетіктері

15. Швартовная лебедка

Mooring winch, warping winch

Швартов шығыры

16. Швартовный шпиль

Mooring capstan, warping capstan

Швартов шпильы

Устройства для предохранения корпуса судна от повреждений

Fender

Кеме тұрқысын бүлінуден сақтайтын құрылғылар

17. Кранец Верево́чный кранец, тросовый кранец Деревянный кранец Мягкий кранец

Fender Rope fender Wooden fender Pudding fender Fender, fender

Кранец Жіп кранец, трос кранец ағаш кранец жұмсақ кранец

18. При-вальный брус

guard, rubbing strake

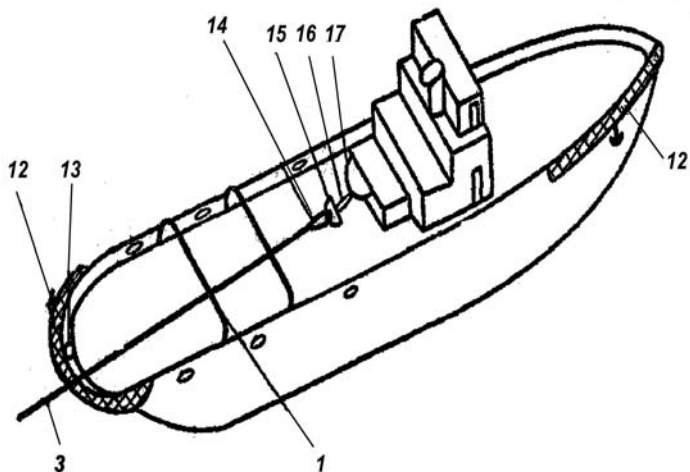
Тоқтатқыш білеу

III. Буксировка борт о борт	Alongside towing	Бортты бортқа тақап сүйреу
IV. Буксировка на буксирной лебедке	Tow on the towing winch	Сүйрегіш шығырмен сүйреу
V. Буксировка на буксирном кнехте	Tow on the towing bitt	Сүйрегіш кнехтпен сүйреу
VI. Буксировка на буксирном гаке	Tow on the towing hook	Сүйрегіш ілгекпен сүйреу
1. Буксируемое судно	Tow, towed vessel, tuggee	Тіркеп сүйрелетін кеме
2. Буксирная брага	Towing bridle, thick cable	Сүйрегіш брага
3. Буксирный трос, буксир	Towline, towrope, towing hawser, towing cable	Сүйреуіш трос, тіркеп сүйрегіш
4. Буксирующее судно Буксирное судно Буксир	Towing vessel Tugboat Tug	Сүйреуіш кеме Сүйреу кемесі, тіркеп сүйрегіш
5. Буксир-толкач Толкающее буксирное судно Толкающий буксир	Pusher, pusher tug Pushboat Pusher tug	Сүйреуіш- итергіш Итеруші сүйреуіш кеме Итеруші тіркеп сүйреуіш

6. Носовой упор	Towknee	Тұмсықтағы тіреуіш
7. Буксирная арка	Towing beam, towing arch Tow rail, towing rail	Сүйреуіш арқалық
8. Тросовый тормоз	Wire stopper	Сымарқанмен тежегіш
9. Барабан буксирной лебедки	Reel of the towing winch	Сүйреуіш шығыр атанағы
10. Буксирная лебедка Автоматическая буксирная лебедка	Towing winch, towing machine, towing engine Automatic towing winch	Сүйреуіш шығыр Автоматты сүйреуіш шығыр
11. Буксирный кнехт, битенг	Towing bitt	Сүйреуіш кнехт, битенг
12. Тросовый кранец	Rope fender	Сымарқанмен кранец
13. Буксирный клюз	Towing chock, towing pipe, towing port	Сүйреуіш клюзы
14. Огон	Eye, eye slice, loop	Огон (сымарқан ұшындағы балдақ)

VI

15. Буксирный
гак
Откидной
буксирный
гак
с дистан-
ционным
управлением

Tow hook,
towing hook
Slip tow
hook with
remote
control

Сүйреуіш
ілгек
Қашықтықтан
басқарылатын
қайырмалы
сүйрегіш
ілгек

16. Устройство
для защиты гака
от перегрузки

Device for
protection
of the tow
hook against
overloading

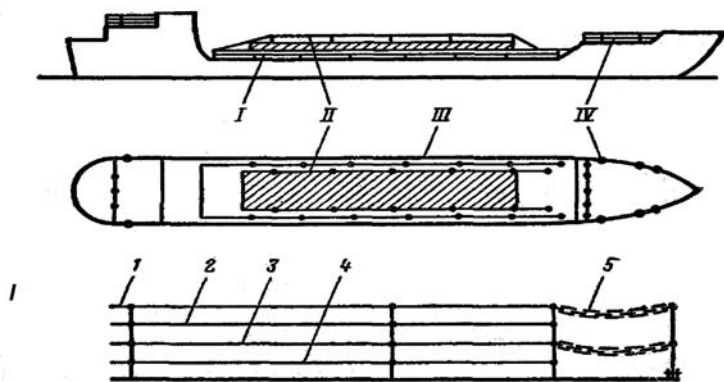
Ілгекті артық
жүктелуден
сақтайтын
құрылғы

17. Буксирный
бугель

Tow
hoop

Сүйреуіш
бүгіл

2.5. Леерное устройство - Life lines - Леер құрылғы

I. Леерное
ограждение

Guard rail,
guard railing,
life ails

Леер қоршау

Открытое
леерное
ограждение

Open rail, open
railing

Ашық леер
қоршауы

Леер

Rail

Леер

Прутковый
леер

Guard rod,
grab rail,
bar rail

Шыбық
леер

Тросовый
леер

Wire-rope
rail

Сымарқанды
леер

Трубчатый
леер

Pipe rail

Құбырлы
леер

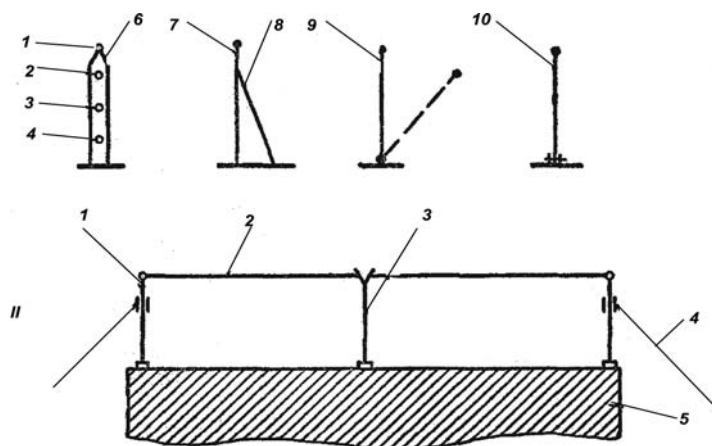
1. Поручень
леерного
ограждения

Handrail, cap
rail

Леер
қоршауының
тұтқасы

2. Верхний леер	Life line	Жоғарғы леер
3. Средний леер	Housing line	Ортаңғы леер
4. Нижний леер	Foot line	Төменгі леер
5. Цепной леер	Guard chain	Шынжыр леер
6. Леерная стойка	Rail stanchion, railing stanchion	Леер тіреуіші
Стойка	Stanchion	Тіреуіш
Постоянная стойка	Permanent stanchion	Тұрақты тіреуіш
Полосовая стойка	Flat bar stanchion	Жолақты тіреуіш
Трубчатая стойка	Pipe stanchion	Құбырлы тіреуіш
7. Леерная стойка с контрфорсом	Braced stanchion	Контрфорсты леер тіреуіші
8. Контрфорс	Stay, brace	Бүртірек
9. Заваливающаяся леерная стойка	Hinged rail stanchion	Сұламалы леер тіреуі
10. Съёмная леерная стойка	Portable rail stanchion	Алынбалы леер тіреуіші

II. Спасательный леер

Life line, grab line, grab rail

Құтқару леері

Штормовой леер

Storm rail

Дауыл леері

1. Концевая леерная стойка

End rail stanchion

Шеткі леер тіреуіші

2. Леер из пенькового троса

Hemp rope rail

Кендір сынарқанды леер

3. Промежуточная стойка

Intermediate stanchion

Аралық тіреуіш

4. Оттяжка

Guy

Тартпа

5. Палубный груз

Deck cargo

Еден жүгі

III. Бортовой леер

Life rail

Борт леері

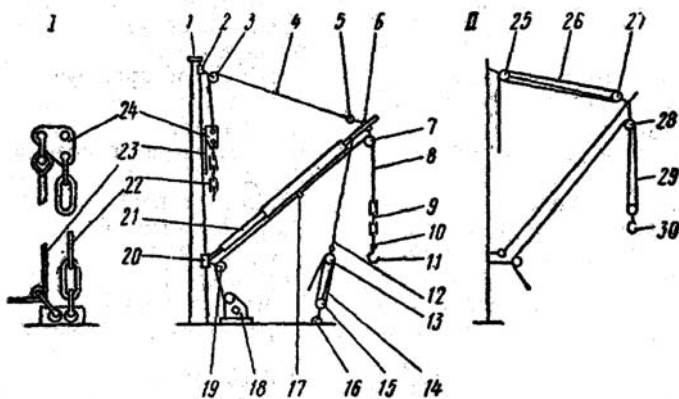
IV. Леерное ограждение бака

Head rails

Бактың леер қоршауы

2.6. Грузоподъемное устройство - Cargo handling gear - Жүк көтергіш құрылғы

2.6.1. Оснастка судовой грузовой стрелы - Ships' derrick rigs - Кемелік жүк жебе жарағы

I. Оснастка грузовой стрелы с одиночным шкентелем и одиночным топенантом

Derrick rigs with single runner and single span

Бір шкентелді және топенантты жүк жебе жарағы

II. Оснастка грузовой стрелы с грузовыми таями и топенантами

Derrick rigs with cargo and span tackle

Жүк және топенант торлары бар жүк жебесінің жарағы

1. Мачта, грузовая колонка или полумачта

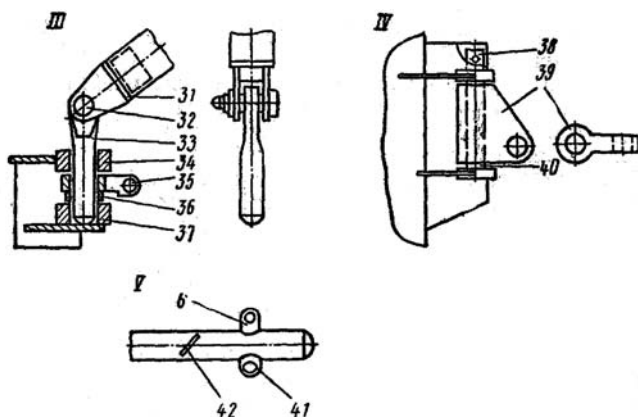
Mast, Samson post or derrick post

Дінгек, жүк бағанасы немесе жартылай дінгек

2. Башмак топенанта	Span bearing	Топенант табаны
Обух топенанта	Span trunnion piece	Топенант шүйдесі
3. Топенантный блок	Span block	Топенанттық тегерме
4. Топенант	Span, span rope	Топенант
5. Скоба	Shackle	Қапсырма
6. Обух топенанта на ноке стрелы, обух нока	Derrick head span eye	Жебе сұламасындағы топенант шүйдесі, сұлама шүйдесі
7. Грузовой блок	Cargo block	Жүк тегермесі
8. Грузовой шкентель	Runner, cargo runner, derrick pendant	Жүк шкентелі
9. Цепной противовес	Chain for runner	Шынжырлы тең салмақ
10. Вертлюг грузового гака	Cargo hook swivel	Жүк ілгегінің топсағы
11. Гак грузовой однорогий	Cargo hook	Бір мүйізді жүк ілгегі
12. Мантыль	Guy pendant	Мантыль
Шкентель оттяжки	Slewing guy pendant	Тарту шкентелі
13. Верхний блок талей оттяжки	Upper slewing guy block	Тарту жабдығының жоғарғы тегермесі

14. Тали оттяжки стрелы	Derrick slewing guy tackles	Жебе тартқыш жүкшығырлар
15. Нижний блок талей оттяжки	Lower slewing guy block	Тартқыш жүкшығырлар төменгі тегермесі
16. Палубный обух с удлиненной проушиной	Oval eye plate	Еденнің ұзынша тесілген шүйдесі
17. Роульс для грузового шкентеля и кронштейн роульса	Cargo runner guide roller androller bracket	Жүк шкентелі үшін роульс және роульс кронштейні
18. Грузовая лебедка	Cargo winch	Жүк шығыры
19. Направляющий блок	Heel block	Бағыттаушы тегерме
20. Башмак шпора	Gooseneck bearing	Шпор табаны
21. Грузовая стрела	Derrick boom	Жүк жебесі
22. Цепной топенант	Span chain	Шынжыр топенант
23. Лопарь топенанта	Topping rope	Топенант қалағы
24. Треугольник топенанта	Triangular plate	Топенант үшбұрышы

25.Верхний блок топенант-талей	Upper span tackle block	Топенант-жүкшығыр- ларының жоғарғы тегермесі
26.Топенант-тали	Span tackle	Топенант- жүкшығырлар
27.Нижний блок топенант-талей Блок топенант- талей на ноке стрелы	Lower span block Derrick head span block	Топенант - жүкшығырлардың төменгі тегермесі Жебе сұламасындағы топенант- жүкшығырлардың тегермесі
28.Верхний грузовой блок	Derrick head cargo block	Жоғарғы жүк тегермесі
29.Грузовые тали, Шкентельтали	Cargo purchase Cargo tackle	Жүкшығырлар Шкентель- жүкшығырлар
30.Нижний грузовой блок грузовых талей	Lower cargo purchase block	Жүк шығырлардың төменгі жүк тегермесі

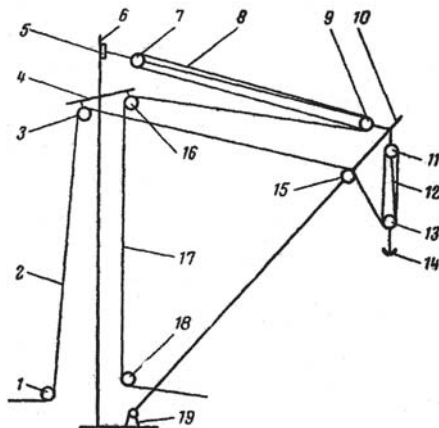

III. Башмак шпора	<i>Gooseneck bearing</i>	Шпор башмагы
IV. Башмак топенанта	<i>Span bearing</i>	Топенант табаны
V. Нок грузовой стрелы	<i>Boom head, derrick head</i>	Жүк жебесінің сұламасы
31. Вилка шпора стрелы	Derrick heel fitting, jaws of the derrick	Жебе шпорының айыры
32. Штырь вилки шпора	Derrick heel pin, heel pin	Шпор айырының істігі
33. Вертлюг шпора стрелы	Gooseneck, derrick heel gooseneck	Жебе шпорының топсағы
34. Верхнее ухо башмака	Neck bearing	Табанның жоғарғы құлағы
35. Серьга	Lead block holder, becket	Сырға
36. Уста-новочное кольцо	Adjusting ring	Орнату сақинасы
37. Упорный башмак	Step bearing	Тіреуіш табан
38. Штырь обуха топенанта на топе мачт	Mast head span eye pin	Дінгек топындағы топенант тысының істігі
39. Обух топенанта на топе мачты	Mast head span eye	Дінгек топындағы топенант шүйдесі
40. Латунная шайба	Brass washer	Жез тығырық
41. Обух	Eye, eye fitting	Шүйде
42. Обух оттяжки	Guy eye	Тартқыш шүйдесі

2.6.2. Стрела-тяжеловес - Heavy-lift derrick – Ауыр салмақ жебе

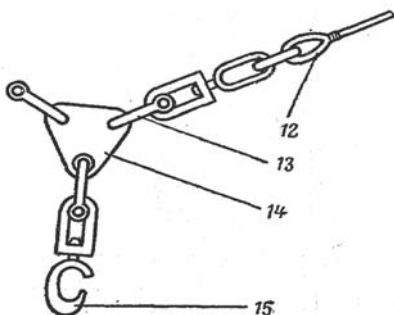
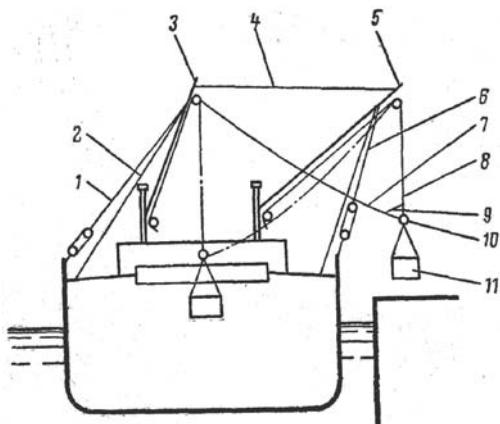
1. Канифас-блок грузового шкентеля у шпора стрелы	Derrick heel cargo runner lead block	Сидақ шпоры жүк шкентелінің канифас-тегермесі
2. Грузовой шкентель	Cargo runner	Жүк шкентелі
3. Направляющий блок грузового шкентеля на топе мачты	Mast head cargo runner lead block	Діңгек топындағы жүк шкентелінің бағыттаушы тегермесі
4. Салинг	Crosstree	Салинг
5. Обух блока топенанта на топе мачты	Mast head span eye fitting	Діңгек топындағы топенант тегермесінің шүйдесі
6. Мачта, грузовая колонка или полумачта	Mast, Samson post or derrick post	Діңгек, жүк бағанасы немесе жартылай діңгек
7. Блок топенант-талей на топе мачты	Mast head span block	Діңгек топындағы топенант-жүкшығырлар тегермесі
8. Топенант-тали	Span tackle	Топенант-жүкшығырлар
9. Блок топенант-талей на ноке стрелы	Derrick head span block	Жебе сұламасындағы топенант-жүкшығырлар тегермесі
10. Грузовая стрела	Derrick boom	Жүк жебесі

11. Верхний грузовой блок грузовых талей	Derrick head cargo block	Жүкшығырлар жоғарғы жүк тегермесі
12. Коренной конец грузового шкентеля	Cargo runner dead end	Жүк шкентелінің шеткі ұшы
13. Нижний грузовой блок грузовых талей	Lower cargo purchase block	Жүк шығырлардың төменгі жүк тегермесі
14. Двурогий гак	Ramshorn hook	Екі мүйізді ілгек
15. Врезной шкив	Built sheave	Оймалы тегершік
16. Направляющий блок топенанта на топе мачты	Mast head span lead block	Дінгек топындағы топенанттың бағыттаушы тегермесі
17. Топенант Span, span rope	Span, span rope	Топенант
18. Канифас-блок топенанта у шпора стрелы	Derrick heel span lead block	Жебе шпорындағы топенанттың канифас-тегермесі
19. Подпятник шпора стрелы	Derrick trunnion fitting	Жебе шпорының табандығы

2.6.3. Работа спаренными стрелами - Derricks used in union purchase - Қатарланған сйдақтармен жұмыс істеу

- 1. Оттяжка трюмной стрелы
- 2. Контротяжка
- 3. Трюмная стрела, люковая стрела
- 4. Топрик

Inboard guy
Preventer guy

Inboard boom

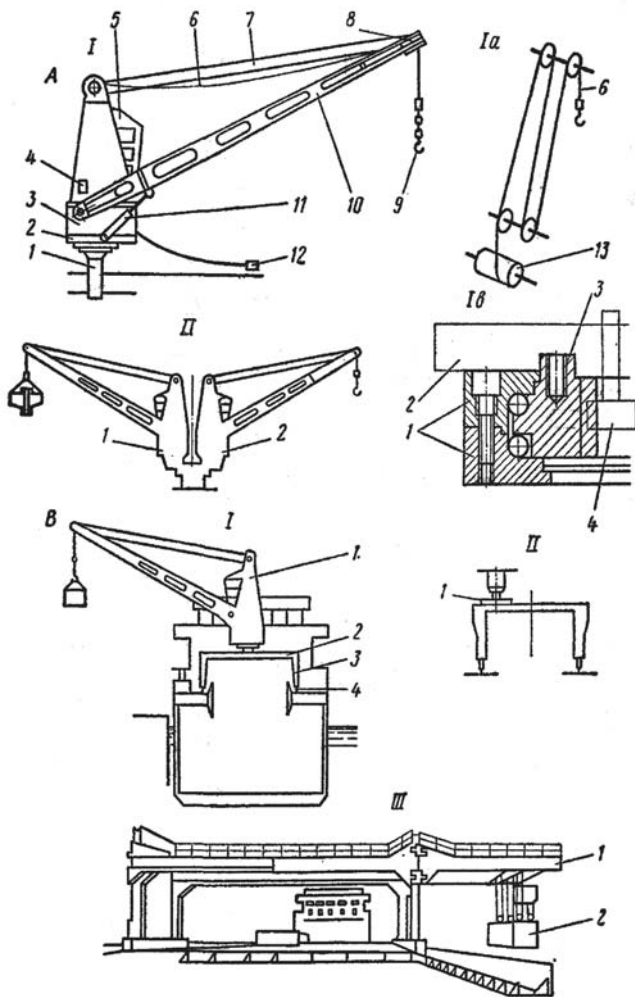
Boom head guy,
connecting guy

- Трюм жебесінің тартқышы
- Тартуға қарсы тұру
- Трюм жебесі, люк жебесі
- Топрик

5. Забортная стрела, береговая стрела	Outboard boom	Борт сыртындағы жебе, жағалау жебесі
6. Оттяжка забортной стрелы	Outboard guy	Борт сыртындағы жебесі тарту
7. Шкентель грузовой трюмной стрелы	Inboard cargo runner	Жүк трюмы сидағының шкентелі
8. Шкентель грузовой забортной стрелы	Outboard cargo runner	Борт сыртындағы жүк жебесінің шкентелі
9. Контрольная цепочка	Control chain	Бақылағыш тізбек
10. Точка соединения грузовых шкентелей	Bridle point	Жүк шкентельдерін жалғау нүктесі
11. Груз	Cargo	Жүк
12. Коуш	Thimble	Шөміш
13. Скоба	Shackle	Қапсырма
14. Треугольная планка	Triangular plate	Үшбұрышты тактайша
15. Грузовой гак с вертлюгом	Cargo hook swivel	Топсақты жүк ілгегі

2.6.4. Судовые палубные краны – Shipboard deck cranes - Кемедегі еден шығырандары

Кран	Crane	Шығыран
грейферный грузовой	Grab Cargo	грейферлік жүк
контейнерный	Container	контейнерлік
мачтовый	Mast	Діңгектік

на (неподвижной)
колонне

Pillar

Бағанадағы
(қозғалмайтын)

палубный

deck, deck-
mounted

Едендік

перемещающийся

movable,
portable, travelling

жылжымалы

портальный с изменяемым, вылетом стрелы стационарный судовой	portal, gantry luffing stationary ship, shipboard	портальдық өзгермелі жебе шығарылғы тұрақты кемелік
А. Стационарные поворотные палубные краны	Stationary rotatable deck crane	Тұрақты бұрылмалы еден шығырандары
I. Кран для одиночной работы	Crane for single opera	Жеке жұмыс краны
1. Опорная колонна Колонна крана Стойка крана	Base column Crane pillar Crane post	Тірек бағанашығыран бағанасы шығыран тіреуіші
2. Поворотная платформа	Rotary platform	Бұрылмалы тұғыр
3. Машинное отделение	Engine house	Машина бөлімі
4. Приводные механизмы Механизм поворотного крана Механизм изменения вылета стрелы Механизм подъема груза Тормоз поворотного механизма	Transmission units Crane slewing gear Luffing gear Hoisting gear Slewing gear brake	Жетек тетіктері Бұрылмалы шығыран тетігі Жебе шығарығын өзгерту тетігі Жүк көтеру тетігі Бұру тетігінің тежегіші
5. Кабина управления краном	Crane cab	Шығыранды басқару кабинасы
6. Грузовой шкентель	Lifting cable Pulley tackle	Жүк шкентелі Полиспастр
7. Полиспастр	Dumb sheave	Сұлама тегершік
8. Шкив на ноке	Cargo hook	Жүк ілгек Көтергіш ілгек

9. Грузовой гак Подъемный гак	Lifting hook Jib	Шығыран жебесі, тіреме Гидравликалық цилиндр
10. Стрела крана, укошина	Hydraulic cylinder	Жебе еңкіштігінің өзгеруін және көтеру операцияларын қашықтықтан басқару Сымарқан жарағының сұлбасы
11. Гидравлический цилиндр	Remote-Control of the jib luffing actions	Жүк атанағы Бұру құрылғысының сұлбасы
12. Дистанционное управление изменением наклона стрелы и подъемными опера- циями	Scheme of cable rigging	Шар құрсама Бұрылмалы тұғыр
Ia. Схема тросовой оснастки	Cargo drum Scheme of slewing gear	Бұрылмалы дөңгелек Іштен ілінісетін тісті дөңгелек
13. Грузовой барабан Ib.Схема поворотного устройства	Ball Ball race	Жетекші тістегеріш
1. Шариковая обойма	Rotary platform	
2. Поворотная платформа	Slewing ring	
3. Поворотный круг Зубчатое колесо с внут- ренним зацеплением	Internal gear	
4. Ведущая шестерня	Pinion	
<i>II. Сдвоенные палубные краны</i>	<i>Twin deck cranes</i>	<i>Қатарланған еден шығырандары</i>
Грейферный кран	Grab crane	Грейферлік шығыран

Грузовой кран	Cargo crane	Жүк шығырандар
В. Перемещающиеся поворотные краны	Movable slewing cranes	Жылжымалы бұрылма крандар
I. Портальный палубный кран	<i>Portal deck crane, gantry deck crane</i>	Портальдық еден шығыраны
Поворотный кран	Rotatable crane	Бұрылмалы шығыран
Портал	Portal, gantry	Портал
Портальная колонна	Portal column,	Портал
Нога портала	gantry column Leg of the gantry	бағанасы Портал аяғы
4. Рельсовый путь крана	Crane track	Рельстік шығыран жолы
<i>II. Портальный палубный кран, перемещающийся в нос и корму, а также с борта на борт</i>	<i>Portal deck crane movable fore and aft as well as from side to side</i>	<i>Кемнің тұмсығы мен артқы бөлігіне, сондай-ақ борттан бортқа жылжитын портальдық еден шығыраны</i>
1. Подкрановая тележка	Crane carriage, crane under carriage	Шығыран астындағы арба
<i>III. Портальный палубный кран с консолями</i>	<i>Portal deck crane with cantilevers</i>	<i>Кертеші бар портальдық еден шығыраны</i>
1. Консоль	Cantilever	Кертеш
2. Контейнер	Container	Контейнер

2.6.5. Грейферы – Grabs - Грейферлер

**Грейферный
ковш**

**Grab bucket,
clamshell bucket,
grapple bucket**

**Грейферлік
шөміш**

*I. Одноканатный
саморазгружаю-
щийся грейфер*

*Single rope self-
damping grap*

*Өздігінен жүк
түсіретін бір
арқанды грейфер*

*II. Четырех-
канатный грейфер
для перегрузки
руды*

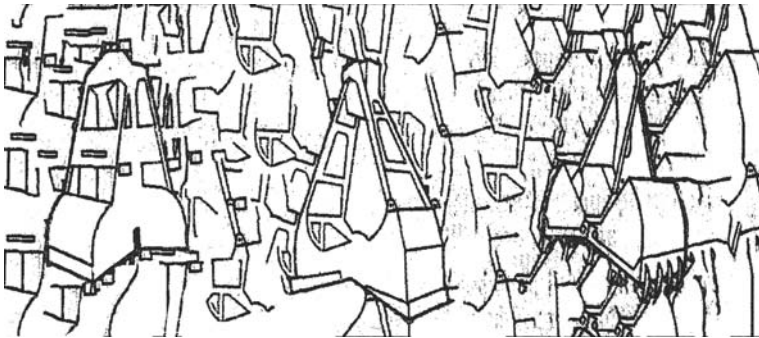
*Fourrope ore
handling grap*

*Кен жүктемесіне
арналған төрт
арқанды грейфер*

*III. Грейфер с
зубьями
зуб, зубец*

*Claw grap
Claw, prong*

*Тісті грейфер
Тіс, кертеш*

**A. Канатные
грейферы**

**Rope grabs,
rope clamshells**

**Арқанды
грейферлер**

Одноканатный
грейфер

Single rope grab,
monocable grap

Бір арқанды
грейфер

Двухканатный
грейфер

Double rope
grab

Екі арқанды
грейфер

Трехканатный
грейфер

Three rope grab

Үш арқанды
грейфер

Четырехканатный
грейфер

Four rope grab

Төрт арқанды
грейфер

IV. Электрогид-
равлический
многолапый
штивующий
грейфер

Electro-
hydraulic
multiblade
refuse grab

Электр
гидравликалық
көптабанды сұқпа
грейфер

V. Электрогид-
равлический
грейфер для
перезрузки скрапа

Electro-
hydraulic scrap
grab

Скрапты артық
тиеуге арналған
электргидрав-
ликалық грейфер

Кактусообразный
грейфер

Cactus grab

Кактус тәріздес
грейфер

VI. Грейферный
кран

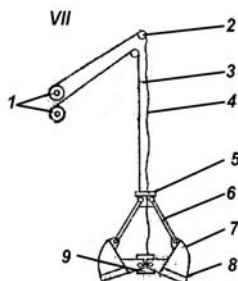
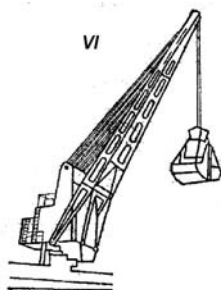
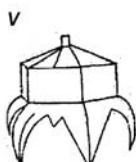
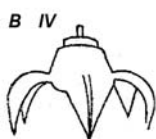
Grab crane

Грейферлік
шығыран

VII.
Двухканатный
грейфер

Double rope
grab

Екі арқанды
грейфер

В. Грейферы с механическим замыканием

Гидравлический грейфер
Электрический грейфер
Электрогидравлический грейфер

Двухчелюстной грейфер
Многочелюстной грейфер
Многолаповый грейфер
Кактусообразный грейфер
Грейфер с зубьями
Закрытый грейфер
1. Двухбарабанная лебедка
2. Направляющий блок
3. Замыкающий канат (канат, закрывающий грейферный ковш)

Mechanical grabs

Hydraulic grab

Electric grab
Electro-hydraulic grab

Dual scoop grab
Multi jaw grab
Multiblade grab
Cactus grab
Claw grab
Closed grab
Doubledrum winch
Guide block
Closing rope

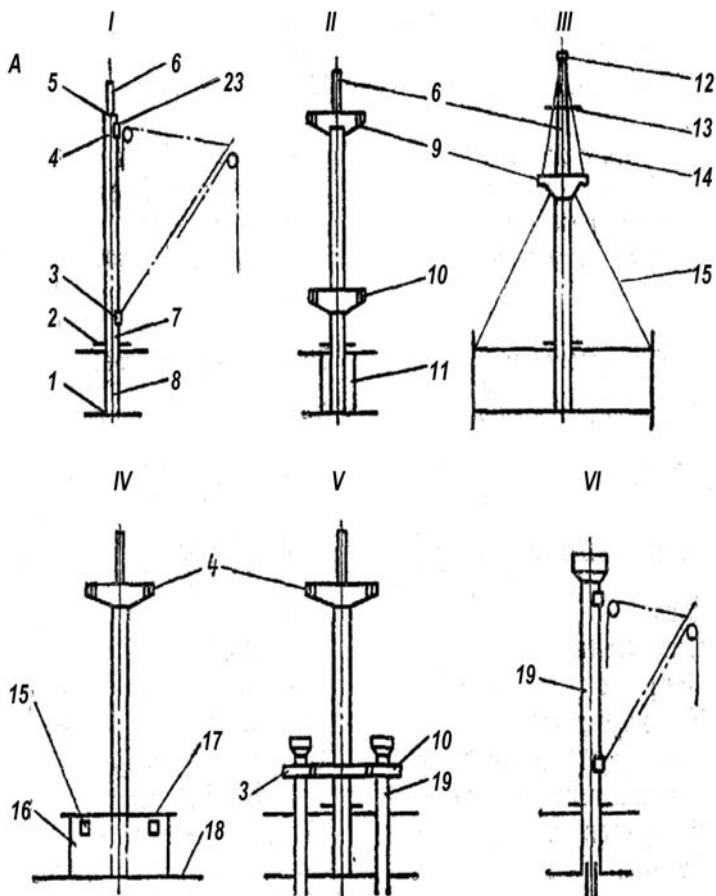
Механикалык түйыкталатын грейферлер

Гидравликалык грейфер
Электрлік грейфер
Электргидравликалык грейфер
Екі жақты грейфер
Көп жақты грейфер
Көптабанды грейфер
Кактус тәріздес грейфер
Тісті грейфер

Жабық грейфер

Екі атанақты шығыр

Бағыттаушы тегерме
Түйықтаушы арқан (грейферлік шөмішті жабатын арқан)

4. Подъемный канат (поддерживающий канат)	Lifting cable, lifting rope	Көтергіш арқан (қосымша арқан)
5. Верхняя траверса	Upper traverse	Жоғарғы траверса
6. Тяга	Pull bar, pull rod	Тарқыш
7. Челюсть	Scoop, jaw	Жақ
8. Режущая кромка, режущий пояс	Lip plate	Кескіш жиек, кескіш белдем
Резак ковша	Bucket lip	Шөміш кескіші
9. Нижняя траверса	Lower traverse	Төменгі траверса

2.6.6. Типы грузовых мачт - Types of cargo masts – Жүк діңгектерінің түрлері

А. Одиночные грузовые мачты	Single cargo masts	Жеке жүк діңгектері
<i>I. Мачта без салинга</i>	<i>Mast without crosstrees</i>	<i>Салингі жоқ діңгек</i>
<i>II. Мачта с салингом и крастицей</i>	<i>Mast with crosstrees and crosspiece</i>	<i>Салингі және крас-пицасы бар діңгек</i>
<i>III. Одиночная винтовая мачта</i>	<i>Single stayed mast</i>	<i>Жеке бұрамалы діңгек</i>

IV. Мачта с опорной рубкой

Mast with masthouse

Басқару орны тіреулі діңгек

V. Мачта с краспицей, опертой на колонны

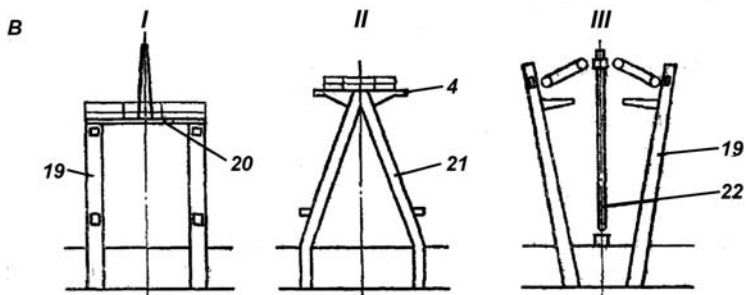
Mast with crosspiece supported by Samson posts

Бағаналарға тірелген краспицасы бар діңгек

VI. Грузовая колонна

Samson post, king post, derrick post

Жүк бағаналары

В. Двумогие мачты

I. П-образная мачта

Парные мачты

II. Л-образная мачта

III. V-образная мачта

Мачта Штюлькена

Bipod masts, sheer masts

П -type mast, П -form mast

Pair masts, goal-post mast

Л -type mast, Л -form mast

V-type mast, V-form mast

Екі табанды дiңгектер

П –тәріздес дiңгек

Парланған

дiңгектер

Л-тәріздесі дiңгек

V-тәріздес дiңгек

Штюлькен дiңгегі

1. Степс

Степс мачты

2. Пяртнерс

Пяртнерс мачты

3. Башмак шпора стрелы

4. Башмак топенант-блока

5. Шпор стеньги

6. Стеньга

7. Мачта

Нижняя мачта

8. Шпор мачты

9. Салинг

10. Краспица (траверса)

11. Огражденное пространство подпалубной части мачты

Stulckenmast

Step

Mast step

Partner

Mast partner

Gooseneck bearing

Span bearing

Topmast heel

Topmast

Mast

Lower mast

Mast heel

Crosstrees

Crosspiece

Mast housing

Truck, mast truck

Степс

Дiңгек степсі

Пяртнерс

Дiңгек пяртнерсі

Жебе шпорының

табаны

Топенант тегерме

табаны

Стеньга шпоры

Стеньга (көлденең бөрене)

Дiңгек

Төменгі дiңгек

Дiңгек шпоры

Салинг

Краспица

(траверса)

Дiңгектің еден

асты бөлігінің

қоршалған

кеңістігі

12. Клотик	Fore truck	Клотик
Клотик фок-мачты	Yard	Фок-дiңгек клотигi
13. Рей		Рей (келтек
14. Стень-ванты	Topmast shrouds	бөрене)
15. Ванты	Shrouds	Стень-арқандары
16. Рубка	Deckhouse	Арқандар
17. Палуба	Deckhouse	Рубка
рубки	Winch platform	Рубка еденi
Платформа для		Шығырға арналған
лебедок		тұғыр
18. Верхняя палуба	Upper deck	Жоғарғы еден
19. Грузовая	Samson post,	Жүк
колонна	king post, derrick	бағандары
	post	
	Transverse girder	
20. Поперечная	Mast leg	
связь		Көлденең
21. Нога мачты	Heavy derrick	байланыс
(укосина)	«Stulcken»	Дiңгектiң аяғы
22. Тяжеловес	derrick	(орымдық)
Тяжеловес		Ауыр салмақ,
системы	Head of a mast,	«Штjолькен»
«Штjолькен»	masthead	жүйесiнiң ауыр
		салмағы
23. Топ мачты		Дiңгек
		топы

СЛОВАРЬ

Мачта

ажурная
башенноподобная
антенная
без штагов
безвантовая

бизань
временная
(фальшивая)
выдвижная
газоотводная

VOCABULARY

Mast

lattice, trellis, cage
tower
aerial, antenna
unstayed
self-staying, self-supporting, shroudless
miz (z) en
jury
retractable
gas venting
main

СӨЗДІК

Дiңгек

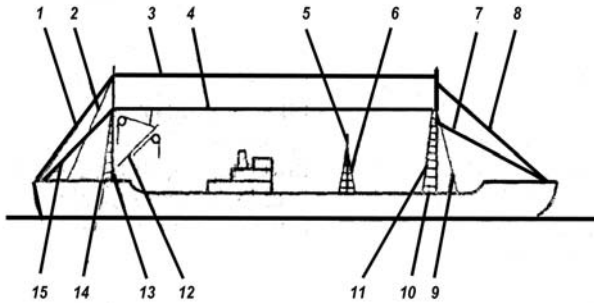
селдiр
мұнара сынды
антенна сынды
тiреусiз
арқансыз

бизань (артқы дiңгек)
уақытша (жалған)

тартпалы
газжiбергiш

грот	cargo	грот (тік желкен)
грузовая	derrick	жүк
грузовой стрелы	dipod, sheer	жүк жебесі
двуногая	spaker	екі аяқты
дополнительная	lowering, hinged,	артқы қосымша
бизань	movable,	дiңгек
заваливающаяся	collapsible	сұламалы
кормовая	after, jigger	кеме артындағы
короткая	strump	қысқа (бірағашты)
(однодеревка)		көпаяқты
многоногая	pagosta type	көпқабатты
многоярусная		тік жабдық жинағынан
не раскрепленная	unstayed	босатылмаған
стоячим такелажем		
обтекаемой формы	streamlined	сүйір нысанды
однодеревка	pole, single-spar, one-piece	бірағашты
парные мачты	pair-s, twin-s, goal-post	қатар дiңгектер
передняя грот	fore main	алдыңғы тік желкен
полумачта	derrick post	жартылай дiңгек
пустотелая (полая)	hollow, hollow-built	қуыс денелі (кеуек)
радио	radio	радио
радиолокационная	radar	радио таратқыш
разборная	collapsible, collapsing	жинамалы
решетчатая	lattice, trelling, cage	тор тесікті
с постами управления	control	басқару бекеттері бар
сигнальная	signal, communications	дабыл
составная	built up, composite, compound, made ed	құрамалы
съемная	movable, strike,	алынбалы
с оттяжками	dismountable	тартпалы
средняя грот	guyed	ортадағы тік желкен
с уклоном	middle main	еңкішті
телескопическая	rakish	телескопиялық
треногая	telescopic	үштаяқты
трисель	tripod	трисель
труба	trysail	құбыр
трубчатая	stack, mack	жұбыр тәріздес
убирающаяся	tubular	жиналмалы
укрепленная	withdrawable	арқанмен бекітілген
вантами	stayed	
фок	fore, head	фок
четырёхногая	quadruped	төрт аяқты
шестиногая	hexapod	алты аяқты

**2.6.7. Грузовой рангоут и стоячий такелаж -
Cargo spars and standing rigging – Жүк рангоуты
және тік қойылатын жабдық жинағы**

1. Грот-стенъ-контрштаг	Main topmast preventer stay	Тік желкен-стенъ-карсы тіреу
2. Грот-стенъ-фордун	Main topmast backstay	Тік желкен-стенъ-фордун
3. Стенъ-штаг-карнак	Topmast span	Стенъ -тіреу-карнак
4. Штаг-карнак	Span, double span is burton, triatic stay	Тіреу- карнак
5. Полумачта	Derrick post,	Жартылай дiңгек
6. Ванты полумачты	Samson post Derrick post shrouds	Жартылай дiңгек арқандары
7. Фока-штаг	Forestay	Фок-тіреу
8. Фор-етень-штаг	Fore-topmast stay	Фор-стенъ-тіреу
9. Съемный штаг	Preventer stay	Алынбалы тіреу
10. Фок-мачта	Foremast	Фок-дiңгек
11. Фок-ванты	Fore shrouds	Фок-арқандар
12. Грузовая стрела	Derrick, cargo boom	Жүк жебесi
13. Грот-мачта	Mainmast	Тік желкендiңгек
14. Грот-ванта	Main shrouds	Тік желкен-арқан
15. Съемный бакштаг	Preventer backstay	Алынбалы бакштаг

СЛОВАРЬ	VOCABULARY	СӨЗДІК
Грузоподъемное устройство	Cargo Handling dear	Жүк көтергіш құрылғы
Барабан лебедки	Winch head, winch barrel	Шығыр атанағы
Башмак	Bearing, heel, socket, shoe	Табан
вертлюга грузовой стрелы и обух для топенанта для топенанта упорный шпора (грузовой стрелы)	gooseneck bearing derrick shoe mast head span eye fitting span bearing gooseneck step bearing gooseneck - bearing, swivel bearing, pivot bearing	Жүк жебе топсағы және топенант шүйдесі Топенантқа арналған тіреулі шпора (жүк жебесіндегі)
Блок	Block	Тегерме
вертлюжный грузовой грузовых талей верхний - талей оттяжки грузовой двухшкивный канифас канифас-топенанта у шпора стрелы направляющий направляющий верхний - грузовых талей направляющий - грузовых талей направляющий - для грузового шкентеля направляющий - для грузового шкентеля на ноке мачты направляющий - для грузового шкентеля у шпора стрелы направляющий для лопарей топенанта у шпора стрелы направляющий - для топенанта направляющий нижний	derrick head cargo upper slewing guy cargo, derrick head double snatch, leading, return derrick heel span lead lead, guide upper cargo lead cargo lead cargo runner lead mast head cargo runner lead cargo runner derrick heel head derrick heel topping rope lead span lead derrick heel cargo runner lead heel	топсақты жүк тегерме жүк жабдықтар тегермесі тарту жүкшығырларының – жоғарғы тегермесі жүк екі тегершікті канифас (жұқа жіп) жебе шпорындағы топенанттың–канифасы бағыттаушы жүк шығырларының –жоғарғы бағыттаушышы жүк жадықтарының – бағыттаушышы жүк шкентеліне – бағыттауыш дінгек сұламасындағы жүк шкентеліне– бағыттауыш жебе шпорындағы жүк шкентеліне– бағыттауыш жебе шпорындағы топенант карпығыштарына

- грузового шкентеля
у шпора стрелы (на
мачте)
направляющий - у
шпора стрелы

направляющий
одношкивный
одношкивный талей
талей оттяжки
талей для тяжеловесных
стрел

талей (топенанта) для
тяжеловесных стрел

топенантный
для топенанта на ноке
мачты (при одиночном
топенанте)

Ванта

Вертлюг
грузового гака
шпора грузовой стрелы
шпора (легкой стрелы)
со смещенной
проушиной (шпора
легкой грузовой стрелы)

Вилка (деталь грузового устройства)

Нока стрелы шпора
стрелы

Втулка шкива (блока) Вылет (грузовой стрелы)

максимальный - стрелы
за борт

single-sheave lead
single-sheave tackle

slewing guy, guy heavy
lift purchase heavy lift

span tackle span mast

head span

Shroud

Swivel
cargo hook-derrick
heel gooseneck,
derrick pivot straight
gooseneck cranked
gooseneck

Double lug

derrick head fitting,
double lug fitting
derrick heel fitting,
derrick gooseneck
fitting

Sheave bush

Outreach

extreme outboard
position (of the derrick
boom)

бағыттауыш
топенантка-бағыттауыш
жебе шпорындағы
(діңгектегі) жүк
шкентелінің-төменгі
бағыттауышы
жебе шпорындағы-
бағыттауыш
бір тегершікті
бағыттағыш
жүкшығырлардың бір
тегершікті блокі

тарту жүкшығырлары
ауыр салмақты жебелер
жүкшығырлары
ауыр салмақты жебе
жүкшығырлары
(топенанттың)
топенанттық тегерме
діңгек сұламасындағы
жабдыққа (жеке
топенантта)

Арқан

Топсақ жүк ілгегіндегі
жүк жебе шпорындағы
шпор (жеңіл жебе)
тесігі ауыстырылған
(жеңіл жүк жебе
шпорының)

Айыр (жүк құрылғысының бөлшегі)

жебе шпорының жебе
сұламасында

Тегершік (тегерме) төлкесі

Құлаш (жүк жебесінің)
жебенің борт сыртына –
максимальды құлашы

Выносить или разворачивать стрелу за борт	Swing the derrick boom outboard	Борт сыртына жебе шығару немесе түзеу
Гак	Hook	Ілгек
вертлюжный	swivel	топсақты
глаголь	slip	глаголь
грузовой однорогий	single, cargo	сынар мүйізді жүк ілгек
двурогий	ramshorn	екі мүйізді
Груз	Load	Жүк
пробный	proof	сынама
Грузоподъемность	Lifting capacity	Жүк көтергіштік
допускаемая	safe working load	шекті
Диаграмма	Diagram	Диаграмма
нагрузок	Load	жүктеме
усилий	stress	күш
Испытание пробной	Test with a proof load	Сынама жүктемемен
нагрузкой	Post	сынау
Колонка	derrick, Samson, king	бағана
грузовая	Thimble	жүк
Коуш	hawser	шөміш
для троса	round	сымарқан үшін
круглый	union, lock	дөңгелек
сдвоенный	heart-shape (pear-shape)	қатарланған
сердцеобразный		жүрек тәрізді
(грушеобразный)		(алмұрт тәрізді)
талрепный	lanyard	жылжытқыш жабдық
треугольный	triangular	үшбұрышты
Лебедка	Winch	Шығыр
Грузовая	cargo	жүк
топенантная	span, topping	топенанттық
Лопарь	Fall	Қалақ
грузовых талей	cargo, cargo purchase	жүк шығырларының
талей топенанта	runner	топенант-
топенант-талей	tackle-fall, tackle rope	шығырларының
Мантыль оттяжки	topping	жабдыктар-топенанты
Нагрузка	rope span tackle rope	Тарту кең жеңдеуі
допускаемая	Guy pendant	Жүктеме
испытательная	Load	шекті
на топенант	safe, permissible,	сынау
пробная - (на блоки и	allowable	топенантқа
другие детали	test	сынама-(жүк
грузового устройства)	span	құрылығысының
рабочая	proof	тегермелері мен өзге
расчетная		бөлшектеріне)
Несъемные детали	work (ing), operating,	жұмыс
(грузового устройства)	service	есептік
Нок грузовой мачты	design, specified,	Тұтас бөлшектер (жүк
Нок грузовой стрелы	calculated	құрылығысының)

Обойма (блока)	Fixed accessories	Жүк дiңгегiнiң сұламасы
Обух		Жүк жебесiнiң сұламасы
для оттяжки	Mast head	Құрсамасы (блок)
для топенанта	Derrick head, boom	Шүйде
для топенанта на ноке	head	тартуға
мачты	Supporting straps (of a	топенантқа
для топенанта на ноке	block)	дiңгек сұламасындағы
стрелы	Eye, eye fitting	топенантқа
для штага	guy eye	жебе сұламасындағы
	span	топенантқа
палубный	mast head span eye,	тiреуге
палубный - для	mast head span eye	едендiк
топенанта	fitting, span trunnion	едендiк-топенантқа
палубный - с	piece	едендiк- құлақшасы
удлиненной	derrick head span eye,	ұзартылған
проушиной	span fitting	
	stay eye	Ілгек (сымарқан шетiне
	deck plate, deck eye	тоқылған iлмек)
	plate	Жарак
	deck span eye plate	жүк жебесi
	oval eye plate	қатарланған жұмыс
Огон (петля,	Eye splice (A loop	жебелер
вплетенная в конце	spliced in the end of a	Тарту
троса)	rope)	жүк жебесiн
Оснастка	Rig, riggin	борт сыртындағы жебенi
грузовой стрелы	derrick	контр трюм (астыңғы
стрел для спаренной	derricks rigged in union	бөлiм) жебесiн
работы	purchase	Аспа (блок)
Оттяжка	Guy, slewing guy	құлақшасы ұзартылған
грузовой стрелы	derrick, boom	– топсак
забортной стрелы	outboard	пластенкелi
контр трюмной стрелы	preventer inboard	Өкшелiк
		жүк жебесi шпорының
Подвеска (блока)	Head fitting	Жартылай дiңгек
вертлюжная - с	oval eye plate	Тең салмақ
удлиненным ушком	link	шынжыр
пластинчатая	Foot step, foot step	Рангоут
Подпятник	bearing	Роульс, жүк шкентелiне
для шпора грузовой	derrick trunnion fitting	бағыттаушы
стрелы	Derrick post	Салинг
Полумачта	Balance weight	Қапсырма
Противовес	chain for runner	қосылыс
цепной	Rig	жабдық жинақ
Рангоут	Cargo runner guide	
Роульс, направляющий	roller	
для грузового		
шкентеля	Crosstree	
Салинг	Shackle	

Скоба	connecting, joining,	жебе
соединительная	joiner	борт сыртына
такелажная	open	шығарылған
Стрела	Boom, derrick	жүк
вынесенная за борт	in the outboard position	борт сырты
грузовая	cargo, derrick boom	оймадағы – (жебелер
забортная	outboard	қатар жұмыс
люковая - (при	inboard, midships	жасағанда)
спаренной работе	single	жеке
стрел)	heavy-lift	ауыр салмақ
одиночная	swinging	бұрылмалы
тяжеловес	Tackle, purchase	
поворотная	cargo	
Тали	derrick slewing guy tackle	Жүк жабдыктары
грузовые	cargo slewing guy tackle	жүксідақ тартымдар
оттяжки стрелы	winch end tackle	топенанттық шығырға
оттяжки для	Span, span rope, topping	жететін топенант
направления груза	lift	ұшына дейін жүк
ходового конца	derrick span	бағытындағы
топенанта, идущего на	span chain	тартымдар
топенантную	span tackle	
лебедку	Boom head guy, schooner	
Топенант	guy, connecting guy	Топенант
грузовой стрелы	Triangle	жүк жебесінің
цепной	plate, triangular plate,	шынжыр
тали	monkey face, delta plat of	жүк жабдыктары
Топрик	forces	Топрик (тартпа)
	Rope socket	
	closed	
	open	Үшбұрыш
		күш топенанттары
Тросовая муфта	Pendant	Трос жалғастырғыш
с проушиной	cargo runner outboard	тесік құлақшалы
с вилкой	cargo runner inboard	айырмен
Шкентель	cargo runnel single	Шкентель жүк борт
грузовой	runner slewing guy	сырты жебесінің жүк
грузовой забортной	pendant	трюм жебесінің жүк
стрелы грузовой		жеке жүк тарту (кең
трюмной стрелы	Hoist purchase, lift	жеңдеу)
грузовой одиночный	purchase Sheave (of a	
оттяжки (мантыль)	block)	
Шкентель-тали	built-in, built-in derrick	Жабдыктар-шкентелі
Шкив (блока)	head	Тегершік (блок)
врезной		ойып орнатпалы
Шпор		Шпор
мачты грузовой стрелы	Heel, foot	жүк жебесі дінгегінің
Штаг	mast heel derrick heel	штаг (тіреу)

Штырь
вертлюжный
вилки шпора стрелы
для обуха топенанта на
ноке мачты

Stay Pin, pintle
gooseneck
derrick heel
mast head span eye pin

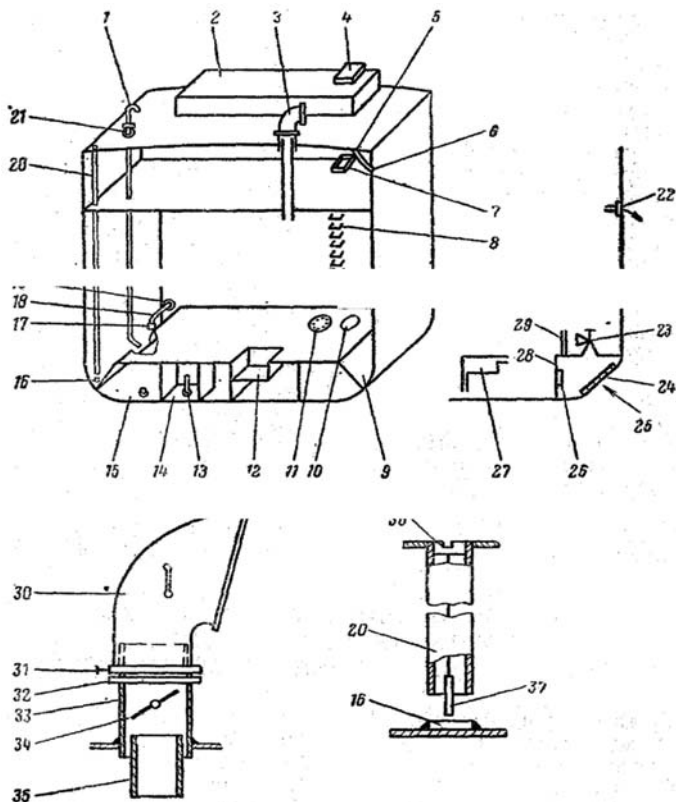
Істік ұршықты
жүк шпорының
айыр істігі дінгек
сұламасындағы
топенант тысының
істігі

Щека блока
внутренняя
наружная

Support, side plate
inner support (of a block)
outer support (of a block)

Блок жақтауы
ішкі
сыртқы

2.7. Оснащение палубы, трюма и машинного отделения – Deck, hold and engine room equipment – еден, трюм және машина бөлімдерін жабдықтау

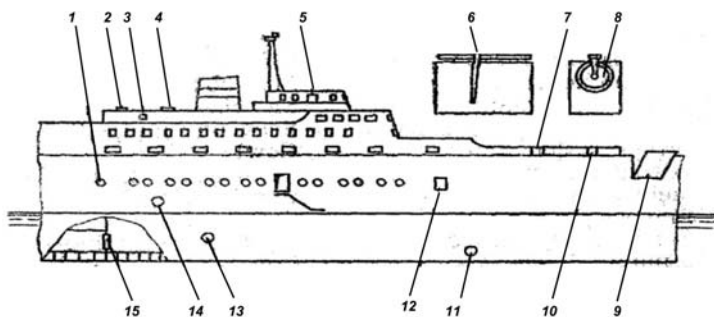

1. Гусек воздушной трубы	Swan neck	Ауа құбырының табаны
2. Люковое закрытие	Hatch cover	Люк қақпағы Желдеткіш
3. Вен-тилятор	Ventilator	
4. Сходной люк	Ladderway	Кіретін люк
5. Шпигат		Шпигат
6. Захлопка шпигата	Scupper Scupper valve	Шпигат жаппасы
7. Люк скобтрапа	Companion hatchway	Қапсырма басқыш люк
8. Скобтрап	Ladder steps, ladder rungs	Қапсырма басқыш
Трюмный трап	Hold ladder	Трюм басқышы
9. Льяло	Bilge	Қуыс
10. Лаз	Manhole	Тар тесік
11. Крышка лаза	Manhole cover	Тар тесік қақпағы
12. Сточный колодец	Drainage well	Ағыс құдығы
13. Эхолот	Echo sounder Echo sounder recess	Эхолот
14. Выгородка эхолота	Docking plug	Эхолот коршауы Бұранда тығыны
15. Винтовая пробка	Drain plug	Ағызу тығыны
Спускная пробка	Striker plate, doubling plate	Төсемлық табак Қабылдағыш
16. Подкладной лист	Bilge strum	торлама Қабылдағыш
17. Приемная сетка	Bilge suction pipe	құрғату құбыры Құрғату
18. Приемная осушительная труба	Branch bilge suction	жолының келте құбыры Қалқалық стакан

Патрубок осушительной магистрали	Bulkhead piece	Өлшеу құбыры
19. Переборочный стакан	Sounding pipe	Ауа құбыры
20. Измерительная труба	Air pipe	Қюо тесігі
21. Воздушная труба	Discharge	Борт сыртындағы тесік
22. Отливное отверстие	Overboard discharge	Кингстон
Забортное отверстие	Sea connection,	Кингстон
23. Кингстон	sea valve, kingston	торы
24. Кингстонная решетка	valve	Қабылдағыш тесік
25. Приемное отверстие	Sea valve grating	Су жіберу тесігі
Впускное отверстие для воды	Inlet	Протектор
26. Протектор	Water inlet	Магний протекторы
Магниевый протектор	Protector	Мырыш протекторы
Цинковый протектор	Magnesium protector	Лай қорашасы
27. Грязевая коробка	Zinc protector	Кингстон жәшік
28. Кингстонный ящик	Mud box	Үрлеу құбыры
29. Трубопровод продувания	Sea chest	Кең жиекті құбыр, дефлектор
30. Раструб, дефлектор	Scavenging pipe line	Қыспалы бұрама
	Cowl	Тірек сақина
	Grub screw, pressure screw	Стандерс
		Желдеткіш
		комингсі

31. Зажимной винт	Bearing	Қақпақ
32. Опорное кольцо	ring	Желдеткіш
33.Стандерс Комингс вентилятора	Standard Ventilator coaming	құбыры Кеспелі латун тығыны
34.Крышка	Cover	Өлшеу
35.Вентиляторная труба	Vent line, vent duct, trunk	тесігінің тығыны
36.Нарезная латунная пробка Пробка измерительного отверстия	Threaded brass inset Ullage plug	Футшток (футтұғыр)
37.Футшток Футшток для льяла Футшток для измерения глубины жидкости в цистерне	Sounding rod, gauge Pump gauge Ullage foot, ullage stick	Қуыс футштогы Цистер- надағы сұйық тереңдігін өлшеуге арналған футшток

2.8. Отверстия в корпусе и закрывающие устройства - Openings in the hull and closing appliances – Кеме тұрқысындағы тесіктер және жабатын құрылғылар

1. Бортовой иллюминатор	Sidescuttle, sidelight	Борт иллюминаторы
Бортовой створчатый иллюминатор	Opening sidescuttle	Борттық топсалы иллюминатор
Бортовой глухой иллюминатор	Non-opening sidescuttle	Борттық бітеу иллюминатор
2. Палубный иллюминатор	Flush scuttle	Еден иллюминаторы
3. Рубочный иллюминатор	Marine window, ship window	Басқару бөлмесінің иллюминаторы
Иллюминатор	Scuttle, bull's eye, air port, porthole, port light	Иллюминатор
4. Световой (светлый) люк	Skylight	Жарық түсетін ойма
5. Наружная дверь	Outer door, outside door	Сыртқы есік
6. Стеклоочиститель	Clear vision screen wiper, marine window wiper	Шыны тазартқыш
7. Входной порт (отверстие в борту судна или в фальшборте для прохода людей)	Gangway, gangway part, gangway door, entrance port	Кіру порты (кеме бортында немесе фальшбортта адамдар өтуге арналған есік)
8. Центробежный стеклоочиститель	Centrifugal window wiper	Центрден тепкіш айнек тазартқыш
Вращающееся незапотевающее стекло		Айналмалы терлемейтін

9. Бортовая грузовая дверь	Clear-view screen	шыны Борттағы жүк есігі Дауыл портигі
10. Штормовой портик	Side-loading door	Дауыл портигінің қақпағы
Крышка штормового портика	Freeing port, bulwark port, clearing port, wash port, freeing scuttle	Құрғату тесігі
11. Осушительное отверстие	Flap cover, scupper shutter	Ағызу тығыны (еден аралық кеңістіктен су жіберуге арналған бұрамалы тығын)
Пробка спускная (винтовая пробка для выпуска воды из междудонного пространства)	Drain hole	Жүк порты
12. Грузовой порт	Docking plug	
13. Забортное приемное отверстие	Cargo port	Борт сыртындағы кабылдау тесігі
14. Забортное отливное отверстие	Sea inlet opening	Борт сыртындағы құю тесігі
15. Клинетная (скользящая) дверь	Sea discharge opening	Клинеттік (сырғытпалы) есік
Водонепроницаемая дверь	Sliding door Watertight door	Су өткізбейтін есік

Определение

Порт
(лацпорт)
- Бортовое
отверстие
для прохода
пассажигов,
погрузки
и выгрузки
грузов

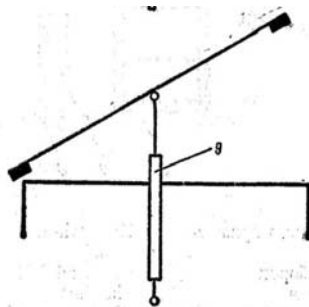
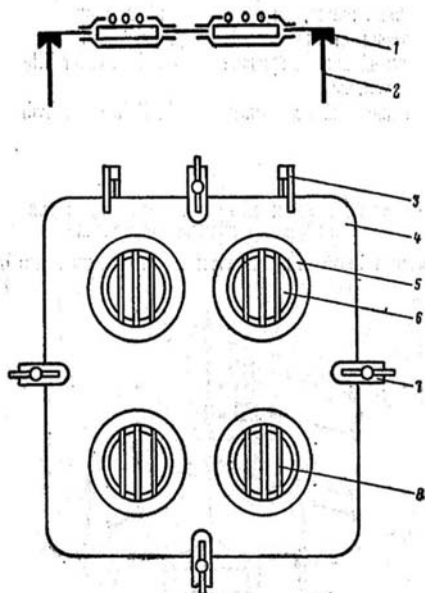
Definition

Port
(sideport) -
An opening
in the ship's
side for the
purpose of
providing
access for
passengers,
loading
and
discharging
cargo

Анықтамалар

Порт
(лацпорт) –
жолаушылар
өтуге,
жүк
тиеу
мен түсіруге
арналған
борт
тесігі

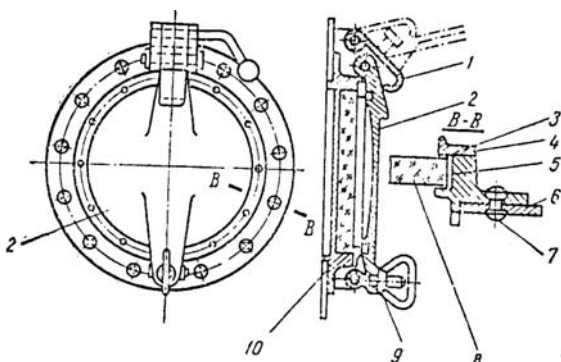
2.8.1. Световой люк – Skylight – Жарық түсетін ойма терезе

1. Резиновое уплотнение	Rubber gasket	Реэеке нығыздык Жарық люгының жақтауы
2. Комингс светового люка	Skylight coaming	Ілгек Жарық люгының қақпағы
3. Петля	Hinge	
4. Крышка светового люка	Skylight cover	Бітеу
5. Глухой иллюминатор	Fixed light	иллюминатор Бекемдетілген әйнек
6. Армированное стекло	Wire-reinforced glass	Қосқулақты қайырып тартқыш
7. Задрайка барашковая	Butterfly nut Glass guard	Әйнек қоршауы
8. Ограждение стекла	Skylight cover lifter gear	Жарық люгының қақпағын
9. Подъемный привод крышки светового люка	Skylight cover hydraulic lifing gear	көтергіш жетек
Гидравлический подъемный привод крышки светового люка	Skylight cover hydraulic lifting gear	Жарық люгының қақпағын гидравликалық көтергіш жетек

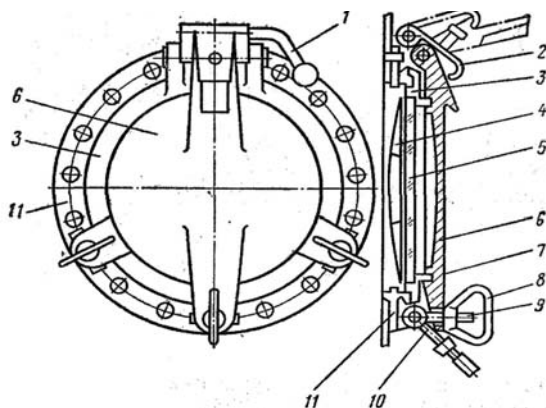
2.8.2 Дверь клинкетная вертикальная с электро-ручным приводом- Vertikal slidng door with elektrik and hand gear - Электрқол жетекті клинкеттік есік

1. Маховик ручного привода	Hand wheel	Қол жетегінің тегершігі
2. Сальник	Gland	Тығыздама
3. Палуба переборок	Bulkhead deck	Қалқалар едені
4. Валик привода	Shafting	Жетек білігі
5. Водонепроницаемая переборка	Watertight bulkhead	Су өткізбейтін қалқа

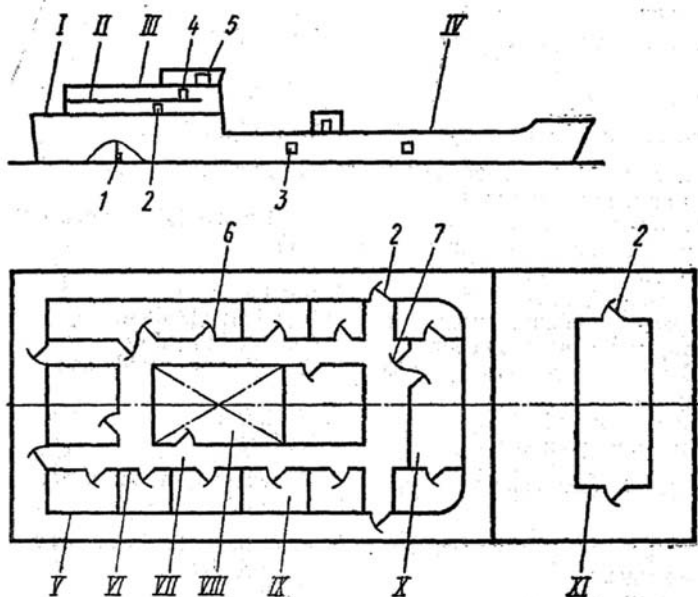
6. Прокладка	Gasket	Төсем
7. Рама	Frame	Жақтау
8. Дверь	Door	Есік
9. Шарнирная муфта	Articulated coupling	Топсалы жалғастырғыш
10. Коническая передача	Bevel gear	Конустық беріліс
11. Электро-двигатель	Electric motor	Электрқозғалтқыш
12. Электро-магнит	Electric-magnet	Электр-магниті

2.8.4 Иллюминатор бортовой створчатый-Opening sidescuttle-Борттық топсалы иллюминатор

1. Рукоятка стопорного крючка	Stopper hook handle	Бөгеткі ілгектің сабы
2. Стопорный крючок	Stopper hook	Бөгеткі ілгек Жақтау
3. Рама	Glass holder	Тұмшалағыш қалқанша
4. Затемнительный щиток	Darkening shield	Шыңдалған әйнек
5. Стекло Закаленное стекло	Glass Hardened glass	Дауылдық (бітеу) қақпақ
6. Штормовая (глухая) крышка	Deadlight	Реzeńке сақина
7. Резиновое кольцо	Rubber ring Rubber sealing ring	Реzeńке нығыздық сақина
8. Резиновое уплотнительное кольцо	Ear nut, thumb nut, wing nut	Қосқұлақ
9. Барашек	Pivoted bolt, dog-bolt	Шығармалы бұранда,
10. Откидной болт	Bolt bar	
11. Задрайка Откидная задрайка	Toggle fastener	Қайырма шығарма қайырып тарту
12. Корпус	Main frame	Кеме тұрқы

2.8.5. Судовые двери – Marine doors – Кеме есіктері

**Расположение
дверей на судне**

**Doors position
in the ship**

**Кемеде есіктердің
орналасуы**

*I. Палуба
надстроек*

*I. Superstructure
deck*

I. Қондырма едені

II. Шлюпочная палуба

II. Boat deck

*II. Қайық
едені*

*III. Палуба
ходового
мостика*

*III. Navigation
bridge deck*

*III. Жүру көпірінің
едені*

IV. Верхняя палуба

IV. Upper deck

*IV. Жоғарғы
еден*

Открытая палуба <i>V. Водонепроницаемая переборка</i> <i>VI. Проницаемая переборка</i>	Weather deck <i>V. Watertight bulkhead</i> <i>VI. Nonwatertight bulkhead</i>	Ашық еден <i>V. Су өткізбейтін қалқа</i> <i>VI. Өткізгіш қалқа</i>
Переборка коридоров в жилых и служебных помещениях	Corridor bulkheads in accommodation and service spaces.	Тұрғын және қызметтік жайлардағы дәліз қалқалары
<i>VII. Коридор</i>	<i>VII. Corridor, alleyway, passageway</i>	<i>VII. Дәліз</i>
<i>VIII. Шахта машинного отделения</i>	<i>VIII. Machinery casing</i>	<i>VIII. Машина бөлімінің шахтасы</i>
<i>IX. Жилые и служебные помещения</i>	<i>IX. Accommodation and service spaces</i>	<i>IX. Тұрғын және қызметтік жайлар</i>
<i>X. Общественные помещения</i>	<i>X. Public spaces</i>	<i>X. Қоғамдық жайлар</i>
<i>XI. Палубная рубка</i>	<i>XI Deckhouse</i>	<i>XI. Кеме еденіндегі басқару бөлмесі</i>

Выходы и двери	Exits and doors	Шығулар мен есіктер
Водонепроницаемые двери	Watertight doors	Су өткізбейтін есіктер
1. Стальная водонепроницаемая клинкетная дверь	Steel watertight sliding door	Болаттан су өткізбейтін клинкетті есік
2. Стальная водонепроницаемая навесная наружная дверь	Steel watertight hinged outside door	Болаттан су өткізбейтін аспалы сыртқы есік
3. Лацпортная дверь Брызгонепроницаемые двери	Shell door Weathertight doors	Лацпорт есік Су бүркіндісін өткізбейтін есіктер Сыртқы аспалы есік
4. Наружная навесная дверь	Outside hinged door	Басқару бөлмесінің сыртқы есігі
5. Наружная дверь рулевой рубки Сдвижная дверь Дверь на роликах Проницаемые двери	Wheelhouse outside door Sliding door Roll door Nonwatertight doors, joiner door	Жылжымалы есік Аунақшалардағы есік Өткізгіш есіктер
Двери жилых и служебных помещений	Accommodation and service space doors.	Тұрғын және қызметтік жайлардағы есіктер
6. Каютная дверь Дверь общественных помещений Дверь, открывающаяся в обе стороны	Cabin door Public spaces door Flap door, double way door, double swing door.	Каюта есігі Қоғамдық жайлар есігі Екі жаққа бірдей ашылатын есік

Двери должны открываться следующим образом:

- двери жилых и служебных помещений, выходящих в коридор,
- внутрь помещений;
- двери общественных помещений - наружу или в обе стороны;

- двери в концевых переборках надстроек и во внешних поперечных переборках рубок – наружу, в направлении ближайшего борта;

- двери во внешних продольных переборках -наружу
- в направлении
- в нос.

Doors are to be open as follows:

doors of accommodation and service spaces giving access to a corridor

- inside the spaces;
- doors of public spaces – outside or each side;

doors in the end bulkheads of superstructures and in external transverse bulkheads of deckhouse

- outside in the direction of the nearest side;

- doors in the external longitudinal bulkheads of deckhouses - outside in the forward direction.

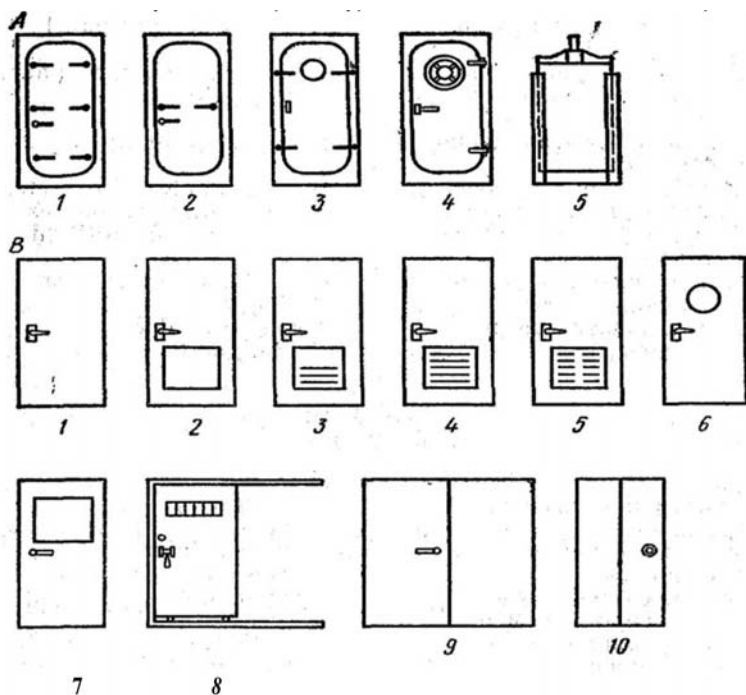
Есіктер келесі тәсілмен ашылуы тиіс:

- тұрғын және қызметтік жайлардың дәлізге шығатын есіктері – жайлар ішіне қарай
- қоғамдық жайлардың есіктері-сыртқа қарай немесе екі жаққа бірдей;

қондырмалардың артқы қалқаларындағы және басқару бөлмесінің сыртқы көлденең қалқаларындағы есіктер - жақындағы борт бағытына қарай;

- сыртқы бойлық қалқалардағы есіктер - тұмсық бағытына қарай сыртқа ашылуы тиіс.

2.8.5.1. Типы судовых дверей - Types of marine doors
- Кеме есіктерінің түрлері

В. Проницаемые двери
Двери жилых и служебных помещений

Joiner door, pontight door
Doors of accommodation and service spaces

Өткізетін есіктер.
Тұрғын және қызметтік жайлардың есіктері

1. Глухая дверь
 2. Дверь с аварийной филенкой

Blank door
 Door with escape panel

Бітеу есік
 Аппаттық тақтайшасы бар есік

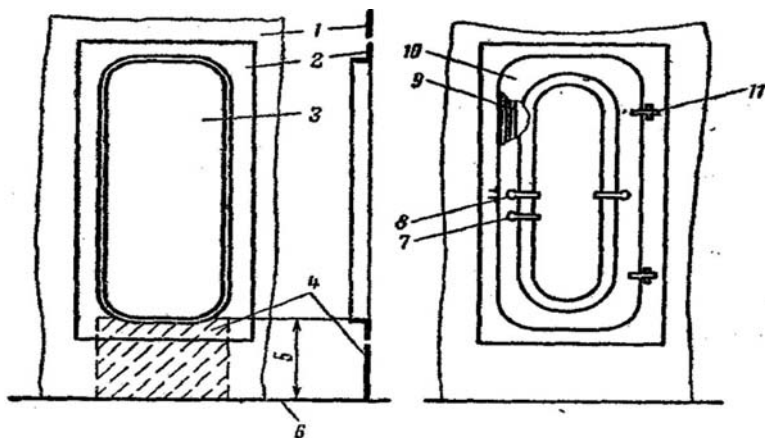
3. Дверь с аварийной филенкой и вентиляционной решеткой	Door with escape panel and vent grill	Аппаттық тақтайшасы мен желдеткіш торы бар есік
4. Дверь с вентиляционной филенкой	Door with vent panel	Желдеткіш тақтайшайы бар есік
5. Несгораемая огнезадерживающая дверь с жалюзи	Incombustible fire retarding door with vent louvres	Терезепердесі бар отқа төзімді жанбайтын есік
6. Дверь с дверным иллюминатором	Door with door portlight	Есікке арналған оймасы бар есік
7. Остекленная дверь	Glazed door, glass door	Әйнекті есік
8. Сдвижная дверь	Sliding door	Жылжымалы есік
9. Двустворчатая дверь	Two folding door	Екі топсалы есік
Складная дверь	Folding door	Жиналмалы есік

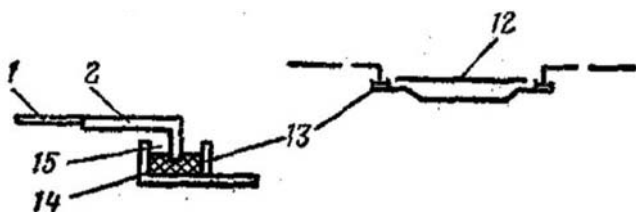
СЛОВАРЬ – VOCABULARY – СӨЗДІК

Дверь	Door	Есік
аварийного выхода	emergency side weathertight	апатта шығу есігі
бортовая	external	борт
брызгонепроницаемая	watertight	су бүркіндісін өткізбейтін
внутренняя	airtight	ішкі
водонепроницаемая	gastight	су өткізбейтін
воздухонепроницаемая	gas-protected	ауа өткізбейтін
газонепроницаемая	blank	газ өткізбейтін
герметичная	cargo,	герметикалық
глухая	loading,	бітеу жүк
грузовая	freight	
двустворчатая	two folding, two leafed	екі топсалы
деревянная	wooden	ағаш
жилых помещений	accommodation	тұрғын жайлар
каютная	space	каюта
клинкетная	cabin	клинкеттік
кормовая	sliding	артқы
лацпортная	stern	лацпорттық
легкая	shell	жеңіл
металлическая	joiner	темір
навесная	metal	аспалы
на роликах	hinged	аунақшалардағы
наружная	roll	сыртқы
несгораемая	outside, outer,	жанбайтын,
огнезадерживающая	weather	отқа төзімді
общественных	incombustible fire	қоғамдық
помещений	retarding	жайлардағы
одностворчатая	public space	бір топсалы
опускная	single, single-wing	түсірмелі
остекленная	trap	әйнекті
откидная	glazed, glass,	қайырмалы
открывающаяся в обе	casement	екі жаққа

стороны	drop	ашылатын
переборочная	flap, double swing,	
проницаемая	double way	қалқалы
противопожарная	bulkhead	өткізетін
сдвижная	nontight, joiner	өрттен сақтайтын
с автоматическим	fire, fire resisting,	жылжымалы
закрытием	fire proof	автоматты
складная	sliding	жабылатын
скользящая	automatically closing	жиналмалы
скользящая с	folding, accordion	сырғытпалы
приводом от	sliding	энергия көзінен
источника энергии	power operated	жетегі бар
служебных	sliding	сырғытпалы
помещений	service space	қызметтік жайлар
стальная	Steel	болат
створчатая	folding	топсалы
судовая	marine	кеме

2.8.5.2. Водонепроницаемая навесная дверь с клиновыми задрайками и тягами Watertight hinged door with wedge dogs and pull rods – Сыналы қайырып тартқышы және тартымы бар аспалы су өткізбейтін есік

1. Водонепроницаемая переборка	Watertight bulkhead	Су өткізбейтін қалқа
Лист водонепроницаемой переборки	Watertight bulkhead plate	Су өткізбейтін қалқа табағы
2. Дверная рама	Door frame	Жинау жақтаусы
Монтажная рама	Assembling frame	Есік оймасы
3. Дверной вырез	Doorway, door opening	Кіру тесігі
Входное отверстие	Access opening	Есік жиегі
4. Комингс двери	Door coaming	Есік табалдырығы
Порог двери	Door sill	Жиек биіктігі
5. Высота комингса	Coaming height	Су өткізбейтін палуба
6. Водонепроницаемая палуба	Watertight deck	
7. Пружинная ручка	Spring handle	
8. Дверная задрайка	Door dog	Серіппелі қолсап
Клиновья задрайка	Wedge dog	Есік қайырып тартқышы
9. Дверная тяга	Door pull rod	Сыналы қайырып тартқыш
10. Полотно двери	Doorplate, door leaf	Есік тартымы
11. Дверная петля	Door hinge, door butt	Есік төсемі
12. Зашивка двери	Door encasing	Есік ілмегі
		Есік қаптамасы

13. Уплотнительная коробка	Packing box	Нығыздау қорабы
14. Резиновая прокладка	Rubber gasket	Резеңке төсем
Резиновое уплотнение	Rubber packing	Резеңке нығыздық
15. Паз для резиновой прокладки	Rubber gasket groove	Резеңке төсем ойығы

Определения	Definitions	Анықтамалар
Водонепроницаемая дверь	Watertight door	Су өткізбейтін есік

Металлическая дверь водонепроницаемой переборки, сконструированная так, что при ее закрытии предотвращается проникновение воды под давлением.	A metal door in a watertight bulkhead so constructed that when closed it will prevent water under pressure from passing through.	Су өткізбейтін қалқаның темір есігі, оны жапқан кезде қысымдағы судың ішке өтуі тоқталатындай етіп құрастырылған.
---	--	---

Проницаемая дверь Легкая дверь, устанавливаемая в жилых, служебных и общественных помещениях, где воздуховодонепроницаемость не требуется.	Joiner door A light door fitted in accommodation, service and public spaces where air and watertightness are not required.	Өткізетін есік Ауа – су өткізбеушілік талап етілмейтін тұрғын, қызметтік және қоғамдық жайларда орнатылатын жеңіл есік
--	--	--

**Проницаемая
дверь**

Легкая дверь,
установ-
ливаемая
в жилых,
служебных и
общественных
помещениях,
где воздухо-
водонепро-
ницаемость
не требуется.

**Комингс
водонепро-
ницаемой
двери**

Вертикальный
лист,
простирающийся
над
открытой палубой
до нижней
кромки
дверного
выреза.

Дверная рама
Рама, обрамляющая
дверной вырез,
на которой
расположена
дверь.

**Joiner
door**

A light door fitted
in accommodation,
service and public
spaces where
air and
watertightness are
not required.

**Watertight door
coaming**

The vertical
plating
which
extends above
a weather
deck up
to the below
edge
of doorway.

Door frame
The frame
surrounding
a doorway
on which the
door seats

**Өткізетін
есік**

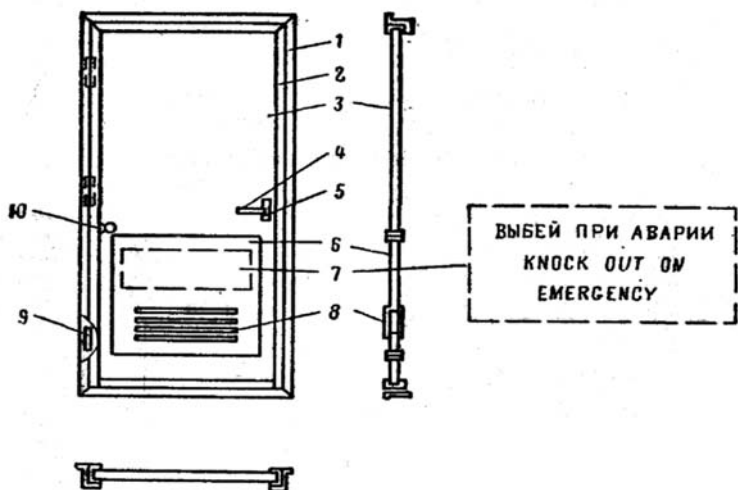
Ауа – су
өткізбеушілік талап
етілмейтін тұрғын,
қызметтік және
қоғамдық жайларда
орнатылатын
жеңіл есік

**Су өткізбейтін
есік
жиегі**

Ашық
еденнің үстінен
есік оймасының
төменгі
жиегіне
дейін
орналастырылған
тік табақ

Есік жақтауы
Есік
орналастырылған
есік оймасының
жиегін
көмкеретін, жақтау

2.8.5.3. Каютная дверь - Cabin door – Каюта есігі

1. Дверная коробка	Door case, door casing	Есік қорабы
2. Рама дверного полотна	Doorplate frame	Есік төсемінің жақтауы
3. Полотно двери	Doorplate	Есік төсемі
4. Дверная ручка	Door handle	Есік тұтқасы
5. Дверной замок	Door lock	Есік құлпы
6. Аварийная филенка	Escape panel	Апат тактайшасы
7. Выбивная филенка	Kick out panel	Соғып қиратпалы тактайша
8. Надпись на аварийной филенке со стороны каюты	Inscription on the kick out panel from the cabin side	Каюта жағынан апаттық тактайшаға
9. Вентиляционная решетка	Air grid, air grill, ventilator grill	жазылатын жазу Желдеткіш тор
Вентиляционная панель	Vent panel	Желдеткіш тактай

9. Дверная петля	Door hinge, door butt	Есік ілмегі
10. Буфер с держателем	Buffer with holder	Тұтқасы бар буфер

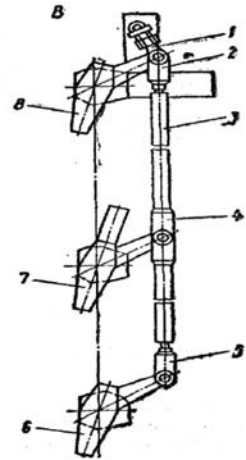
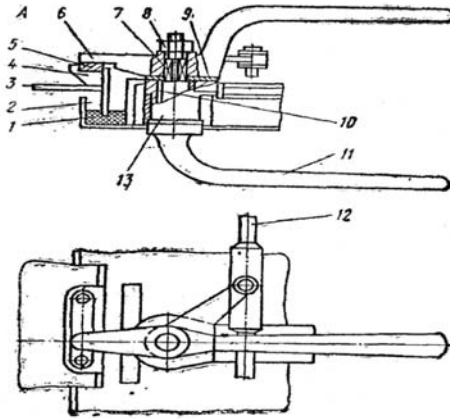
Определения

Definitions

Анықтамалар

<p>Двери жилых помещений должны иметь в нижней половине выбивные филенки размером 0,4X0.5 м. У дверей пассажирских помещений эти филенки должны иметь надписи «ВЫБЕЙ ПРИ АВАРИИ» (Регистр судоходства). Аварийная филенка должна свободно выбиваться от двух-трех легких ударов ногой</p>	<p>Doors of accommodation are to have in their lower portions kick out panels 0,4 x 0,5 m in size. These panels of the passenger cabin doors shall be provided with the following inscriptions: «KNOCK OUT ON EMERGENCY» (Register of Shipping). Escape panel is to be freely knocked out from two-three slight knocks by foot.</p>	<p>Тұрғын жайлар есіктерінің төменгі жартысында өлшемі 0,4X0.5 м болатын соқпалы тақтайшалар болуы тиіс. Жолаушы жайлардың есіктерінде бұл тақтайшаларда «Апатта соқ» деген жазулар болуы тиіс (Кеме қатынасы Регистрі). Апаттық тақтайша аяқтың екі – үш соғуынан еркін қирауы тиіс</p>
---	---	--

2.8.5.4. Задраивающее устройство навесной водонепроницаемой двери - Watertight hinged door securing device – Аспалы су өткізбейтін есіктің қайырып тартқыш құрылғысы

**А. Средняя
дверная
клиновая
задрайка**

- 1. Резиновая прокладка
- 2. Паз для резиновой прокладки
- 3. Рама двери
- 4. Обойма клина
- 5. Клин
- 6. Задрайка
- Дверная задрайка
- Клиновая задрайка

**Middle
door
wedge
dog**

- Rubber gasket, rubber packing
- Rubber gasket groove
- Door frame
- Wedge holder
- Wedge
- Dog, clamp, clip
- Door
- Wedge
- Dog pintle

**Есік ортасындағы
сыналы қайырып
тартқыш**

- Резеңкелі төсем
- Резеңке төсем ойығы
- Есік жақтауы
- Сына құрсамасы
- Сына
- Қайырып тартқыш
- Есік қайырып тартқышы
- Сыналы қайырып тартқыш

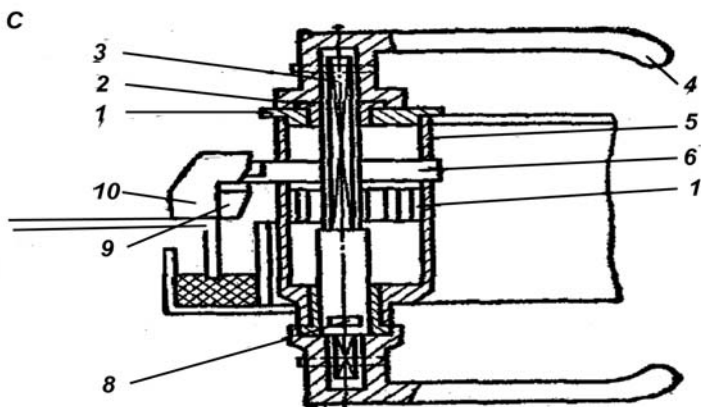
Клиновая задрайка	Wedge	Қайырып тартқыш істігі
7. Штырь задрайки	Dog pintle	Тегіп
8. Гайка	Nut	Реттелетін төсем
9. Регулировочная прокладка	Spacer shim	Төлке
10. Втулка	Bush, liner	Қайырып тартқыш тұтқасы
11. Ручка задрайки	Dog handle	
12. Тяга	Pull rod	Тартым
13. Обойма	Housing	Құрсама

В. Тяга с задрайками

Pull rod with dogs

В. Қайырып тартқышы бар тартым

1. Пружинный стопор задрайки	Dog spring catch	Қайырып тартқыштың серіппелі бөгеткісі
2. Вилка с регулирующим винтом	Fork with adjusting screw	Реттелетін бұрамасы бар айыр
3. Тяга водонепроницаемой двери	Watertight door pull rod	Су өткізбейтін есіктің тартымы
4. Средняя соединительная вилка	Middle joining fork	Ортадағы жалғау айыр
5. Вилка нижней задрайки	Lower dog fork	Төменгі қайырып тартқыш айыр
6. Нижняя задрайка	Lower dog	Төменгі қайырып татқыш
7. Средняя задрайка	Middle dog	Ортадағы қайырып тартқыш
8. Верхняя задрайка	Top dog	Жоғарғы қайырып тартқыш

**С. Пружинная
ручка**

**Spring
handle**

**Серіппе
қолсабы**

1. Крышка

Cover

Қақпақ

2. Втулка

Bush, liner, insert

Төлке

3. Ось

Axis

Белбілік

4. Ручка

Handle

Қолсабы

5. Корпус

Housing

Тұрқы

6. Защелка

Catch, dog

Бекіткіш

7. Спиральная
пружина

Spiral spring

Спираль
серіппе

8. Уплот-
нительное
кольцо

Packing ring

Нығыздық
сақина

9. Обойма
клина

Wedge
holder

Сына
күрсамасы

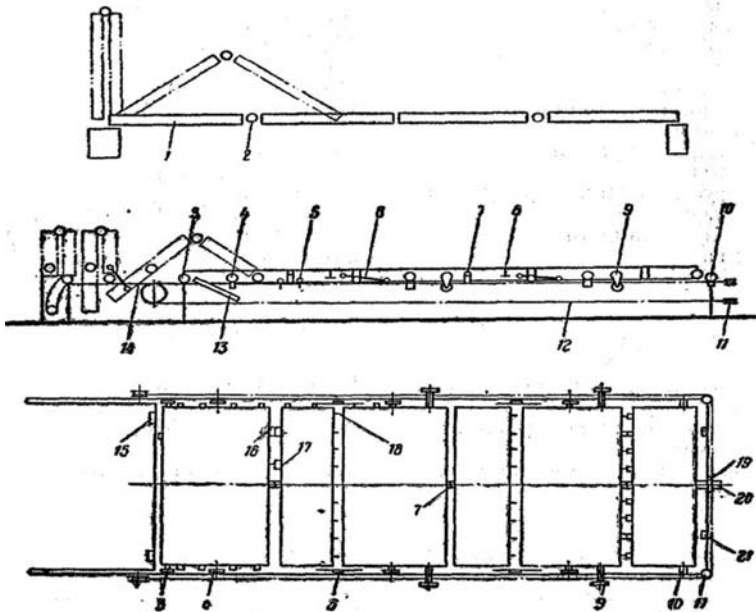
10. Клин

Wedge

Сына

2.9. Люковые закрытия - Hatch covers – Люк жабулары

2.9.1. Складывающиеся люковые крышки - Hatch folding covers – Жиналмалы люк жабулары

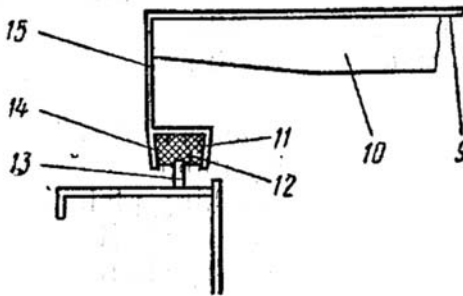
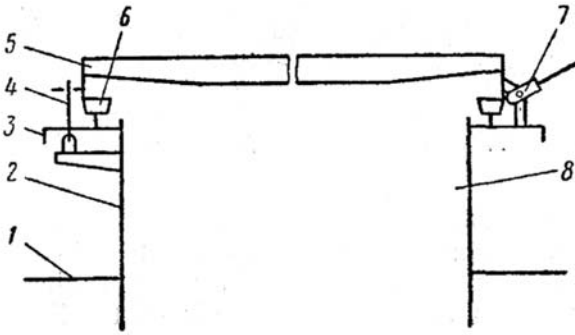

1. Крышка люка	Hatch cover	Ойма қақағы
2. Гидравлический поворотный шарнир	Hydraultorque hinge	Гидравликалық айналмалы топса
3. Направляющий ролик	Guide wheel, jockey wheel	Бағыттаушы аунақша
4. Опорный ролик	Running wheel, running roller	Тірек аунақшасы
5. Зажим, задрайка	Quick-acting cleat	Қысқыш, қайырып тартқыш

6. Шарнирный ролик с рычагом	Link wheel with arm	Иінтіректі топса аунақша
7. Промежуточный шарнир	Intermediate hinge	Аралық топса
8. Упор для подъемного приспособления	Fitting for jack	Көтеру құралының тіреуі
9. Подъемный ролик	Lifting wheel	Көтеру аунақшасы
10. Концевой ролик	End wheel	Шеткі аунақша
11. Шкив для цепи	Sheave for chain	Шынжыр тегершігі
12. Цепь	Chain	Шынжыр
13. Наклонная направляющая	Sloping track	Еңіс бағыттаушы
14. Стопор с запирающим устройством	Stopper with locking device	Бекіткіш құрылғысы бар бөгеткі
15. Водоотводная коробка	Drainage box	Су жіберу қорабы
16. Буфер	Buffer	Буфер
17. Запирающее устройство в стыке	Locking device in joint	Жіктегі бекіткіш құрылғы
18. Консольная опора в стыке	Support bracket in joint	Жіктегі кертеш тірек
19. Гидравлический двигатель	Hydraulic motor	Гидравликалық қозғалтқыш
20. Двухшкивный блок цепи	Double chain pulley	Шынжырдың екі тегершікті блогы
21. Стопор	Stopper	Бөгеткі

2.9.2. Уплотнительное устройство крышек люка - Tightening arrangement of hatch covers – Ойма қақпақтарының нығыздау құрылғысы

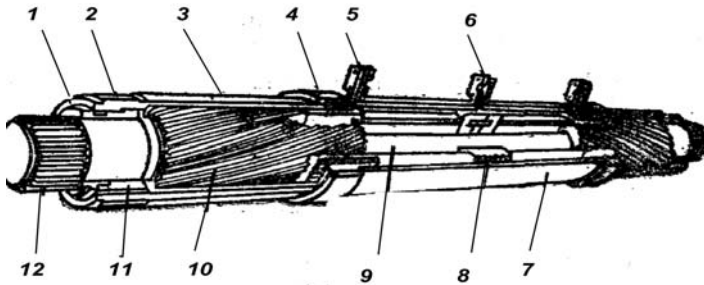

1. Верхняя палуба	Upper deck	Жоғарғы еден
2. Комингс люка	Hatch coaming	Ойма жиегі
Продольный комингс	Side coaming	Бойлық жиек
Поперечный комингс	Transverse coaming	Көлденең жиек
Концевой комингс	End coaming	Шеткі жиек
3. Горизонтальное ребро жесткости	Horizontal stiffener	Жазық беріктік қабырғасы
4. Задраивающее устройство	Securing arrangement	Қайырып тартқыш құрылғы

2.9.2. Уплотнительное устройство крышек люка - *Tightening arrangement of hatch covers* – Ойма қақпақтарының нығыздау құрылғысы

5. Крышка люка	Hatch cover	Ойма қақпағы
6. Уплотнительное устройство	Tightening arrangement	Нығыздау құрылғысы
7. Подъемное устройство	Lifting arrangement	Көтергіш құрылғы
8. Шахта люка	Hatch trunk	Ойма шахтасы
9. Настил люковой крышки	Plating of hatch cover	Ойма қақпағының төсеніші
10. Ребро жесткости	Stiffener	Беріктік қабырғасы
11. Паз для уплотнителя	Packing groove	Тығыздық ойығы
12. Резиновая прокладка	Rubber packing, rubber gasket	Резеңке төсем
13. Уплотнительная полоса	Tightening strip, tightening bar	Нығыздау жолағы
14. Коробка уплотнителя	Packing box	Нығыздау қорабы
15. Боковая стенка	Cover edge	Бүйір қабырға

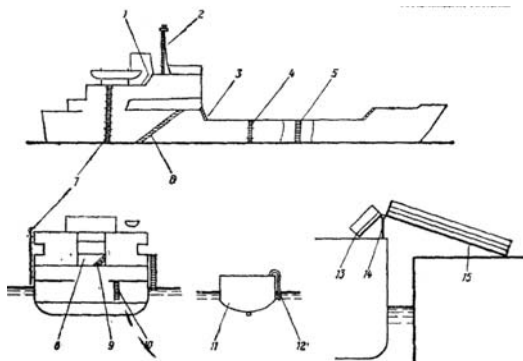
2.9.3. Гидравлический поворотный шарнир - Hydraultorque hinge – Гидравликалық айналмалы топса

1. Регулируемый сальник	Adjustable gland	Реттелетін тығыздама
2. Шлицевое соединение	Straight splines for attachment	Оймакілтекті жалғау
3. Направляющий цилиндр с внутренними шлицами	Guide cylinder with internal straight splines	Ішкі оймакілтекті бағыттағыш цилиндр
4. Муфта с наружными шлицами и внутренними геликоидальными шлицами	Muff with external straight splines and internal helical splines	Сыртқы оймакілтектері және ішкі геликоидты оймакілтектері бар жалғастырғыш
5. Отверстие для впуска масла	Oil inlet	Май құю тесігі
6. Соединительная труба	Connecting tube	Жалғау құбыры
7. Цилиндр	Cylinder	Цилиндр
8. Рабочий поршень	Working piston	Жұмыс мікбасы
9. Грузовой вал	Rotary shaft	Жүк білігі
10. Поворотный вал	Bearing with packing and scraper ring	Айналмалы білік
11. Подшипник с уплотнением и масляным кольцом		Нығыздығы мен май сақинасы бар мойынтірек
12. Шлицевое соединение	Straight splines for attachment	Ойма кілтекті жалғау

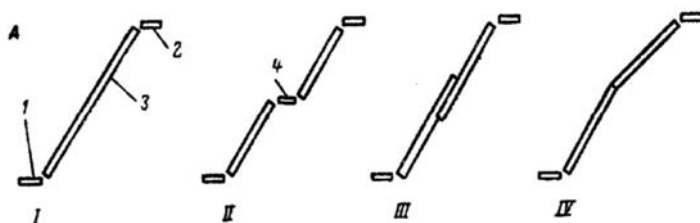
2.10. Судовые трапы - Ship's ladders - Кеме басқыштары

1. Трап на мостик	Bridge ladder	Көпір басқышы
2. Мачтовый трап	Mast ladder	Діңгек басқышы
3. Стационарный трап	Stationary ladder	Стационарлық басқыш
4. Лоцманский трап	Pilot ladder	Лоцмандық басқыш

5. Трюмный трап	Hold ladder	Трюм басқышы
6. Забортный трап	Accommodation ladder	Борт сыртының басқышы
7. Штормтрап	Storm ladder	Дауылбасқыш
8. Шахта трапа	Stairwell	Басқыш шахтасы
9. Сходный трап	Companion ladder	Түсу басқышы
10. Скобтрап на пиллерсе	Pillar ladder	Пиллерстегі қапсырма басқыш
11. Спасательная шлюпка	Lifeboat шлюпка	Құтқару қайығы
12. Трап для доступа в спасательную	Lifeboat ladder	Құтқару қайығына баратын басқыш
13. Полутрапик	Bulwark ladder	Жартылай басқыш
14. Переносной трап	Portable ladder	Тасымалы басқыш
15. Фальшборт	Bulwark	Фальшборт (кеме артындағы борт)
15. Сходня	Ship-to-shore gangway	Түскіш

2.10.1. Типы трапов - Types of ladders – Басқыш түрлері

A. Забортный трап, Accommodation парадный трап ladder

I. Одномаршевый забортный трап

Single-flight accommodation ladder

II. Двухмаршевый забортный трап

Twin-flight accommodation ladder

III. Телескопический забортный трап

Telescopic accommodation ladder

IV. Забортный трап, состоящий из двух частей

Accommodation ladder in two parts

Борт сыртындағы басқыш салтанат басқышы

Бір маршты борт сыртындағы басқыш

Екі маршты борт сыртындағы басқыш

Телескопиялық борт сыртындағы басқыш

Екі бөліктен тұратын борт сыртындағы басқыш

1. Нижняя площадка

Lower platform

Төменгі алаң

2. Верхняя площадка

Ladder top platform

Жоғарғы алаң

3. Марш трапа

Flight, flight of step

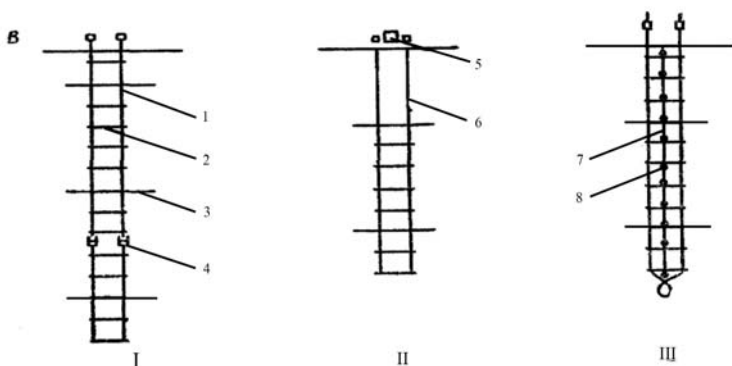
Басқыш маршы

4. Переходная площадка

Transitional platform

Өтпе алаңша

2.10.1. Типы трапов - Types of ladders – Басқыш түрлері

В. Штурмтрап

I. Подвесной штурмтрап

II. Лоцманский подъемник

Штурмтрап с механическим приводом

III. Лоцманский трап

Storm ladder

Boarding storm ladder

Pilot hoist

Power-driven hoist ladder

Pilot ladder

Дауылбасқыш.

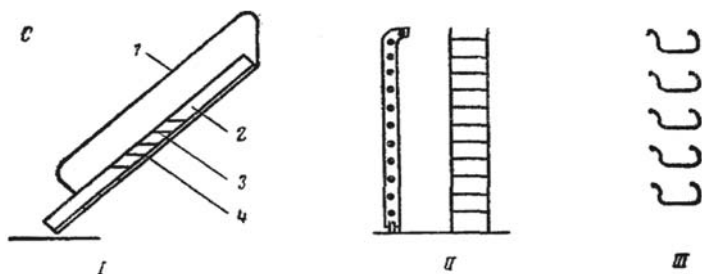
Аспалы дауылбасқыш

Лоцмандық көтергіш

Механикалық жетегі бар дауылбасқыш

Лоцман басқышы

1. Тетива	String, stringer	Арқалық
2. Балясина	Banister, ladder rung	Бағанша
3. Удлиненная балясина	Oblong banister	Ұзартылған бағанша
4. Соединительная скоба	Connecting shackle	Жалғау қапсырмасы
5. Подъемный механизм	Hoister	Көтергіш тетік
6. Подъемный трос	Lift rope	Көтергіш трос
7. Трос с мусингами	Knotted rope	Мусингі трос
8. Мусинг	Mouse, diamond knot	Мусинг

С. Судовые стационарные трапы

Ship's stationary ladders

С. Кемедегі стационар басқыштар

I. Наклонный трап

I. Inclined ladder

I. Еңіс басқыш

1. Поручень
2. Тетива
3. Ступенька
4. Подшивка

- Handrail, handhold
String, stringer
Step, tread,
rung
Soiling

- Тұтқа
Арқалық
Саты
Тігінді

II. Вертикальный трап

II. Vertical ladder

II. Тік басқыш

*III. Скобтрап
Забортный
скобтрап*

*III. Ladder steps
Sea steps*

*III. Қапсырма
басқыш, борт
сыртындағы
басқыш*

2.10.2. Забортный трап - Accommodation ladder – Борт сыртындағы басқыш

1. Нижняя площадка
2. Леерное ограждение
3. Подъемно-спусковое устройство
Трап-тали
4. Трап-балка

Lower platform

Төменгі алаң

Railing
Hoisting-launching
device

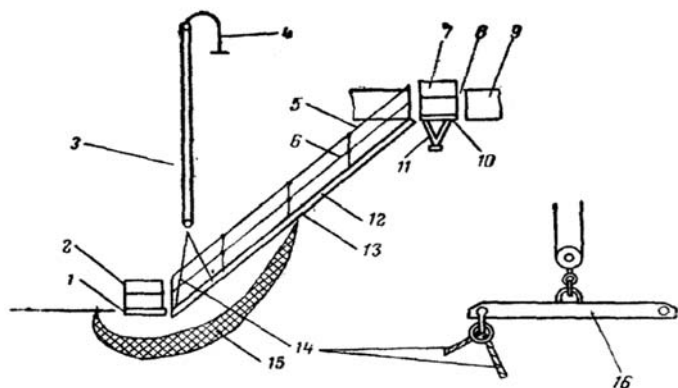
Леер коршауы
Көтеру – түсіру
құрылғысы

Ladder tackle

Басқыш –
жабдықтар

Ladder davit

Басқыш – белдем

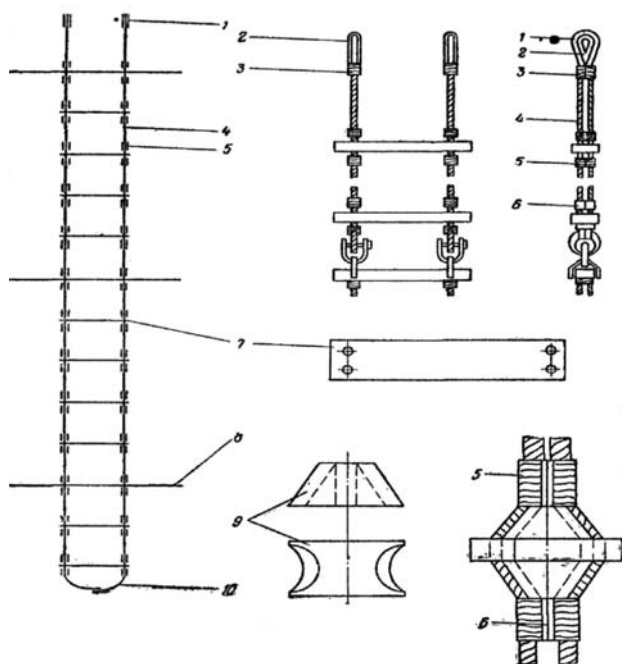

14. Бридель	Flight, flight of steps	Баспалдақ
15. Предохранительная сетка	Step, rung, tread	Бридель
16. Коромысло	Bridel	Сақтандырғыштор
	Guard net	Күйенте
	Balance beam, rocking arm, rocker	

2.10.3. Штурмтрап - Storm ladder – Дауылбасқыш

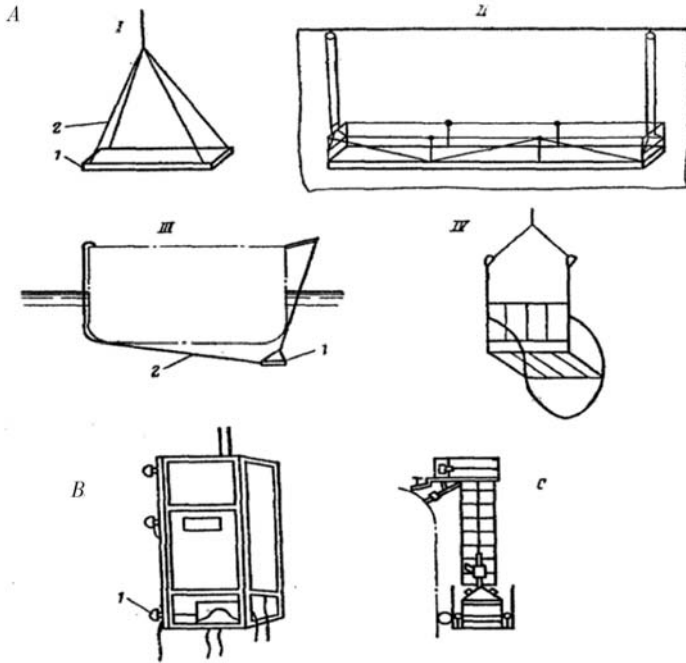
5. Поручень	Handrail, handhold	Тұтқа
6. Леер (гибкий трос)	Rail (flexible wire rope)	Леер (иілгіш трос)
7. Леерная стойка	Rail stanchion	Леер тіреуіш
Съемная леерная стойка	Detachable rail stanchion	Алмалы леер тіреуіші
8. Входной порт	Gangway port	Кіру порты
9. Фальшборт	Bulwark	Фальшборт (кеме артындағы борт)
10. Верхняя площадка трапа	Ladder top platform, gangway platform	Басқыштың жоғары алаңы
11. Кронштейн	Corbel	Кронштейн
12. Тетиза	String, stringer, side rail	Тетиза
Марш трапа	Flight, flight of steps	Басқыш маршы

1. Огон	Eye splice	Огон (ілгек)
2. Коуш	Thimble	Шөміш
3. Бензель	Seizing, lashing, bend	Бензель
Бензель коуша		Шөміш бензелі
4. Тетива	Thimble seizing	Адырна
5. Бензель с крыжом	String	Крыжы бар бензель
6. Крыж	Cross seizing	Крыж
7. Балясина	Cross lashing	Бағанша
Деревянная	Banister	Ағаш бағанша
балясина	Wooden banister	Саты
Ступенька	Tread, step, rung	Ұзартылған бағанша
8. Удлиненная	Oblong banister	Таяныш
балясина	Spreader	Ағаш ішпек
Распорка	Wooden bush	
9. Деревянный		
вкладыш	Short splice	
10. Короткий		Қысқа бірікте
сплесень		

2.10.4. Устройства для производства работ на высоте - Sky climber systems - Биіктікте жұмыс жүргізуге арналған құрылғылар

A. Беседки

I. Боцманская беседка

1. Доска
2. Растительный трос

II. Подвесная беседка

- Подвеска
Трюмная беседка
Подъемный механизм

Stages

Boatswain's stage

- Plank
Rope cable

Hanging stage, planks

- Suspender, hanger
Hold stage
Hoister

A. Күркелер

I. Боцман күркесі

- Тактай
Кендір арқан

II. Аспалы күрке

- Аспа
Трюм күркесі
Көтеру тетігі

III. Водолазная
беседка

1. Беседка
2. Подкильный
конец

IV. Люлька

**В. Сварочная
кабина**

1. Вакуумная
присоска

**С. Водоот-
талкивающее
устройство**

Diving stage
Stage

Hogging line,
bottom cable

*Hanging,
swinging scaffold*

Welding cage
Vacuum pad

**Spurnwater
system**

III. Суңғуірлер
куркесі

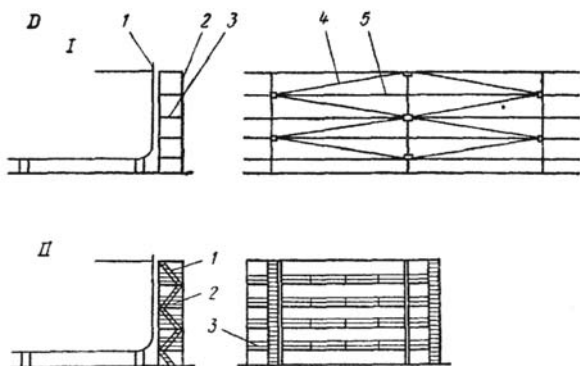
- Күрке
Киль астының
шеті

IV. Асна бесік

**В. Пісіру
кабинасы**

- Вакуум сорма

**С. Су айдағыш
құрылғы**

D. Леса

Staging, scaffolds

Басқыш алаңдар

(для судостроения
и судоремонта)
Обрештовка судов
Возпалубаие
лесов Доковые
леса

(for a ship under
construction and for
ship repair)
Ship's scaffolds
Scaffolding
Drydock staging
Vertical scaffolding

(кеме жасау мен
жөндеуге)
Кемелер қоршауы
Басқыш алаңдарын
құрастыру
Доктық басқыш
алаңдар

I. Вертикальные леса

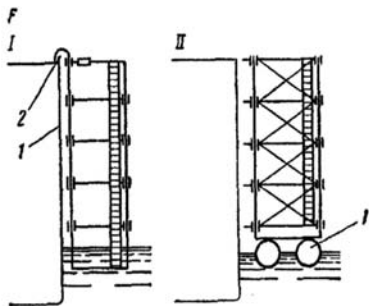
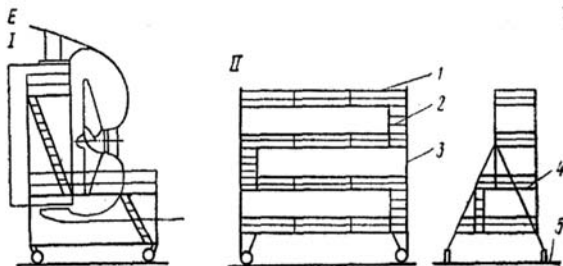
1. Наружный корпус
2. Вертикальная стойка
3. Настил лесов
Доска настила
Рабочая платформа
(площадка)

Outside of the hull

- Stage pole, upright support, staging upright
Staging planks
Stage plank
Working platform

I. Тік басқыш алаңдар

1. Сыртқы тұрқы
2. Тік тіреу
3. Басқыш алаң төсеніштері
Төсеніш тақталары
Жұмыс тұғырнамасы (алаң)

4. Диагональная связь
5. Горизонтальная связь

- Diagonal brace
Horisontal brace

4. Диагональдық байланыс
5. Жазық байланыс

II. Лестничные леса

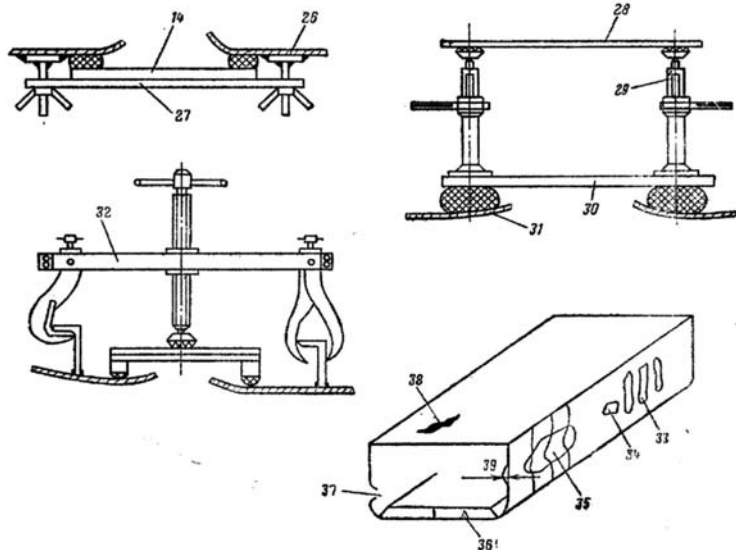
1. Трап
2. Рама
3. Леерное ограждение

- Ladder scaffolds
Ladder
Frame
Guard rail

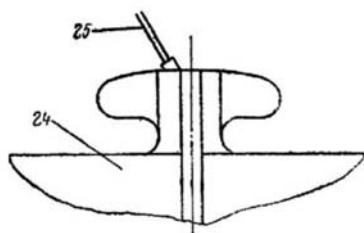
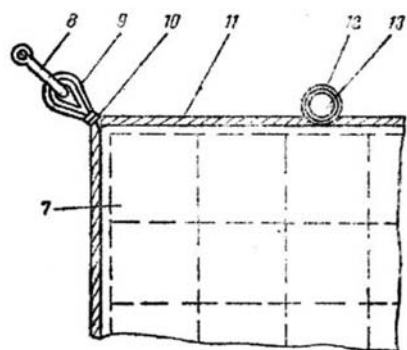
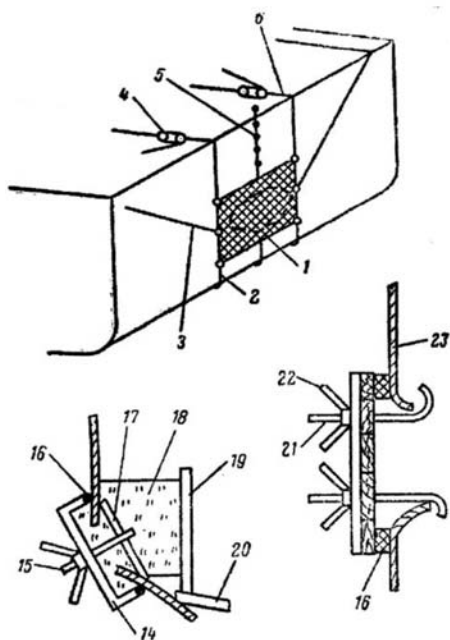
- Баспалдақты алаңдар*
Басқыш
Жақтау
Леер қоршау

Е. Подставки	Stands	Тұғырықтар
Доковое	Drydock movable	Доктық
передвижное	system	жылжымалы
устройство		кұрылғы
Передвижная	Movable platform	Жылжымалы
площадка	<i>Stand for rudder</i>	алаңша
<i>I. Подставка для</i>	<i>propeller</i>	<i>Винт- руль</i>
<i>винто-рулевого</i>		<i>кешенінің</i>
<i>комплекса</i>	<i>Stand for cylinder p</i>	<i>тұғырығы</i>
<i>II. Подставка для</i>		<i>Кеме тұрқының</i>
<i>цилиндрической</i>	Rail	<i>цилиндр жағының</i>
<i>части корпуса</i>	Ladder	<i>тұғырығы</i>
1. Леер	Frame	Леер
2. Трап	Staging planks	Басқыш
3. Рама	Pontoon deck	Жақтау
4. Настил		Төсеніш
5. Стапель-		Доктың еден
6. палуба дока		-алаңы
7.		
8.		
Ф. Подмости	Stage, scaffolds	Басқыштар
<i>I. Подвесные</i>	<i>Suspender scaffolds</i>	<i>Аспалы</i>
<i>подмости</i>		<i>басқыштар</i>
Висячие подмости	Swinging scaffolds	Ілмелі басқыштар
Наружный корпус	Outside of the hull	Сыртқы тұрқы
Подвеска	Hanger	Аспа
<i>II. Плавающие</i>	<i>Floating stage</i>	<i>Жүзбелі</i>
<i>подмости</i>	Boat scaffolds	<i>басқыштар</i>
Подмости на	Ponton	Понтондағы
понтоне		көпірлер
1. Понтон		Понтон

2.11. Аварийное снабжение - Emergency outfit – Апаттық жабдықтау

1. Пластырь	Collision mat	Тығын
2. Подкильный конец	Hogging line	Киль астының шеті
3. Оттяжка	Guy	Тартым
4. Тали	Tackle	Жабдықтар
5. Контрольный штерт	Control lanyard	Бақылау штерті
6. Шкот	Sheet	Шкот (кергіш құрал)
7. Мягкий пластырь	Soft collision mat	Жұмсақ тығын
8. Соединительная скоба	Joining shackle	Жалғау қапсырма
9. Коуш	Thimble	Шөміш
10. Бензель коуша	Seizing of thimble	Шөміш бензели
11. Ликтрос пластыря	Leech rope of collision mat	Тығын ликтросы
12. Кренгельс	Cringle	Кренгельс
13. Коуш круглый	Round thimble	Дөңгелек шөміш
14. Жесткий пластырь	Rigid collision mat	Қатқыл тығын

15. Прижимной болт Болт с откидной поперечиной	Clamp bolt Bolt with cross piece	Қысқыш бұрандама
16. Уплотнительное устройство	Tightening arrangement	Қайырмалы көлденең бөренесі бар бұранда
Уплотнительная подушка	Packing pad	Тығыздау құрылғысы
17. Поперечина	Cross piece	Тығыздау жастығы
18. Быстротвер- деющий цемент	Early-strength cement	Көлденең бөрене
19. Цементный ящик	Cement box	Тез қататын цемент
20. Водоотливная трубка	Drain pipe	Цемент жәшігі
21. Болт крючковой	Hooked bolt	Су құю құбыры
22. Барашковая гайка	Butterfly nut	Ілмекті бұранда
	Shell plating	Қосқұлақты тегір
23. Наружная обшивка судна	Inflatable mushroom collision mat	Кеменің сыртқы қаптамасы
24. Надувной грибовидный пластырь	Air hose	Үрлемелі саңы- рауқұлақ тәрізді тығын
25. Шланг для воздуха	Weld reinforcing pad	Ауа құбыршегі
26. Приварыш	Locking bar	Мікбас
27. Прижимной брус	Pressure face	Қысқыш білеу
28. Упорная поверхность		Тіреу бет
29. Упор раздвижной	Telescopic stop	Жылжымалы тіреу
30. Деревянный щит	Wooden shield	Ағаш қалқан
31. Надувной кольцевой пластырь	Inflatable ring collision mat	Үрлемелі сақина тығыны
32. Аварийная струбцина	Emergency screw cramp	Апаттық струбцина
33. Гофр	Corrugation	Гофр
34. Бухтина	Bulge	Шығанақ
35. Вмятина	Dent, set in	Жаншылма
36. Прокол	Puncture	Түйреу
37. Пробоина	Hole	Тескіш
38. Трещина	Crack	Жарықшак
39. Стрелка прогиба	Deflection	Майысым жebesі

3. Спасательные Средства - Life-Saving Appliances – Құтқару құралдары

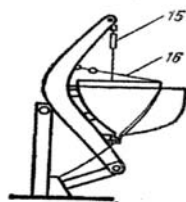
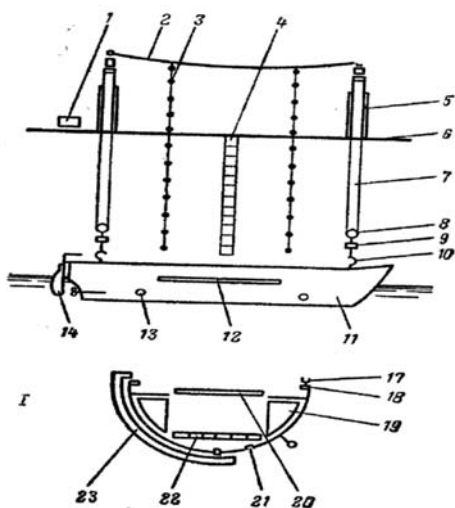
3.1. Шлюпочное устройство - Boat gear-Шлюпка құрылғысы

1. Лебедка для подъема шлюпок Электрическая шлюпочная лебедка	Boat winch Electrically operated boat winch	Шлюпка көтергіш шығыр Шлюпка электршығыр
2. Топрик шлюпбалки	Davit span	Шлюпканың белдем тартпасы
3. Спасательный конец с мусингами Мусинг	Knotted lifeline Diamond knot, footrope knot	Мусингтері бар құтқару ұшы Мусинг
4. Трап	Ladder	Басқыш
5. Шлюпбалка	Davit, boat davit	Шлюпка белдемі
6. Шлюпочная палуба	Boat deck	Шлюпка палубаі
7. Шлюпталы, шлюпочные тали	Boat's falls, lifeboat fall	Шлюпка көтергіш жабдықтар
8. Блок шлюпталей	Fall block	Шлюпка көтергіш блокдер
9. Вертлюг	Swivel	Ұршық
10. Шлюпочный гак	Sling hook	Шлюпкалық ілгек
Самовыклады- вающийся гак шлюпочных талей	Boat detaching hook	Шлюпка көтергіштердің өздігінен ақтарылатын ілгегі
11. Спасательная шлюпка	Lifeboat	Құтқару шлюпкасы
12. Киль-поручни	Keel rails	Киль-тұтқалар
13. Осушительное отверстие	Drainplug hole	Құрғату тесігі

14. Руль
15. Подвеска
16. Найтовое
крепление шлюпки

Rudder
Pendant
Gripe

Руль
Аспа
Шлюпканың
найтов арқанды
бекітпесі

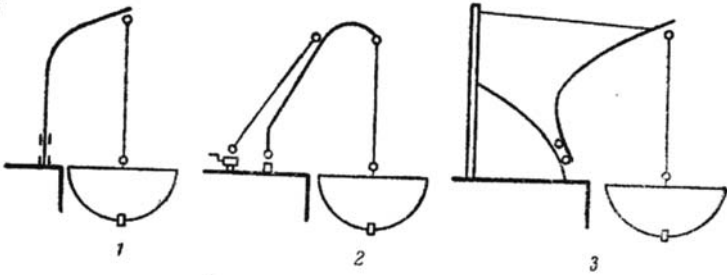
**1. Гребная спасательная шлюпка Oar-propelled lifeboat -
Еспелі құтқару шлюпкасы**

17. Уключина
18. Планширь
19.
20. Воздушный
ящик
21. Банка для
гребцов
22. Спускная
пробка
Автоматический
клапан
23. Настил днища
Рыбины
Слань
23. Салазки

Rowlock
Gunwale capping,
capping
Air case, air tank
Thwart
Drain plug
Automatic valve
Bottom boards
Footlings
Footing
Skates

Ескіш тұтқа
Планширь
Ауа жәшігі
Ескекшілер
банкасы
АҒЫЗУ ТЫҒЫНЫ
Автоматтық қақпақ
Түп төсеніші
Қайықтар
Төсем
Ысырмалы тіреу

II

I. Типы шлюпбалок

Type of davits

Шлюпка белдемдер түрлөрү

1. Поворотная шлюпбалка

Radial davit

Айналмалы шлюпка белдемі

2. Заваливающаяся шлюпбалка

Luffing davit

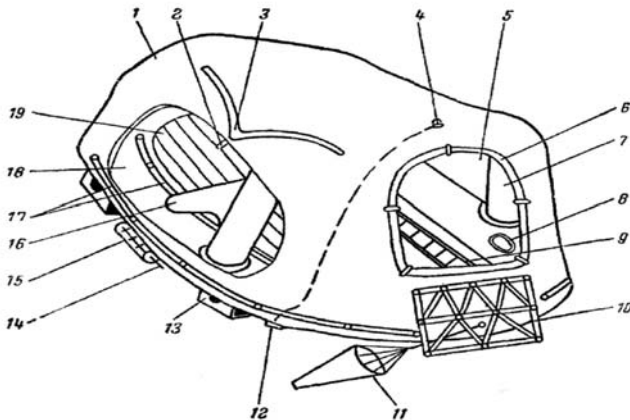
Сұламалы шлюпка белдемі

3. Гравитационная шлюпбалка

Gravity davit

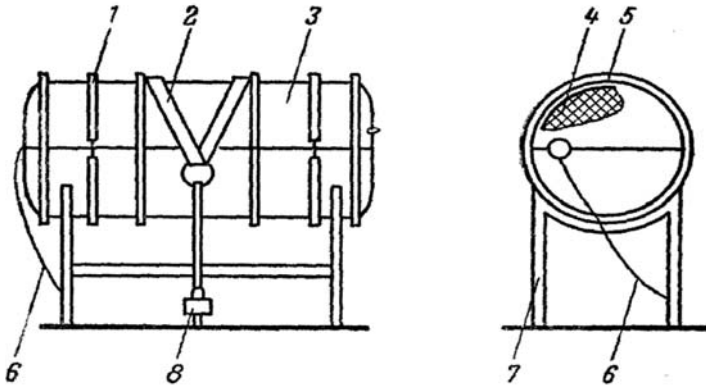
Гравитациялык шлюпка белдемі

**3.2. Надувной спасательный плот - Inflatable liferaft-
Үрлемелі құтқару салы**

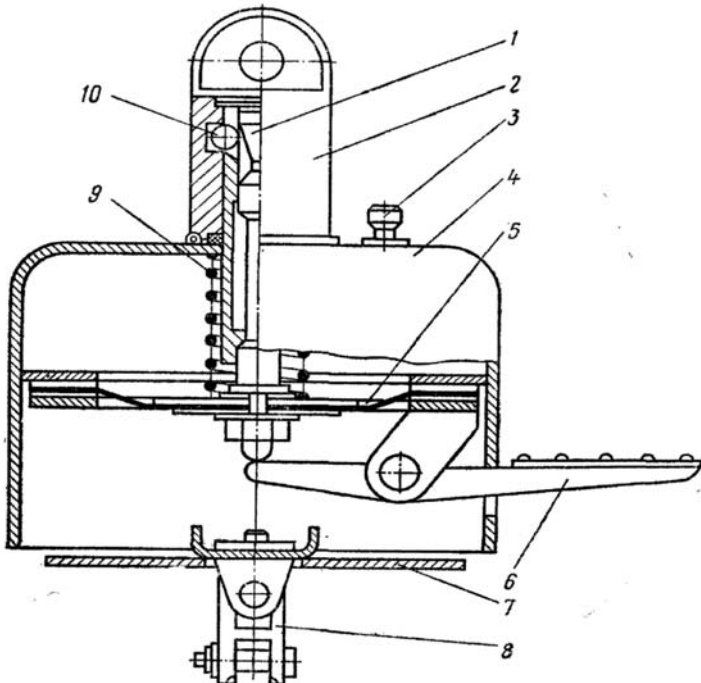
1. Тент Двойной тент	Rain catchment tube	Сужиғыштың ағызу құбыры
2. Спускная трубка водосборника	Rainwater pipe	Су ағызу құбыры
Водосточная трубка	Rain catchment pocket	Жаңбыр суын жиғыш
3. Сборник дождевой воды	Rain-collector	Сужиғыш
Водосборник	Rescue signal light	Құтқару-іздеу
4. Спасательно- поисковый огонь	Rescue electric light	жарығы
Электроогонь поиска	Entrance	Іздеу электржарығы
5. Вход	Boarding curtain	Кіру
6. Шторка входа	Inflatable arch	Кіру пердешесі
7. Надувная арка	Buoyant rescue quoit	Үрлемелі арқалық
8. Плавающее спасательное кольцо		Жүзбелі құтқару дөңгелегі Ішкі басқыш
9. Внутренний трап	Internal ladder Boarding ladder	Кіру басқышы Жүзбелі зәкір
10. Входной трап	Drogue, sea-anchor	Теңіз суымен іске қосылатын
11. Плавающий якорь		бағарея
12. Батареяка, активируемая морской водой	Sea-activated cell	Су қалта
13. Водяной карман	Water pocket	Түсіру арқаны
14. Пусковой линь	Operating line	Түсіру фалині
Пусковой фалинь	Operating painter	Түсіру бауы
Пусковой шнур	Operating cord	Газ баллоны
15. Газовый баллон	Gas cylinder, gas bottle	Таяныш, орынтақ
16. Распорка, банка		
17. Спасательный леер	Thwart Lifeline	Құтқару леері
18. Камера плавучести	Buoyancy chamber	Жүзгіштік камерасы
19. Надувное днище	Inflatable floor	Үрлемелі түп

**3.3. Установка надувного спасательного плота -
Stowage inflatable liferaft- Үрлемелі құтқару салының
қондырғысы**

1. Бандаж	Bandage	Құрсау
2. Найтовы	Lashings	Найтовтар
3. Контейнер	Container	Контейнер
Контейнер спасательного плота	Liferaft container	Құтқару салының контейнері
Жесткий контейнер	Rigid container	Қатқыл контейнер
Мягкий контейнер	Flexible container	Жұмсақ контейнер
4. Спасательный надувной плот	Inflatable liferaft	Үрлемелі құтқару салы
5. Чехол	Velise	Құндақ
Упаковочный чехол	Packing bag	
6. Пусковой линь	Operating line	Орауыш құндақ
7. Подставка	Cradle	Түсіру арқаны
8. Гидростатическое разобщающее устройство	Hydrostatic release unit	Тұғырық Гидростатикалық ажыратқыш құрылғы

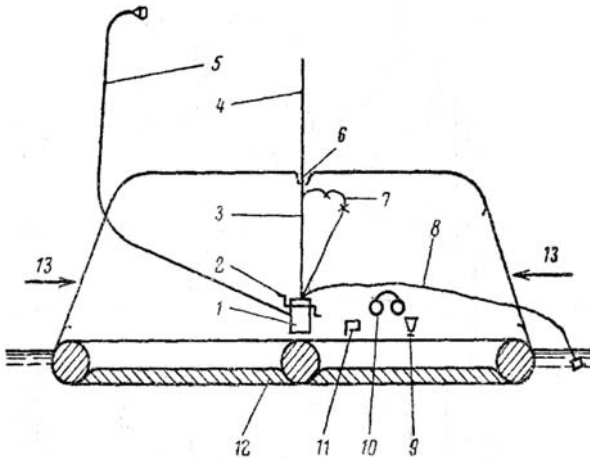
3.4. Гидростатическое разобцающее устройство – Hydrostatic release unit – Гидростатикалык ажыраткыш құрылғы

1. Шток	Rod	Соташық
2. Разобцающее звено	Releasing link	Ажыратқыш буын
3. Пробка	Plug	Тығын
4. Корпус	Housing	Тұрқы
5. Мембрана	Membrane	Мембрана
6. Педаль	Pedal	Басқыш
7. Крышка	Cover	Қақпақ
8. Подвеска	Hanger	Аспа
9. Пружина	Spring	Серіппе
10. Шарик	Ball	Шарик

3.5. Аварийно-спасательное радиооборудование – Survival craft emergency radio equipment-Апаттық-құтқару радиожабдығы

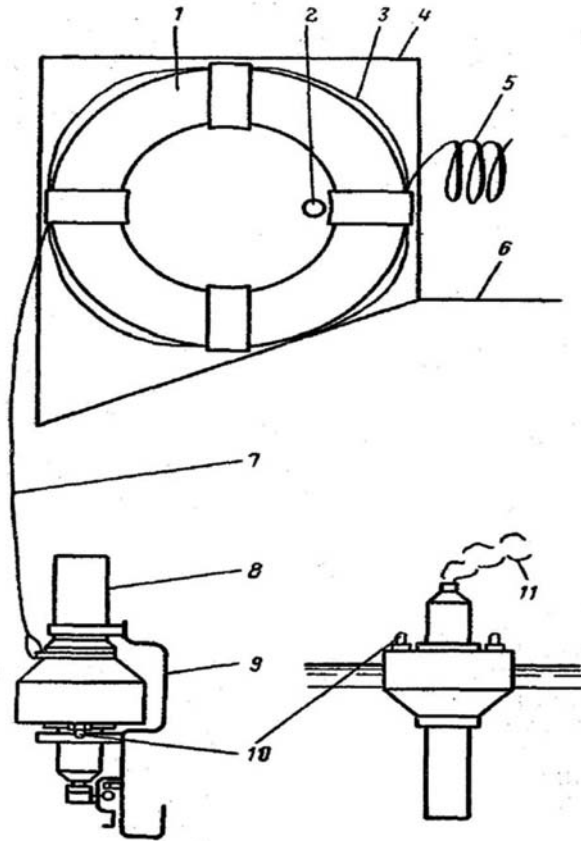
3.5.1. Переносная радиостанция спасательных средств –Portable radio station for survival craft-Құтқару құралдарының тасымалды радиостансасы

1. Радиостанция	Radiostation	Радиостанса
2. Ручки для вращения генератора	Handles required for operating the generator	Генераторды айналдыратын сап
3. Мачта антенны	Aerial mast	Антенна діңгегі
4. Телескопическая антенна	Telescopic aerial	Телескоптық антенна
5. Змейковая антенна	Kite aerial	Батпырауық тәрізді антенна
6. Рукав в тенте	Sleeve in canopy	Жаппадағы жең
7. Лучевая антенна	Beam aerial	Көптармақты антенна
8. Заземление	Earthing	Жерге қосу
9. Микрофон	Microphone	Микрофон
10. Головные телефоны	Headphones	

10. Батарейка, активируемая морской водой	Sea-activated cell	Бас телефондар Теңіз суымен іске қосылатын батарея
11. Надувной спасательный плот	Inflatable liferaft	Үрлемелі құтқару салы
12. Вход	Entrance	Кіру

3.6. Установка спасательного круга на ходовом мостике - Setting lifebuoy on the navigating bridge-Жүру көпіріне құтқару шеңберін орнату

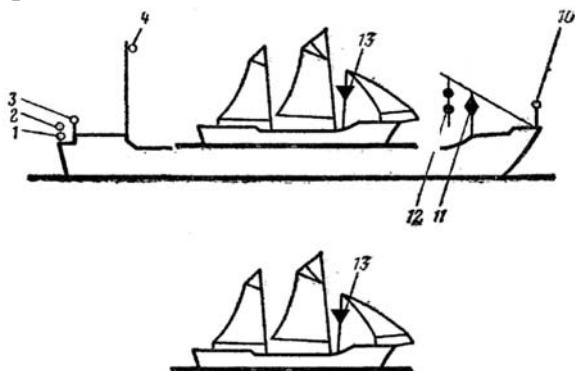

1. Спасательный круг	Lifebuoy Stopper	Құтқару шеңбері Тоқтатқыш
2. Стопорное устройство	Buoyant becketed lifeline	кұрылғы
3. Плавающий спасательный леер	Lifebuoy box	Жүзбелі құтқару леері
4. Коробка спасательного круга		Құтқару шеңберінің қорабы
5. Плавающий спасательный линь	Buoyant lifeline	Жүзбелі құтқару арқаны
6. Ходовой мостик	Navigating bridge	Жүру көпірі
7. Соединительный линь	Connecting line	Қосқыш арқан
8. Светоды- мящийся буюк	Light-and-smoke buoy	Ұшқын-түтінді қалқыма белгі
9. Держатель		Тұтқа
10. Огонь поиска	Bracket	Іздеу жалыны
Самозажигаю- щийся огонь	Rescue light Self-igniting light	Өздігінен жанатын жалын
11. Оранжевый дым	Orange smoke	Қызғылт сары түтін

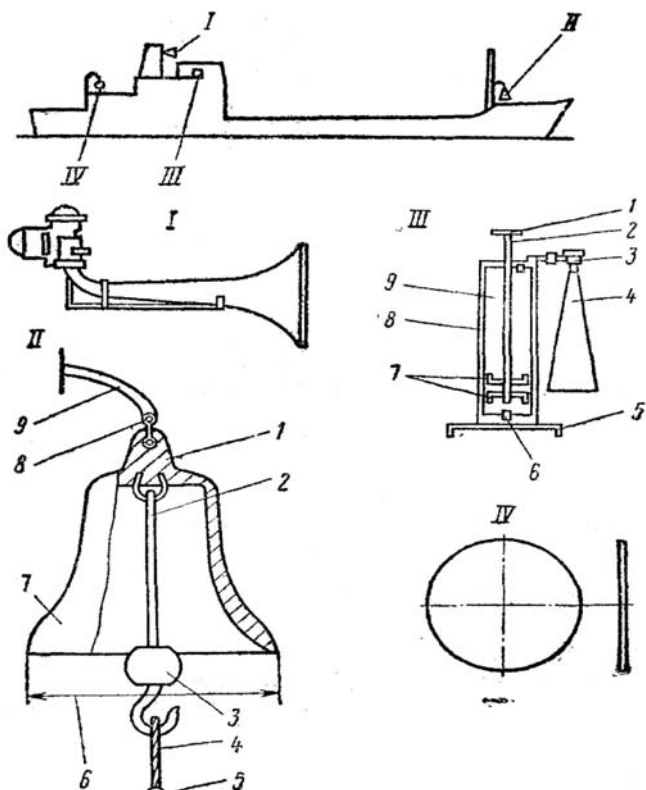
4. Сигнальные Средства - Signal Means – Дабыл құралдары

4.1. Фонари и знаки - Lanterns and shapes-Шамдар мен белгілер

1. Фонарь для прохода Кильским каналом	Kiel-canal lantern	Киль арнасынан өтуге арналған шам
2. Кормовой фонарь Кормовой огонь	Stern lantern Sternlight	Артқы шам Артқы жарық
3. Кормовой якорный фонарь	Poop anchor lantern	Артқы зәкір шам
4. Топовый задний фонарь Второй тоновый огонь	After masthead lantern Second masthead light	Діңгек ұшындағы артқы шам Діңгек ұшындағы жарық
5. Бортовой фонарь Бортовой огонь Зеленый огонь на правом борту Красный огонь на левом борту	Side lantern Sidelight Green light on the starboard side Red light on the port side	Борт шамы Борт жарығы Оң борттағы жасыл жарық Сол борттағы қызыл жарық
6. Сигнальный фонарь, дублирующий звуковой сигнал Световой сигнал	Signal lantern duplicating sound signal	Дыбыс дабылын қайталайтын дабыл шамы Жарық дабыл
7. Топовый передний фонарь	Light signal Forward masthead lantern	Діңгек ұшындағы алдыңғы шам
Топовый огонь впереди	Masthead light forward	Діңгек ұшындағы жарық

4.2. Звукосигнальные устройства – Sound signal appliances –
 Дыбыс дабылды құрылғылар

I. Свисток

Воздушный
свисток

Паровой свисток

Гудок

Ревун

Сирена

Тифон

Электротифон

Whistle

Air whistle

Steam whistle

Hooter

Howler

Siren

Tyfon

Electro-tyfon

Ысқырғыш

Ауа ысқырғыш

Бу ысқырғыш

Гудок

өкіргіш

Сирена

Тифон

Электртифон

***II. Колокол
Судовой колокол***

***Bell
Ship's bell***

***Қоңырау
Кеме қоңырауы***

1. Корпус колокола	Bell body	Қоңырау тұрқы
2. Язык колокола	Bell clapper	Қоңырау тілі
3. Боек языка	Striker	Тіл соққышы
4. Рында-булинь	Bell-rope	Рында-булинь
5. Кноп	Knot	Шеге
6. Диаметр раструба	Diameter of the mouth	Кеңіс диаметрі
7. Раструб колокола	Bell mouth	Қоңыраудың кеңісі
8. Скоба	Shackle	Қапсырма
9. Кронштейн для подвешивания колокола	Bell crank	Қоңырау ілетін кронштейн

III.Туманный горн

Foghorn

Тұман керней

1. Ручка	Handle	Тұтқа
2. Шток поршня	Piston rod	Поршень
3. Мембрана	Diaphragm,	соташығы
4. Рупор	membrane	Мембрана
5. Подставка	Horn	Дауыс зорайтқыш
6. Клапан	Support	Тұғырық
7. Поршень	Valve	Клапан
8. Кожух	Piston	Поршень
9. Цилиндр насоса	Case	Қаптама
	Pump barrel	Сорғы цилиндрі

IV. Гонг

Gong

Гонг

4.3. Сигнальные пиротехнические средства – Pyrotechnic signal means – Пиротехникалық дабыл құралдары

**I. Шлюпочные пиротехнические сигнальные средства
Lifeboat pyrotechnic signal means – Шлюпкалық пиротехникалық дабыл құралдары**

**II. Пусковой стакан   Shooting tube,
rocket socket   Ұшыру стақаны**

1. Ракета	Rocket	Зымыран
2. Угол установки пускового стакана к горизонту (>60°)	Angle to the horizontal of shooting tube setting (>60°)	Ұшыру стақанын горизонтқа орнату бұрышы (>60°)
3. Неподвижная часть корпуса судна (леер, планширь и т. п.)	Stationary part of the ship's hull (rail, capping and etc.)	Кеме тұрқының қозғалмайтын бөлігі (леер, планширь және т.б.)

III. Устройство для хранения сигнальных пиротехнических средств

Водонепроницаемый металлический шкаф	Arrangement for storing pyrotechnic signal means Watertight metal locker	Пиротехникалық дабыл құралдарын сақтайтын құрылғы Су өтпейтін металл жәшік
--------------------------------------	---	---

IV. Ракета   Rocket   Зымыран

Звуковая ракета (патронзвучковой)	Sound signal rocket	Дыбыс зымыраны (дыбыстық патрон)
Парашютная ракета	Parachute rocket	Парашют зымыран
Однозвездная зеленая ракета	One-star green rocket	Бір жұлдызды жасыл зымыран
Однозвездная красная ракета	One-star red rocket	Бір жұлдызды
1. Гильза	Cartridge case	қызыл зымыран
2. Пиротех- нический состав	Pyrotechnic composition	Гильза
3. Приводное устройство	Priming device	Пиротехникалық құрам
4. Колпачок	Cover	Жетек құрылғысы
5. Пусковой линь	Operating line	Қалпақша
6. Кольцо	Ring	Ұшыру бауы Шығыршық

<i>V. Фальшфейер</i>	<i>Hand flare</i>	<i>Фальшфейер</i>
Фальшфейер красный бедствия	Distress signal hand flare red	Апаттық қызыл фальшфейер
Фальшфейер белый	Hand flare white	Ақ фальшфейер

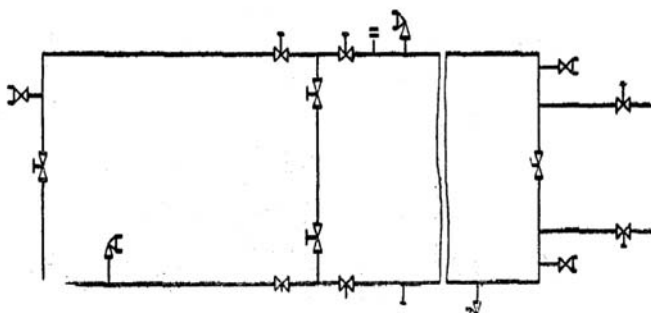
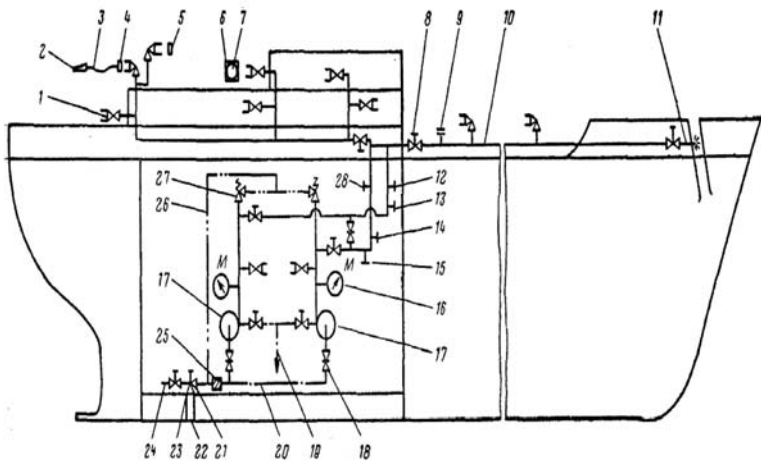
<i>VI. Плавающая дымовая шапка, дающая дым оранжевого цвета</i>	<i>Buoyant smoke signal capable of giving off orange coloured smoke</i>	<i>Қызғылт сары болып түтіндейтін жүзбелі түтін құты</i>
---	---	--

<i>VII. Светодымящийся бук</i>	<i>Light-and-smoke buoy</i>	<i>Ұшқын түтінді қалқыма белгі</i>
--	---------------------------------	--

5. Противопожарная защита - Fire Protection - Өртке қарсы қорғаныш

5.1. Водопожарная система с кольцевой магистралью – Water fire main system with ring main – Айналма магистральды су өрт жүйесі

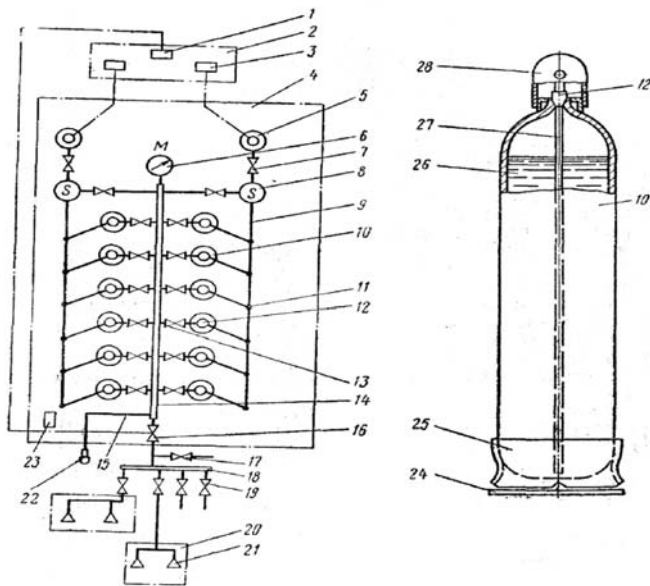
1. Пожарный рожок	Fire hydrant	Өрт кернейі
2. Пожарный ствол	Fire hose nozzle, fire nozzle	Өрт оқпаны
Ручной пожарный ствол	Hand fire hose nozzle	Тұтқалы өрт оқпаны
3. Пожарный шланг	Fire hose	Өрт құбыршегі
4. Соединительная гайка шланга	Hose coupling	Құбыршектің жалғау тегірі
5. Быстросмыкающаяся крышка-заглушка	Quick-acting plug	Тез бұқтырма қақпақ
6. Шкаф для шлангов	Hose rack	Құбыршектер жәшігі
7. Вьюшка для шлангов	Hose reel	Құбыршектер тартпасы
8. Клапан запорный	Shut-off valve	Тиекті қақпақ
9. Переходное соединение международного образца (судно) (для приема воды с берега)	International shore connection (ship)	Халықаралық үлгідегі (кеме) өтпелі жалғау (жағадан су қабылдау)
10. Пожарная магистраль	Fire main	Өрт магистралі
Водопожарная магистраль	Water fire main	Су өрт магистралі
11. Обмыв якорных цепей	Flushing of chain cables	Зекір шынжырларын жуу
12. Промывка фекальных цистерн	Flushing of sewage banks	Нәжіс цистерналарын шайып-тазарту
13. К системе водораспыления МКО	To pressure water spraying system for engine and boiler rooms	МҚБ (машина-қазандық бөлімінің) су бөлу жүйесіне
14. На орошение трапов и выходов из МКО	For drenching of ladder and emergency exits from machinery spaces	Басқыштарды және МҚБ (машина-қазандық бөлімінен) шығатын жерлерді сулау
15. К системе пенотушения	To foam fire extinguishing system	Көбікпен сөндіру жүйесіне
16. Манометр	Pressure gauge	Манометр
17. Пожарный насос	Fire pump	Өрт сорғысы
18. Задвижка клинкетная	Sluice valve, gate valve	Клинкет ысырма
19. Отвод воды при нулевом расходе	Drain with zero consumption	Шығын жоқта суды ағызу
20. Приемный трубопровод	Suction line	Қабылдағыш құбыр
21. Кингстон	Sea connection	Кингстон

22. Приемная сетка	Suction strainer	Қабылдағыш торлама
Кингстонная решетка	Sea valve grating	Кингстон торы
23. Кингстонный ящик	Sea chest	Кингстон жәшік
Приемный патрубок	Suction connection	Қабылдағыш келтекұбыр
24. Продувание	Scavenging	Үрлеу
25. Фильтр	Filter	Сүзгі
26. Перепускной трубопровод	Overflow piping	Қайта өткізу құбыры
27. Предохранительный клапан	Relief valve	Сақтық клапаны
28. От пневмоцистерны	From pneumatic pressure tank	Пневмоцистернадан

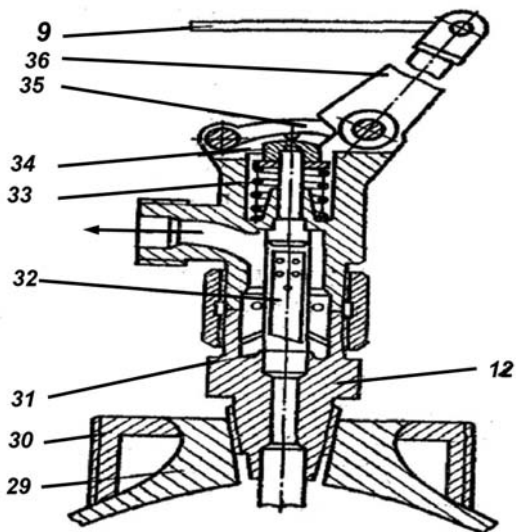

5.2. Противопожарная система CO₂ - CO₂ fire extinguishing system - CO₂ өртке қарсы сақтық жүйесі

1. Дистанционный привод главного пускового клапана	Remote control of the main starting valve	Негізгі қосқыш қақпақтың қашықтық жетегі
2. Шкафчик дистанционного привода системы CO ₂	Remote control cabinet of the CO ₂ system	CO ₂ жүйесінің қашықтық жетек шкафы
3. Дистанционный привод пусковых баллон	Remote control of the starting cylinders	Қосу баллонының қашықтық жетегі
4. Станция углекислотного тушения	Carbon dioxide extinction station	Көмір қышқылмен сөндіру стансасы
Станция пожаротушения	Fire extinction station	Өрт сөндіру стансасы
Помещение CO ₂	CO ₂ room	CO ₂ (көмір қышқыл) жайы
5. Пусковой баллон	Starting cylinder	Қосу баллоны
6. Манометр	Pressure gauge	Манометр
7. Предохранительный клапан	Safety valve, protective valve	Сақтық клапан

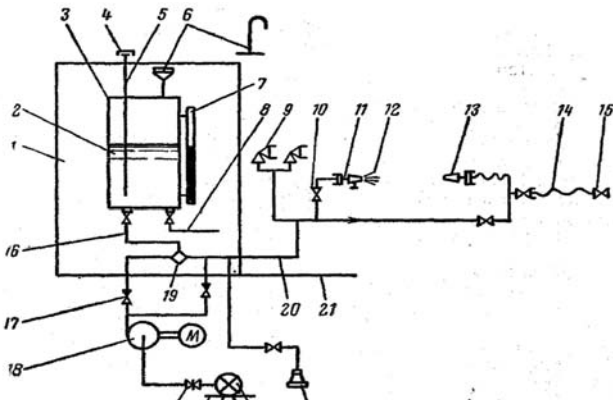
8. Сервомотор	Servomotor	Сервомотор
9. Тросовая или валиковая тяга	Rope or rod connection	Трос немесе білік тартпа
10. Углекислотный баллон	Carbon dioxide cylinder	Көмір қышқыл баллоны
CO ₂ баллон	CO ₂ cylinder	CO ₂ баллоны
Батарея углекислотных баллонов	Battery of CO ₂ cylinders	Көмір қышқыл баллондар батареясы
11. Устройство для открывания клапанов	Valve opening device	Қақпақ ашатын құрылғы
12. Клапан (вентиль) баллона	Cylinder valve	Баллонның клапаны (шұрасы)
Выпускной клапан	Discharge valve	Шығару клапаны
Расширительный клапан	Expansion valve	Кеңейту клапаны
13. Невозвратный клапан	Non-return valve	Қайтарусыз клапан
13. Невозвратный клапан	Collecting manifold	Жинақ коллектор
14. Сборный коллектор	Atmospheric pipe	Атмосфера құбыры
15. Атмосферный трубопровод	Main starting valve	Негізгі қосқыш клапан
16. Главный пусковой клапан	Scavenging valve	
17. Клапан продувания	Distributing manifold	Үрлеу клапаны
18. Распределительный коллектор	Starting valve	Үлестіру коллекторы
19. Пусковой клапан	Protected space	Қосқыш клапан
20. Охраняемое помещение	Nozzle	Қорғалатын жай
21. Сопло	Audible alarm	Шүмек
22. Звуковое сигнальное устройство	Arrangement for weighing cylinders	Дыбыстық дабыл құрылғы
23. Устройство для взвешивания баллонов	Arrangement for measuring the level of liquefied carbon dioxide in cylinders	Баллондарды таразылайтын құрылғы
Устройство для определения уровня жидкой углекислоты в баллонах	Pad	Баллондардағы сұйық көмірқышқыл деңгейін анықтайтын құрылғы
24. Просадка		

25. Опорный башмак	Seating shoe	Салма
26. Углекислота (CO ₂)	Carbon dioxide (CO ₂)	Тірек башмак
27. Сифонная трубка	Siphon tube	Көмірқышқылы CO ₂
28. Предохранительный колпак	Protective cap, cylinder cap	Сифон түтік
29. Головка баллона	Cylinder bead	Сақтық қалпағы
30. Кольцо головки баллона	Cylinder head ring	Баллон бастиегі
31. Предохранительная мембрана	Protective diaphragm	Баллон бастиек балдағы
32. Клапанная игла	Valve needle	Сақтық мембранасы
33. Пружина клапанной иглы	Valve needle spring	Клапан ине
34. Тарелка	Cap	Клапан иненің серіппесі
35. Нажимной рычаг	Push-turn lever	Тәрелке
36. Пусковой рычаг	Starting lever	Басу интірегі
		Қосқыш интірек

**5.3. Система пенотушения - Foam fire-extinguishing system –
Көбікпен сөндіру жүйесі**

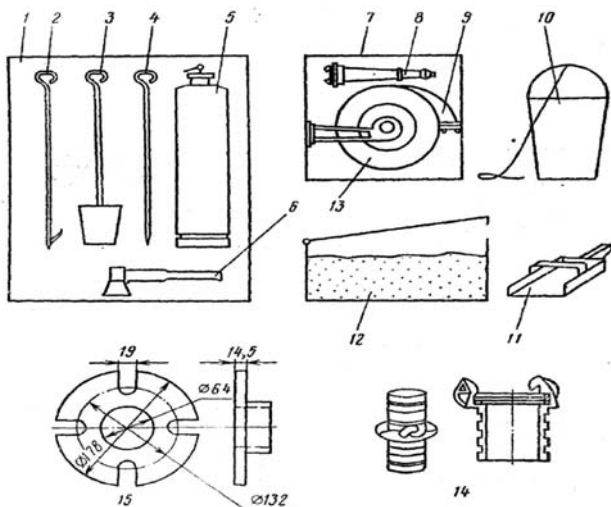
1. Станция пенотушения	Foam extinction station,	Көбікпен сөндіру стансасы
2. Пенообразователь	Foam-generating liquid,	Көбік түзгіш
3. Цистерна пенообразователя	Foam compound	Көбіктүзгіш цистернасы
4. Палубная втулка наливной трубы	Foam-forming liquid tank	Құю құбырының палубадік төлкесі
5. Трубопровод наливной	Deck socket of filling pipe	Құю құбыры
6. Клапан дыхательный	Filling pipe	Тыныс алу клапаны
7. Воздушная трубка	Air vent valve	Ауа құбыры
8. Указатель уровня	Air pipe	Денгей көрсеткіші
9. Спускная труба	Level indicator	Ағызу құбыры
10. Пенный пожарный рожок	Drain pipe	Көбік өрт түтігі
11. Сдвоенные пожарные рожки	Foam hydrant	Қосарланған өрттүтіктер
12. Клапан запорный	Twin fire hydrants	Тиекті клапан
13. Лафетный пенный ствол	Shut-off valve	Лафеттік көбік оқпаны
14. Лафетный воздушно-пенный ствол	Foam monitor	Лафеттік ауа-көбік оқпаны
	Air-foam monitor	

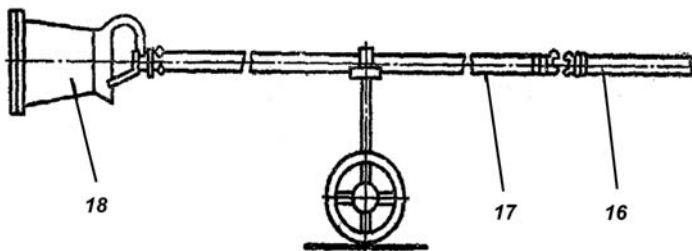
12. Пена	Foam, froth	Көбік
высококатная	high expansion	жоғары еселі
высококатная	high expansion air	жоғары еселі ауа
воздушно	mechanical fire	механикалық
механическая		отсөндіргіш
огнегасящая		
13. Пенный ствол	Foam nozzle, foam jet pipe	Көбік оқпаны
Переносной воздушно-пенный ствол	Portable air-foam nozzle	Тасымалды ауа-көбік оқпаны
14. Шланг системы пенотушения	Foam system hose	Көбікпен сөндіру жүйесінің құбыршегі
15. Пенослив	Foam extension pipe	Көбік ағызғыш
16. Трубопровод выхода пенообразователя	Foam-forming liquid pipe	Көбікқұрағыштан айдау құбыры
Магистраль пенообразователя	Mainline foam compound	Көбікқұрағыш магистралі
17. Клапан обратный (клапан невозвратный)	Non-return valve	Кері клапан (қайтарусыз клапан)
18. Пожарный насос	Fire pump	Өрт сорғысы
Центробежный насос с приводом от электродвигателя	Centrifugal electric pump	Электрқозғалтқыш жетегі бар центрден тепкіш сорғы
19. Пеносмеситель	Foam mixer	Көбікараластырғыш
20. Трубопровод пенотушения	Foam fire main	Көбікпен сөндіру құбыры
Пенопровод	Foam pipe	Көбікөткізгіш
21. Верхняя палуба	Upper deck	Жоғарғы палуба
22. Задвижка клинкетная	Sluice valve, gate valve	Клинкетті ысырма
23. Настил второго дна	Double bottom plating	Екінші түп төсеніші
24. Кингстонный ящик	Sea chest	Кингстон жәшік
25. Кингстон приемный	Sea connection suction	Қабылдағыш кингстон
26. Переносной пеногенератор	Portable foam generator	Тасымалды көбікгенераторы
Переносной пеногенератор высококатной пены	Portable high expansion foam generator	Жоғары есе көбіктің тасымалды көбікгенераторы
27. Наружная обшивка	Shell plating	Сыртқы қаптама

5.4. Противопожарное снабжение - Fire-fighting outfit - Өртке қарсы жабдықтар

1. Щит противопожарного снабжения	Fire-fighting outfit board	Өртке қарсы жабдық қалқаны
2. Пожарный багор	Fire hook	Өрт ырғағы
3. Лопата	Shovel	Күрек
4. Пожарный лом	Fire crowbar	Өрт сүймені
5. Огнетушитель воздушно- пенный переносной порошковый ручной с жидким зарядом углекислотный химвоздушно- пенный	Extinguisher, fire extinguisher air-foam foam portable powder hand fluid carbon-dioxide, CO ₂ chemicoair-foam	Өртсөндіргіш ауа-көбікті өртсөндіргіш көбікті өртсөндіргіш тасымалды өртсөндіргіш ұнтақты өртсөндіргіш қолжарак өртсөндіргіш сұйық зарядты өртсөндіргіш көмір қышқылды өртсөндіргіш химиялық ауа-көбікті өртсөндіргіш
6. Пожарный топор	Fire axe	Өрт балтасы
7. Шкаф для шланга	Hose rack	Шланг шкафы

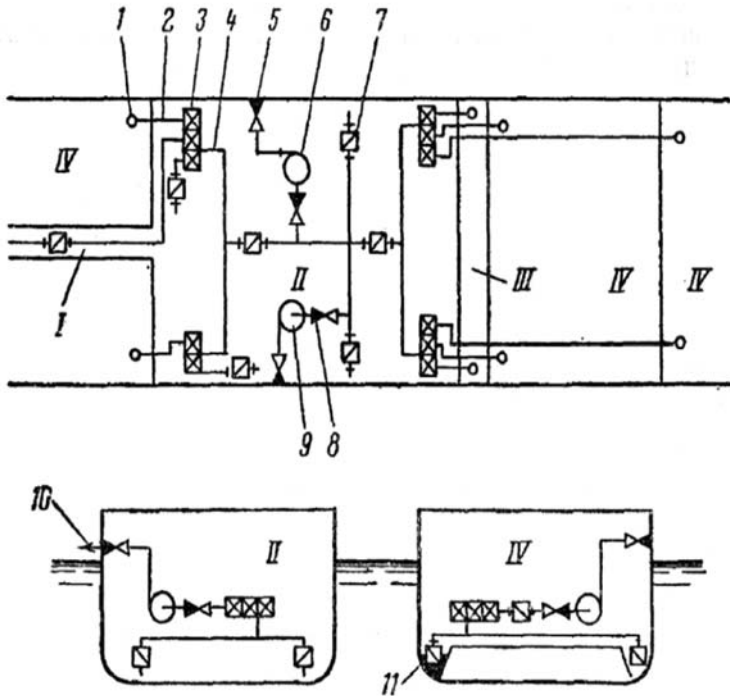

8. Пожарный ствол ручной	Fire hose nozzle hand	Өрт сөндіретін колокпан
9. Пожарный шланг	Fire hose	Тұтқалы
10. Пожарное ведро со штертом	Fire bucket with lanyard	Өрт шлангы
11. Сокор для разбрасывания песка	Scoop for scattering sand	Штертті өрт шелегі
12. Металлический ящик с песком	Metal receptacle containing sand	Құм шашатын қалақ
13. Вьюшка для шлангов	Hose reel	Құм тұратын металл жәшік
14. Соединительная гайка шланга	Hose coupling	Құбыршектер тартпасы
Шланговое соединение	Hose connection	Құбыршек жалғау тегірі
15. Переходное соединение международного образца (судно)	International shore connection (ship)	Құбыршек жалғау Халықаралық үлгідегі (кеме) өткізгіш жалғауы
16. Шланг системы пенотушений	Hose of foam fire extinguishing system	Көбікпен сөндіру жүйесінің құбыршегі
17. Пенослив-удлинитель	Foam extension pipe	Көбікағар-ұзартқыш тасымалды
18. Пеногенератор переносной	Portable generator	көбікгенератор
Генератор высокократной пены	High expansion foam generator	Жоғары есе көбік генератор

6. Системы и Трубопроводы - Pumping and Piping Arrangements – Жүйелер мен құбырлар

6.1. Осушительная система Bilge system-Құрғаму жүйесі

I. Туннель гребного вала Shaft tunnel

Ескіш білік қуысы

II. Машинное отделение

Engine room

Машина бөлімі

III. Коффердам

Cofferdam

Коффердам

IV. Трюм

Hold

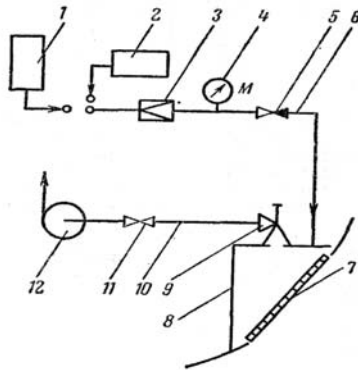
(асхана)

Трюм

1. Приемная сетка	Strum box	Қабылдағыш
2. Приемный отросток	Suction branch	торлама
Приемный отросток осушительного трубопровода	Bilge suction branch	Қабылдағыш түтік Құрғату құбырының қабылдағыш түтігі
3. Клапанная коробка	Distribution box	Қақпақты қорап
Распределительная коробка	Distribution chest	Таратқыш қорап
Клапанная коробка осушительного трубопровода	Bilge distribution chest	Құрғату құбырының қақпақты қорабы
4. Осушительный трубопровод	Bilge line	Құрғату құбыры
Главный осушительный трубопровод	Main bilge line	Негізгі құрғату құбыры
5. Невозвратно-запорный клапан	Screw down non-return valve	Қайтымсыз бекіткіш клапан
6. Осушительный насос	Bilge pump	Құрғату сорғы
Осушительный насос с механическим приводом	Power bilge pump	Механикалық жетегі бар құрғату сорғы
7. Грязевая коробка	Mud box	Лай қорап
8. Приемный патрубок осушительного насоса	Bilge pump suction	Құрғату сорғының қабылдағыш келте құбыры
9. Независимый осушительный насос	Independent bilge pump	Тәуелсіз құрғату сорғы
10. Отливная вода	Drain water	Төгінді су
11. Трюмная вода	Bilge water	Трюм суы

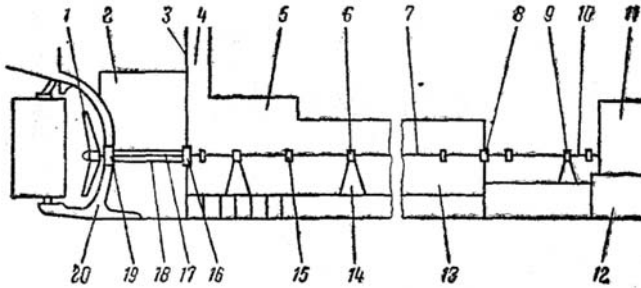
6.2. Кингстонный ящик с устройством для продувания - Sea chest with scavenging equipment- Үрлеу құрылғысы бар кингстон жәшік

1. Паровой котел	Boiler, steam boiler	Бу қазандығы
2. Воздухохранитель	Air receiver	Ауасақтағыш
3. Редукционный клапан	Reducing valve	Бәсеңдеткіш какпак
4. Манометр	Pressure gauge	Манометр
5. Невозвратно-запорный клапан	Screw down non-return valve	Қайтымсыз бекіткіш клапан
6. Магистраль продувания	Scavenging main	Үрлеу магистралі
7. Трубопровод продувания	Scavenging pipe line	Үрлеу құбыры
8. Кингстонная решетка	Sea valve grating	Кингстон торы
9. Кингстон	Sea chest	Кингстон жәшік
10. Приемный кингстон	Sea connection, sea valve, kingston valve	Кингстон
11. Приемный кингстон	Sea suction valve	Қабылдағыш кингстон
12. Насос	Independent sea suction valve	Тәуелсіз қабылдағыш кингстон
Балластный насос	Sea water suction pipe line	Борт сыртынан су қабылдайтын құбыр
Пожарный насос	Shut-off valve	Тиекті какпак
Санитарный насос	Pump	Сорғы
Охлаждающий насос и т. д.	Ballast pump	Балластық сорғы
	Fire pump	Өрттік сорғы
	Sanitary pump	Санитарлық сорғы
	Cooling pump etc.	Салқындатқыш сорғы және т. б.

7. Механические установки – Machinery Installations- Механикалық қондырғылар

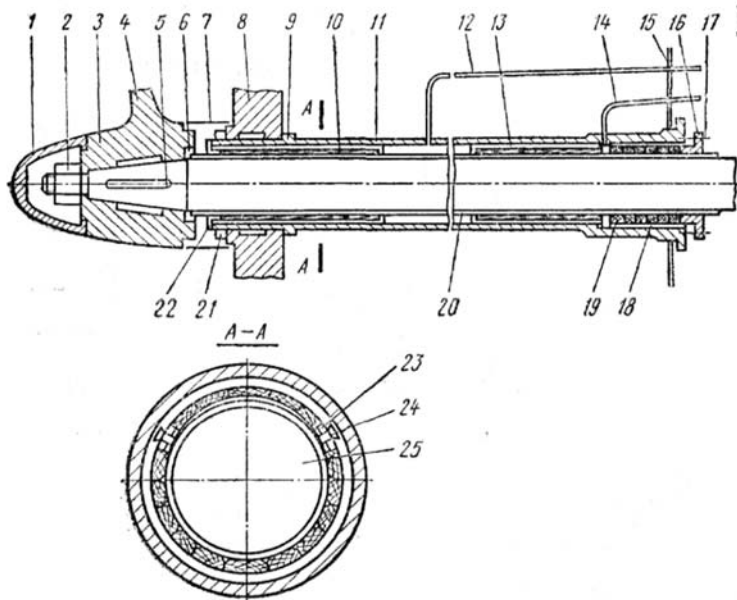
7.1. Валопровод одновального судна – Shafting of single shaft vessel- Бір білікті кеменің білікоткізгіші

1. Гребной винт	Propeller	Ескіш винт
2. Ахтерпик	Afterpeak	Ахтерпик
Переборка ахтерпика	Afterpeak bulkhead	Ахтерпик қалқасы
4. Шахта запасного выхода	Escape trunk	Қосымша шығу шахтасы
Шахта аварийного выхода	Emergency trunk	Апаттық шығу шахтасы
5. Рецесс туннеля гребного вала	Tunnel recess	Ескіш винт қуысының рецесі
6. Опорный подшипник	Steady bearing	Тіректік мойынтірек
7. Промежуточный вал	Intermediate shaft	Аралық білік
8. Переборочный сальник	Bulkhead stuffing box	Қалқалық тығыздама
9. Упорный подшипник	Thrust bearing	Тіреу мойынтірек
10. Упорный вал	Thrust shaft	Бас қозғалтқыш
11. Главный двигатель	Main engine	Қозғалтқыш іргетасы
12. Фундамент двигателя	Engine seating	Ескіш винт қуысы
13. Туннель гребного вала	Shaft tunnel	Білікоткізгіштің
14. Фундамент промежуточного подшипника валопровода	Shaft stool	аралық мойынтірегінің іргетасы
15. Соединение вала	Shaft coupling	Білік қосылысы
16. Дейдвудный сальник	Stern gland	Дейдвуд тығыздамасы
17. Гребной вал	Propeller shaft	Ескіш винт
Дейдвудный вал	Stern tude shaft	Дейдвуд білігі
18. Дейдвудная труба	Stern tude	Дейдвуд құбыры
19. Яблоко дейдвуда	Stern boss	Дейдвуд алмасы
Яблоко ахтерштевня	Stern tude boss	Ахтерштевень алмасы
20. Ахтерштевень	Stern frame	Ахтерштевень

7.2. Дейдвудная труба - Stern tube – Дейдвуд құбыры

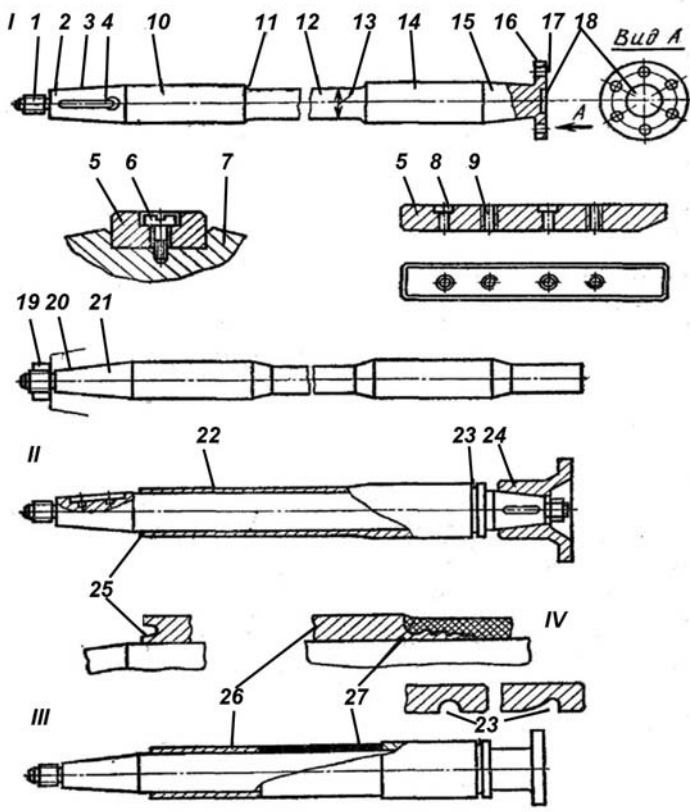
1. Колпак-обтекатель	Fairwater cap	Сүйір қалпак
2. Гайка гребного винта	Propeller lock nut Tailshaft nut	Ескіш винт тегірі Артқы ілмек тегірі
Гайка хвостовика	Propeller boss,	Ескіш винт
3. Ступица гребного винта	propeller hub	ступицасы
4. Лопасть гребного винта	Propeller blade	Ескіш винт қалағы
5. Шпонка винта	Propeller key	Винт кілтегі
6. Уплотнительная набивка	Gland packing	Нығыздағыш тығыздық
7. Кожух гребного вала	Fairwater cone Stern frame	Ескіш білік қаптамасы
8. Ахтерштевень	Stern tube	Ахтерштевень
9. Дейдвудная труба	After stern tube bush	Дейдвуд құбыр
10. Кормовая дейдвудная втулка	Lignum vitae strips	Артқы дейдвудтық төлке
11. Бакаутовые планки	Oil pipe	Бакаут тақталар Май құю құбыры
12. Труба для подвода масла	Forward stern tube bush	Тұмсықтағы дейдвудтық төлке
13. Носовая дейдвудная втулка	Cooling and flushing water pipe	Салқындатып, шайтын су жүргізу құбыры
14. Труба для подвода охлаждающей и промывающей воды	Afterpeak bulkhead	Ахтерпик қалқасы
15. Переборка ахтерпика	Packing gland	Тығыздаманың қыспа төлкесі
16. Нажимная втулка сальника	Stud, stud bolt Stern gland bush	Шпилька Дейдвуд
17. Шпилька	Packing, gland	тығыздамасының
18. Втулка дейдвудного сальника	packing	төлкесі

19.Набивка	Shaft bronze liner	Тығыздық
20.Бронзовая облицовка вала	Stern tube nut	Біліктің қола қаптауы
21.Гайка дейдвудной трубы	Stern tube check ring	Дейдвудтық құбыр тегірі
22.Стопорное кольцо	Stern tube retaining strip	Бөгеткі сақина
23.Упорная планка дейдвудной трубы	Dish bolt	Дейдвудтық құбырдың тіреу тақтайшасы
24. Винт	Tailshaft	Винт
25. Дейдвудный вал	Propeller shaft	Дейдвудтық білік
26. Гребной вал		Ескіш білік

7.3. Гребные валы - Propeller shafts – Ескіш біліктер

I. Гребной вал без облицовки	Propeller shaft without liner	Қаптаусыз ескіш білік
II. Гребной вал со сплошной облицовкой	Propeller shaft with continuous liner	Тұтас қапталған ескіш білік
III. Гребной вал с прерывистой облицовкой	Propeller shaft non-continuous liner	Ішінара қапталған ескіш білік
IV. Конструкция торца, облицовки вала под эпоксидное покрытие	End design of shaft liner for epoxy coating	Эпоксидпен жабылған білік қаптамасының көлденең қима құрылымы
1. Хвостовик Нарезной конец гребного вала	Tailshaft Threaded propeller shaft end	Артқы ілмек Ескіш біліктің кесік шеті
2. Коническое шпоночное соединение	Keyed cone joint	Конус кілтекті жалғау
3. Конус гребного вала Конусность Поверхность конуса вала	Propeller shaft cone Taper Shaft taper surface Keyway	Ескіш білік конусы Конустық Білік конусының беті
4. Шпоночный паз Шпоночный паз ложкообразной формы	Spoon shape of keyway	Кілтек ойық Қасық тәріздес кілтек ойық

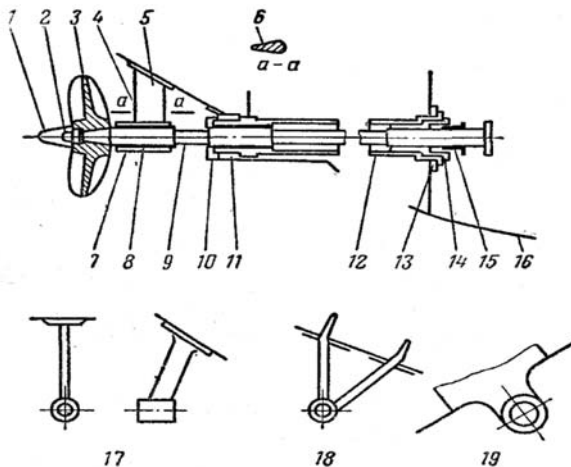
5. Шпонка	Key	Кілтек
6. Крепёжный винт	Setscrew	Бекіту бұрамасы
7. Гребной вал	Propeller shaft,	Ескіш білік
Пустотелый вал	screw shaft	Іші қуыс білік
Сплошной вал	Hollow shaft	Тұтас білік
Фланцевый вал	Solid shaft	Ернементі білік
8. Отверстие для	Flange shaft	Бекіту
крепежного винта	Hole for setscrew	бұрамасының тесігі
9. Нарезное отверстие	Tapped hole for	Сығымдау
для отжимного болта	lifting bolt	бұрандасының
		кесік тесігі

10. Кормовая шейка вала	Stern shaft journal	Біліктің артқы мойыны
11. Галтель	Fillet	Галтель (ойық)
12. Участок вала между шейками	Part of shaft between journals	Біліктің мойын аралық бөлігі
13. Диаметр вала	Shaft diameter	Білік диаметрі
14. Носовая шейка вала	Forward shaft journal	Біліктің тұмсықтық мойыны
15. Носовая часть вала	Propeller shaft end forward	Біліктің тұмсық бөлігі
16. Фланец	Flange	Ернемек
Соединительный фланец	Coupling flange	Жалғау ернемек
Фланцевое соединение	Flange coupling, flange joint	Ернемекті жалғау
17. Соединительный болт	Coupling bolt	Жалғау бұрандасы
18. Выточка	Recess	Қырнама
19. Гайка гребного винта	Propeller lock nut	Ескіш винт тегірі
Гайка хвостовика	Tailshaft nut	Артқы ілмек тегірі
20. Стопорный винт	Stop screw	Бөгеткі бұрама
21. Коническое бесшпоночное соединение	Keyless cone joint	Конустық кілтексіз жалғау
22. Облицовка вала	Shaft liner	Білік қаптамасы
Сплошная облицовка	Continuous liner	Тұтас қаптама
Бронзовая облицовка вала	Shaft bronze liner	Біліктің қола қаптамасы
23. Водосточная канавка	Gutterway	Суағын арна
24. Муфта	Muff, coupling,	Жалғастырғыш
Муфтовое соединение	coupler Muff coupling	Жалғастырғыштық жалғау
25. Разгружающая канавка	Discharging slot	Ағызу арнасы
26. Прерывистая облицовка	Non-continuous liner	Ішінара қаптама
27. Защитное покрытие	Protective coating	Қорғау жабыны
Эпоксидное покрытие	Epoch coating	Эпоксидті жабын
Пластмассовое покрытие	Plasting coating	Пластмасс жабын
Стеклопластик	Resin-glass	Шыныпластик

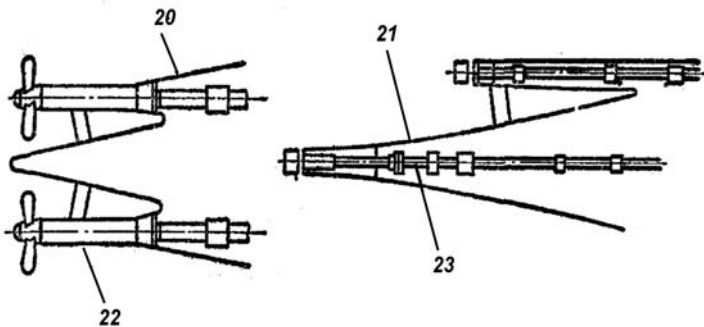

7.4. Кронштейны гребных валов - Shaft struts – Ескіш біліктер кронштейндері

1. Обтекатель	Fairing	Сүйірлеме
2. Гайка гребного винта	Propeller nut	Ескіш винт тегірі
3. Гребной винт	Propeller	Ескіш винт
4. Кронштейн гребного вала	Shaft strut, propeller strut, shaft bracket, propeller bracket, propeller shaft bracket, strut bracket	Ескіш білік кронштейні
Литой кронштейн	Cast steel shaft strut	Құйма кронштейн
Сварной кронштейн	Welded shaft strut	Пісірме кронштейн
5. Лапа кронштейна	Strut palm	Кронштейн табаны
6. Поперечное сечение лапы	Section of strut	Табанның көлденің кимасы
Лапа обтекаемой формы	Streamlined strut	Сүйір бітімді табан
Грушевидное сечение	Pear-shaped section	Алмұрт түрдегі кима
7. Муфта Кронштейна	Bracket boss	Кронштейн жалғастырғышы
8. Втулка кронштейна	Bracket bush	Кронштейн төлкесі
9. Гребной вал	Propeller shaft	Ескіш білік
Боковой гребной вал	Wing propeller shaft	Бүйірлік ескіш білік
Бортовой гребной вал	Side propeller shaft	Борттық ескіш білік
10. Гайка дейдвудной трубы	Stern tube nut	Дейдвудтық құбыр тегірі
11. Мортира	Bossing	Мортира (қыска мойын)

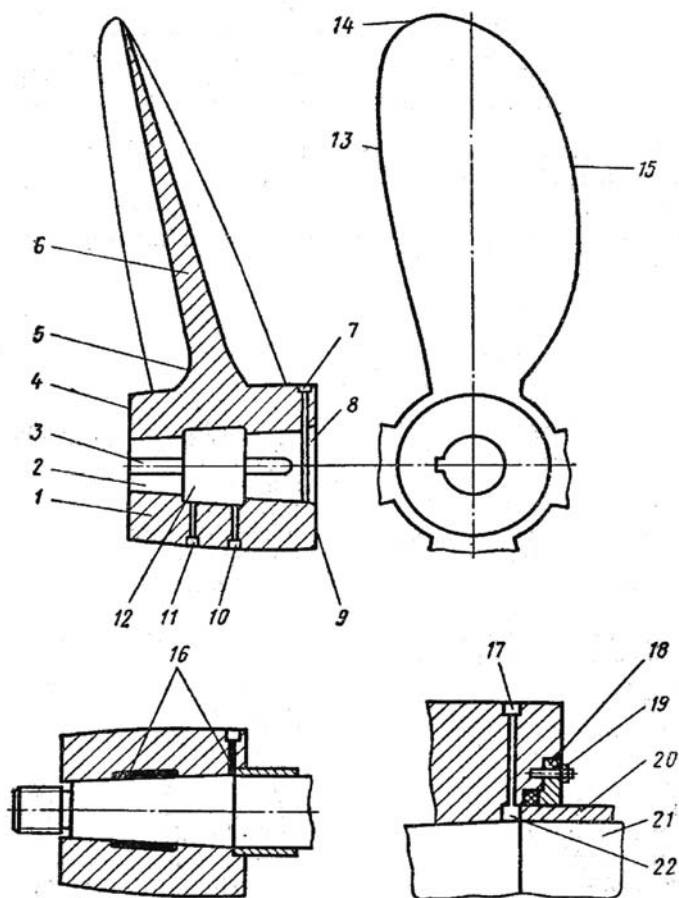
12. Дейдвудная труба	Stern tube	Дейдвуд құбыр
13. Наварыш	Welded packing pad	Жалғам
Накладной лист	Doubling plate	Жапсырма табак
14. Сальник	Packing box	Тығыздама
15. Нажимная втулка сальника	Packing gland	Тығыздаманың қыспа төлкесі
16. Наружная обшивка	Shell plating	Сыртқы қаптау
17. Однолапый кронштейн	Single-arm shaft strut	Бір табанды кронштейн
18. Двухлапый кронштейн	Twin-arm shaft strut	Екі табанды кронштейн
A-образный кронштейн	«A» bracket	A – тәрізді кронштейн
19. Выкружка гребного вала	Spectacle frame	Ескіш біліктің имесі

20. Двухвинтовое судно	Twin-screw ship	Екі винтті кеме
Двухвальное судно	Twin-shaft ship	Екі білікті кеме
21. Трехвинтовое судно	Triple-screw ship	Үш винтті кеме
Трехвальное судно	Triple-shaft ship	Үш білікті кеме
Многовинтовое судно	Multiple screwed ship	Көп винтті кеме
22. Обтекатель гребного вала	Long bossing	Ескіш білік сүйірлемесі
23. Средний гребной вал	Center propeller shaft	Орта ескіш білік

7.5. Гребной винт – Propeller – Eскіш винт

1. Ступица гребного винта	Propeller hub, propeller boss	Ескіш винт ступицасы
2. Конусное отверстие винта	Propeller taper bore	Винттің конусты тесігі
3. Шпоночный паз	Keyway	Кілтөк ойық
4. Кормовой торец гребного винта	Propeller stern face, after end of hub, after end of boss	Ескіш винттің артқы жағы

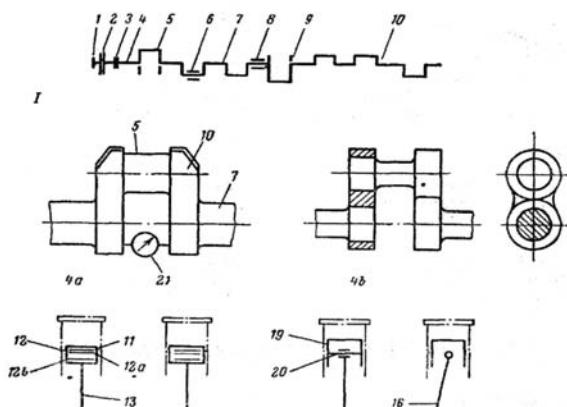
5. Корень лопасти	Blade root	Қалақ түбі
6. Лопасть гребного винта	Propeller blade	Ескіш винт қалағы
7. Отверстие для консистентной смазки	Hole for grease	Консистенттік майлау тесігі
8. Кольцевая выточка	Ring recess	Сақиналы қырна
9. Носовой торец ступицы	Fore end of hub	Күйшектің тұмсық шетжағы
10. Отверстие для заливки	Filling hole	Құю тесігі
11. Выпускное отверстие	Discharge hole	Шығару тесігі
12. Полость ступицы	Propeller hub hollow, propeller hub recess	Күпшек қуысы
13. Выходная кромка лопасти	Trailing edge	Қалақтың шықпа жиегі
14. Концевая кромка лопасти	Blade tip	Қалақтың шеткі жиегі
15. Входная кромка лопасти	Leading edge	Қалақтың кірме жиегі
16. Консистентная смазка	Grease lubrication	Консистенттік майлау
Некорродирующая масса	Non-corrosive mass	Тот баспайтын масса
17. Пробка с резьбой	Screw plug	Бұрандалы тығын
18. Нажимная втулка сальника	Packing gland	Тығыздаманы басу төлке
19. Шпилька и гайка	Stud and nut	Шпилька мен тегір
20. Облицовка гребного вала	Shaft liner	Ескіш білік қаптамасы
21. Гребной вал	Propeller shaft	Ескіш білік
22. Резиновое уплотнительное кольцо	Rubber packing ring	Тығыздауыш резеңке сақина

СЛОВАРЬ – VOCABULARY – СӨЗДІК

Гребной винт бесшпоночный бортовой бронзовый в направляющей насадке в поворотной насадке двухлопастный запасной из нержавеющей стали из углеродистой стали кормовой латунный левого вращения литой морской пластмассовый правого вращения пятилопастный реверсивный регулируемого шага, ВРШ	Propeller, screw propeller keyless side bronze ducted, shrouded steerable ducted two bladed spare stainless steel carbon steel stern brass left-hand (ed) cast marine plastic right-hand (ed) five-bladed reversible, reversing controllable pitch, CP	Ескіш винт Кілтексіз борттық қола бағыттағыш салмада айналмалы салмада екі қалақты қосымша тот баспайтын болат көміртекті болат артқы жез сол айналымды құйма теңіз пластмасса оң айналымды бес қалақты кері қимылды қадамы реттелетін, ҚРВ (қадамы реттелетін бұрама) пісірілген күпшекте кілтексіз тесігі бар нейлон қалақты
сварной с бесшпоночным отверстием в ступице с нейлоновыми лопастями с неподвижными лопастями со съёмными лопастями со шпонкой средний - (на трехвинтовом судне) стальной стеклопластиковый с переменным шагом с укороченными лопастями судовой тандем трехлопастный фиксированного шага, ВФШ	welded keyless bore nylon-bladed fixed blades detachable blades, removable blades keyed center steel glass (resin) variable-pitch «cropped» blades ship's tandem three bladed fixed	калақтары алынбайтын калақтары алмалы кілтекті орта - (үш винтті кемеде) болат шыныпластик қадамы өзгермелі калақтары қысқартылған кеме тандем үшқалақты қадамы белгіленген, ҚБВ (қадамы белгіленген винт)
цельнолитой шестилопастный четырёхлопастный чугунный	solid Six-bladed four-bladed cast iron	тұтас құймалы алты қалақты төрт қалақты шойын

7.6. Кривошипно-шатунный механизм - Crank gear - Қосиінді-бұлғақты тетік

I. Коленчатый вал	Crankshaft	Иіндібілік
II. Крейцкопфный двигатель	Cross head engine	Крейцкопфты қозғалтқыш
III. Тронковый двигатель	Trunk engine	Тронкты қозғалтқыш
1. Фланец вала	Shaft flange	Білік ернемері
2. Маховик	Flywheel	Маховик (Сермер)
3. Упорный подшипник	Thrust bearing	Тіреу мойынтірек
4. Коленчатый вал	Crankshaft	Иіндібілік
4a. Цельнокованный коленчатый вал	Integral forged crankshaft	Тұтас соғылған иіндібілік
4b. Составной коленчатый вал	Built-up crankshaft	Құрамды иіндібілік
5. Мотылевая шейка	Crankpin	Қозғау тетігінің мойны
6. Мотылевый подшипник	Crank bearing	Қозғау тетікті
7. Рамовая шейка	Main bearing	мойынтірек
8. Рамовый подшипник	Counter balance, balance weight	Жақтаулы мойын Жақтаулық
9. Противовес	Crankshaft counterweight	мойынтірек
Противовес коленчатого вала		Тең салмақ Иіндібіліктің тең салмағы

10. Щека коленчатого вала	Crankweb	Иіндібілік жағы
11. Поршень крещкопфного типа	Crosshead-type piston	Крейцкопф түріндегі мікбас
12. Поршневое кольцо	Piston ring Gas ring	Мікбас сақина Сығымдау сақинасы
12a. Компрессионное кольцо	Scraper ring, oil ring, oil wiper	Майалғыш сақина
12b. Маслосъемное кольцо	Piston rod	Мікбас тұғыры
13. Шток поршня	Crosshead bearing	Крейцкопф мойынтірегі
14. Подшипник крещкопфа	Crosshead	Крейцкопф Бұлғақ
15. Крейцкопф	Connecting rod	Башмак
16. Шатун	Guide shoe	Крейцкопфты
17. Башмак	Crosshead guide	бағыттауыш
18. Параллель, направляющая крещкопфа	Trunk piston	параллель
19. Тронковый поршень	Piston pin	Қозғаушы мікбас Мікбас сұққысы Иіндібілік
20. Поршневой палец	Crankshaft	раскептерін (екі
21. Индикатор для измерения раскепов коленчатого вала	deflection indicator	аралық айырма) өлшеу индикаторы

Определение

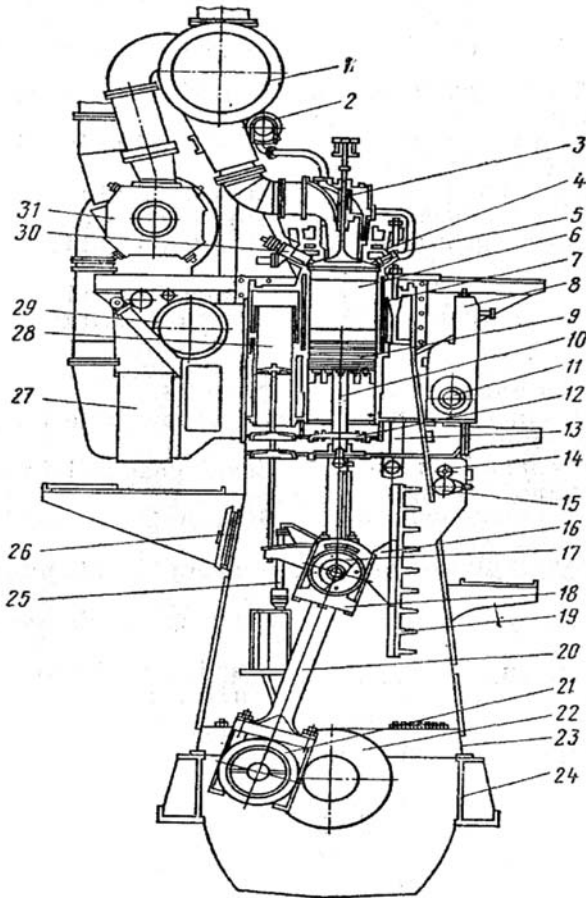
Definition

Анықтама

Раскеп коленчатого вала - разность замеров расстояний между щеками при двух диаметрально противоположных положениях коленчатого вала	Crankshaft deflection, crank web deflection -difference of measurement distance between crankwebs in case of the two diametrically opposite positions of crankshaft	Иіндібілік раскепі (екі аралық айырма) – иінбіліктің екі диаметрлік қарама қарсы қалпындағы жақтар арасының қашықтықтарын өлшеу айырмалары.
--	---	---

7.7. Дизель - Diesel engine - Дизель

1. Выхлопной коллектор	Exhaust gas manifold	Шығару коллекторы
2. Водоотливное отверстие охлаждающей воды	Cooling water outlet	Салқындату суын күйө тесігі
3. Выхлопной клапан	Exhaust valve	Шығару қақпағы

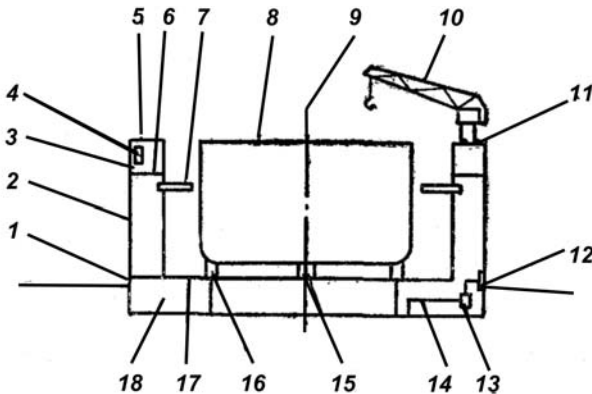

4. Крышка цилиндра	Cylinder cover	Цилиндр қақпағы
5. Форсунка	Fuel injection valve	Бұрқуіш
6. Втулка цилиндра	Cylinder liner	Цилиндр төлкесі
7. Охлаждающая водяная рубашка	Cooling water jacket	Салқындататын су қаптам
8. Топливный насос высокого давления	Fuel injection pump	Жоғары қысымдағы отын сорғы
9. Рабочий поршень	Working piston	Жұмыс мiкбасы
10. Поршневой шток	Piston rod	Мiкбас тұғыры
11. Распределительный вал топливных насосов	Cam shaft for fuel pumps	Отын сорғылардың үлестіруші білігі
12. Сальник штока поршня	Piston rod stuffing box	Мiкбас тұғыр тығыздамасы
13. Подпоршневая полость	Cofferdam	Мiкбас асты қуысы
14. Балансир выхлопного клапана	Lever for exhaust valve	Шығару клапан теңгергіші
15. Кулачковый вал выхлопных клапанов		Шығару клапанының
16. Крейцкопфный направляющий башмак (параллель)	Cam shaft for exhaust valves	жұдырықшалы білігі
17. Палец крeйцкопфа	Crosshead guide shoe	Крейцкопфтық бағыттаушы
18. Подшипник крейцкопфа		башмак (параллель) Крейцкопф
19. Направляющая крейцкопфа	Crosshead pin	сұққысы
20. Шатун	Crosshead bearing	Крейцкоп мойынтірегі
21. Мотылевый подшипник	Crosshead guide	Крейцкопф бағыттаушы
22. Коленчатый вал	Connecting rod	Бұлғақ
23. Станина	Big end bearing	Иінді мойынтірек
24. Фундаментная плита	Crankshaft	Иінбілік
25. Телескопическая труба для охлаждения поршня	Entablature	Іргетас
	Bed plate	Іргетас тақтасы
26. предохра- нительный клапан кривошипной камеры	Telescopic pipe for piston cooling	Мiкбасты салқындататын телескоптық құбыр

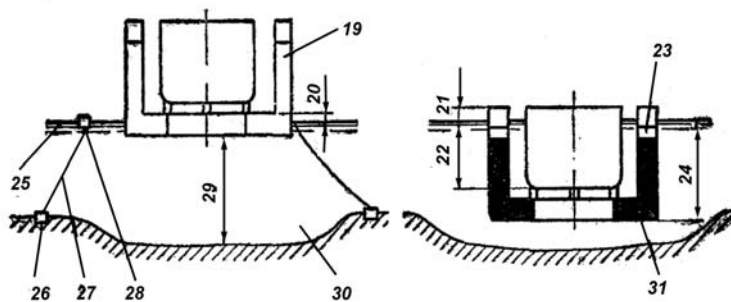
27. Охладитель продувочного воздуха	Crank case relief valve	Қос иінді камераның сақтық клапаны
28. Насосы продувочного воздуха	Scavenging air cooler	Үрлеме ауаны салқындатқыш
29. Приемник продувочного воздуха	Scavenging air pumps	Үрлеме ауа сорғылары
30. Пусковой клапан	Scavenging air receiver	Үрлеме ауа қабылдағышы
31. Турбонагнетатель	Starting air valve Turbo-charger	Қосқыш клапан Турбайдағыш

8.1. Двухбаиенный плавучий док - Box floating dock-Екі мұнаралы жүзбелі док

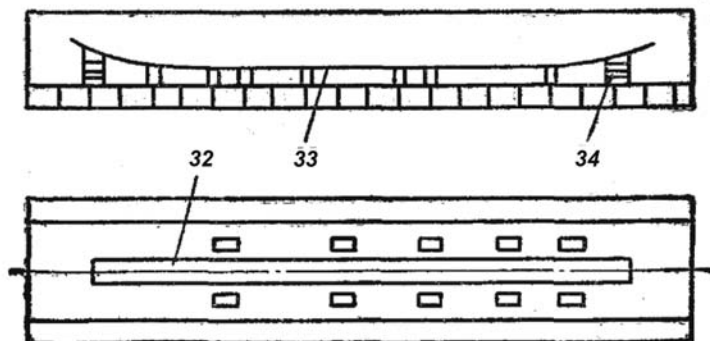
1. Понтон	Pontoon	Понтон
2. Башня	Tower	Мұнара
Боковая стенка	Side wall, wing wall	Бүйір қабырға
3. Рубка управления	Control house	Басқару рубкасы
4. Центральный пост управления	Central control station	Орталық басқару посты
5. Топ-палуба	Top deck	Топ-еден

6. Палуба безопасности	Safety deck	Қауіпсіздік едені
7. Центрующее устройство	Centralizer	Центрлейтін құрылғы
8. Докуемое судно	Docked vessel	Докта жөнделетін кеме
9. Диаметральная линия дока	Dock centerline	Доктың диаметрлік сызығы
10. Кран	Crane	Шығыран
11. Рельсовый путь для крана	Crane track	Шығыранның
12. Приемно-отливной клинкет	Suction-discharging sluice valve	рельс жолы
13. Водоотливной насос	Dewatering pump	Қабылдау-ағын клинкеті
14. Балластный трубопровод	Ballast line	Су ағызатын сорғы
15. Кильблок	Keelblock	Балластық құбыр
Домкрат для кильблока	Keel-track ram	Кильблок
16. Скуловой блок	Bilge block	Кильблок
17. Стапель-палуба	Pontoon deck	домкраты
18. Сухой отсек	Buoyancy compartment	Сүйірлеме блок
		Стапель-еден
		Құрғақ бөлік

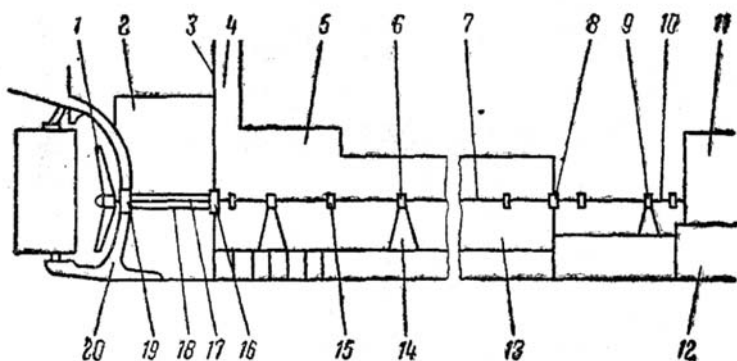
19. Балластный отсек	Ballast compartment Pontoons freeboard	Балластық бөлік Док понтондарының
20. Надводный борт понтонов дока	of dock Towers freeboard of	суүсті борты Док мұнараларының
21. Надводный борт башен дока	dock Water depth above	суүсті борты Кильблок деңгейінен
22. Высота воды выше уровня кильблоков	keelblocks Dash pot	жоғары су биіктігі Ауа жастығы
23. Воздушная подушка	Dock allowable	Доктың шекті батуы
24. Предельная осадка дока	draft Water level	Су деңгейі
25. Уровень воды Уровень воды, принятый за нулевой	Datum water level	Нөлдік деп қабылданған су деңгейі
26. Мертвый якорь	Mooring anchor	Қозғалмайтын зәкір
27. Якорная цепь	Chain cable	Зәкір шынжыры
28. Швартовная бочка	Buoy mooring Water under the	Байлау арқанының кеспегі
29. Глубина воды под килем дока	keel	Док килі астындағы су тереңдігі
30. Котлован погружения дока	Dock submersion pit	Док бататын шұңқыр
31. Водяной балласт	Water ballast	Су балласт
32. Килевая дорожка	Keel track	Киль жолы
33. Килевая линия	Keel line	Киль сызығы
34. Клетка	Cradle	Тор

8.2. Докматка с докпонтами - Master floating dock with dock pontoons-Докпонтондары бар докматка

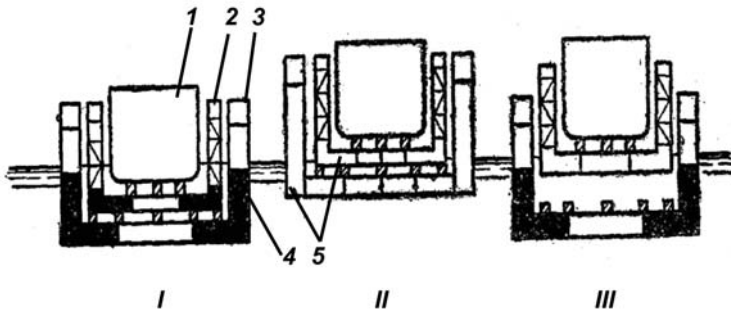
1. Докматка	Master floating dock	Докматка
2. Докпонтон	Dockponton	Докпонтон
3. Привод клинкета	Sluice valve gear	Клинкет жетегі Докпонтон
4. Ферма докпонтонна	Dockponton girder	фермасы Жылжымалы сүйір
5. Подвижной скуловой блок	Movable bilge block	блок Кильблок
6. Кильблок	Keelblock	Докпонтон
7. Кран докпонтонна	Dockponton crane	шығыраны Топ-палуба
8. Топ-палуба	Top-deck	Қауіпсіздік едені
9. Палуба безопасности	Safety deck	
10. Башня докматки	Master floating dock tower	Докматка мұнарасы
11. Стапель-палуба докматки	Master floating dock deck	Докматка стапель-едені
12. Стапель- палуба докпонтонна	Dockponton ponton deck	Докпонтон стапель-едені

13. Ферма докмати	Master floating dock girder	Докматка фермасы
14. Приемно-отливной трубопровод	Suction-discharging pipe	Қабылдау-ағызу құбыр желісі
15. Распределительная коробка	Distribution box	Үлестіру қорабы
16. Водоотливной насос	Dewatering pump	Су ағызатын сорғы
17. Приемно-отливной клинкет	Suction-discharging sluice valve	Қабылдау-ағызу клинкеті
18. Телескопический патрубок	Telescopic branch	Телескоптық келтеқұбыр
19. Сухой отсек	Dry compartment	Құрғақ бөлік
20. Центральный пост управления	Central control station	Орталық басқару посты

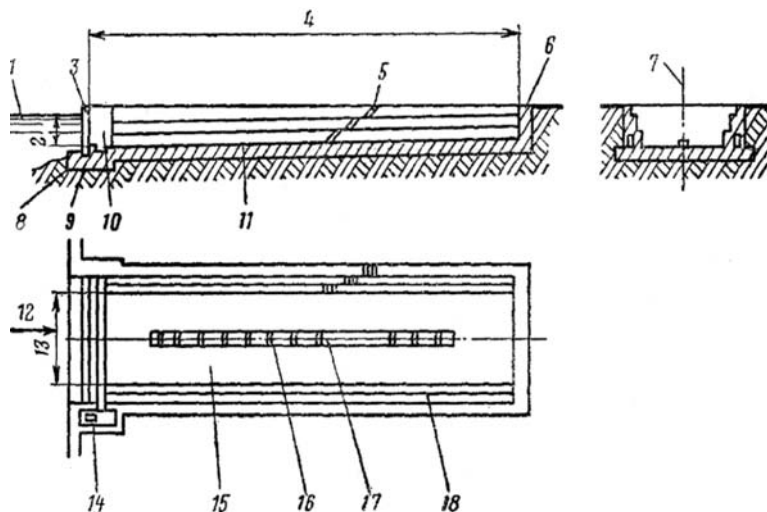
8.3. Цикл работы докматки - Action of the master floating dock – Докматка жұмысының айналымы

I. Ввод судна в док	Ship's enter the dock	Кемені докқа кіргізу
II. Всплытие докматки	Master floating dock-wising	Докматканың қалқып шығуы
III. Погружение докматки, подъем и вывод докпонтонна с судном	Master floating deck submersion, raising and launching of dockponton with a vessel	Докматканың батуы, кемесі бар докпонтонды көтеру және шығару

1. Докуемое судно	Docked vessel	Докта жөнделетін кеме
2. Докпонтон	Dockponton	Докпонтон
3. Докматка	Master floating dock	Докматка
4. Водяной балласт	Water ballast	Су балласты
5. Балластные отсеки	Ballast compartments	Балласт бөліктері
Комплект докматки: докматка пять и восемь докпонтон	Set of the master floating dock: master floating dock and five - eight dockpontoons	Докматка жинағы: бес және сегіз докпонтондар докматкасы

8.4. Сухой док - Dry dock – Құрғақ док

1. Уровень воды внешней акватории	Water level of outside aquatorium	Сыртқы айдынның су деңгейі
2. Доковая осадка (глубина над порогом)	Docking draught (depth over sill)	Доктың батуы (табалдырық үстінің тереңдігі)
3. Затвор Ворота Батопорт	Dock gate Gate, water gate Pontoon dock-gate, caisson	Бекітпе Қаппа Батопорт
4. Длина между затвором и головной частью дока	Length between gate and dock head	Док бекітпесі мен бас жағының арасындағы ұзындық
5. Трап	Ladder	Басқыш
6. Голова дока	Dock head	

7. Ось дока	Dock centerline	Док басы
8. Порог дока	Sill, dock sill, apron, dock apron	Док осі
9. Выемка для батопорта	Caisson groove	Док табалдырығы
10. Сборный (сточный) колодец	Drain well, drainage well	Батопорт ойығы
11. Стекающая вода	Trickling water	Жинақ (ағын) құдығы
12. Дно дока	Dock floor	Ағынды су
13. Подошва дока	Dock sole	Док түбі
14. Вход в док	Dry dock entrance	Док табаны
15. Ширина входа	Width of entrance	Докқа кіру
16. Водоотливной насос	Dewatering pump	Кірме ені
17. Камера дока	Dock chamber	Су ағызатын сорғы
18. Кильблок	Keelblock	Док камерасы
19. Килевая дорожка	Keel track	Кильблок Киль жолы
20. Продольные уступы дока	Longitudinal breaks	Доктың бойлық кертпештері

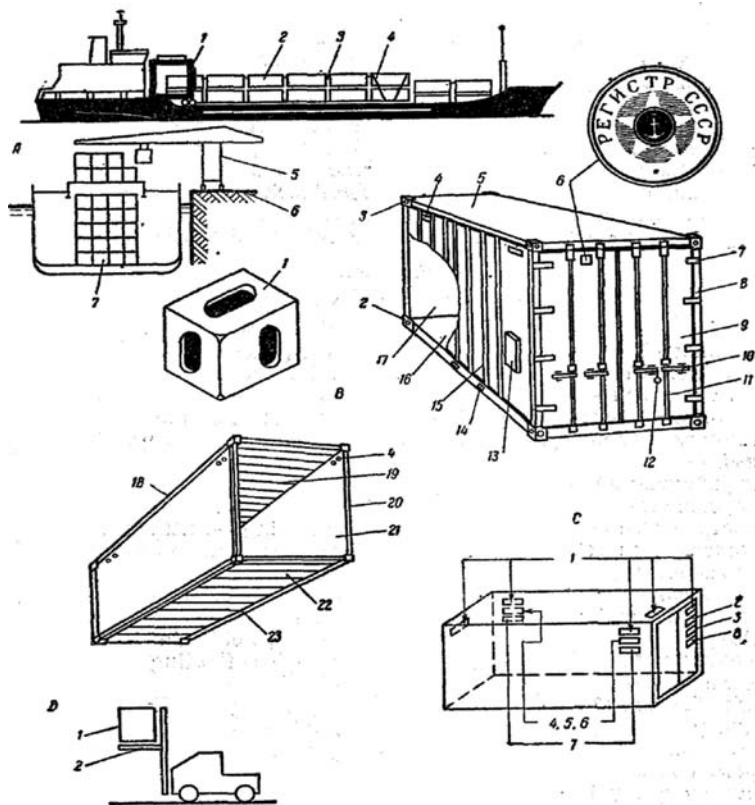
СЛОВАРЬ – VOCABULARY – СӨЗДІК

Док	Dock	Док
аварийный	emergency	апаттық
автономный	autonomous	автономды
балансирный	balance	теңгергішті
вспомогательный	auxiliary floating	қосымша жүзбелі
плавающий	hydraulic,	кемені көтеретін
гидравлический	hydraulic lift	гидравликалық
судоподъемный	box	док
двухбашенный	wood, wooden	екі мұнаралы
деревянный	outfitting, fitting-out	ағаш
дострочный	reinforced concrete	жасап бітіретін

железобетонный	composite	темірбетон док
композитный	master floating	композитті
матка	metal	матка
металлический	wet, wet basin, closed	металл
мокрый	one-piece	дымқыл
монолитный	floating	тұтас жүзбелі
плавучий	flooding	құймалы
наливной	depositing,	бір мұнаралы
однобашенный	offshore	жүзбелі
плавучий	floating	понтонды
понтонный	pontoon	жөндеу
ремонтный	repairing	өзі кіргізіп алатын
самодокующий	self-docking	секциялық
секционный	sectional, multi-	секциялық екі
секционный	sectional,	мұнаралы
двухбашенный	bolted sectional	жүзбелі
плавучий	sectional box	секциялық
секционный	sectional pontoon	понтонды
понтонный	shipbuilder,	кеме жасау
судостроительный	construction	кұрғақ
сухой	dry, graving	тұтас
цельносварной	all-welded	пісірмелі док

9. Контейнерные Перевозки - Container Service – Контейнер тасымалдары

А. Контейнеровоз	Containership, container carrier	Контейнер тасығыш
1. Судовой контейнерный кран	Ship container crane	Кемеңің контейнер шығыраны
2. Контейнеры	Containers	Контейнерлер
3. Контейнерное соединительное устройство	Container coupling device	Контейнерлік қосқыш құрылғы
4. Найтовое крепление контейнера	Container lashing	Контейнердің найт бекітпесі
5. Портовое контейнерный кран	Harbour container crane	Порттық контейнер шығыраны

6. Контейнерный причал

7. Нижний контейнер (Нижний контейнер может выдерживать груз 5 других загруженных контейнеров, установленных один на другой)

Container terminal

Base container (Base container can bear the weight of 5 other loaded containers placed one above the other)

Контейнер айлағы

Төменгі контейнер (төменгі контейнер бірінің үстіне бірі орнатылып, тиелген бес контейнердің салмағын көтере алады)

В. 1	Container	Контейнер
Контейнер		
алюминиевый	aluminium	Аллюминий
головной	prototype	контейнер
грузовой	freight	Бас контейнер
(большегрузный)	isothermal	жүк (көпжүкті)
изотермический	metal	изотермиялық
металлический	refrigerated	металл
рефрижераторный	series	рефрижератор
серийный	steel	сериялы
стальной	standard	болат
стандартный	(container built in	стандартты
(контейнер,	conformity with	(Стандарттау
построенный в	ISO rules)	жөніндегі
соответствии с		Халықаралық
требованиями		ұйым-ИСО
правил		Ережелерінің
Международной		талаптарына
организации по		сай жасалған
стандартизации -		контейнер)
ИСО)		
1. Угловой фитинг	Corner fitting	Бұрыштық фитинг
Контейнерный	Container corner	Контейнерлік
угловой фитинг	fitting, container	бұрыштық фитинг
	corner casting	
Левосторонний	Left-hand fitting	Сол жақтық
фитинг		фитинг
Правосторонний	Right-hand	Оң жақтық фитинг
фитинг	fitting	Төменгі бұрыш
2. Нижний угловой	Lower corner	фитинг
фитинг	fitting	Жоғарғы бұрыш
3. Верхний угловой	Upper corner	фитинг
фитинг	fitting, top corner	Ауа кіргізу ойығы
4. Отверстия для	fitting'	Төбе
притока воздуха	Air inlet	Төбе панелі
5. Крыша	Roof	
Панель крыши	Roof panel	

6.Эмблема Регистра СССР	Emblem of the USSR Register of	Регистр эмблемасы
7.Боковая петля	Shipping	Бүйір ілмек
8.Водонепроницаемая прокладка	Lateral hinge Stopwater	Су өткізбейгін төсем
Резиновая прокладка	Rubber packing	Резеңке төсем
9.Торцовая дверь	End door,door-leaf	Шетжақ есік
Панель двери	Door panel	Есік панелі
Гладкая дверь	Flush door	Тегіс есік
Филленчатая дверь	Panel door	Жұқа тактайша
10.Дверной запор	Door locking gear	есік
11.Запорная штанга	Latch bar, locking rod	Есік бекітпесі Бекітпе штанга
12.Пломба	Label, seal	Пломба
13.Карман для документов на груз	Pocket for the carriage of	Жүк құжаттарының
14.Вилочный проем	documents	қалтасы
15.Боковая стенка	Fork-lift pocket	Айыр ойығы
16.Пол	Side wall, lateral wall	Бүйір қабырға Еден
17.Торцовая стенка	Floor	Шетжақ қабырға
Металлический каркас	End wall	Металл жақтау
Несущий нагрузку каркас	Metal frame	Жүктеме көтеретін жақтау
18.Верхняя продольная балка	Load-bearing framework	Жоғарғы бойлық арқалық
19.Поперечные балки крыши	Roof rail	Төбенің көлденең арқалықтары
20.Угловая стойка	Roof cross members	Бұрыш тіреуіш
21.Дверной проем	Corner post	Есік ойығы
22.Поперечные балки днища	Door opening	Түптің көлденең арқалықтары
23. Нижняя продольная балка	Base cross members	Төменгі бойлық арқалықтар
Нижняя рама	Side rail, bottom rail	Төменгі жақтау
	Lower frame	Төменгі жақтау

С. Схема маркировки контейнера	Marking scheme	Контейнерді таңбалау сұлбасы
<p>1. Знак владельца и порядковый номер</p> <p>2. Максимальная масса брутто в килограммах и в коротких тоннах (одна короткая тонна равняется 907,18 кг)</p> <p>3. Масса тары в килограммах и в коротких тоннах</p> <p>4. Однозначное обозначение внешних габаритных размеров контейнера</p> <p>5. Двухзначное обозначение типоразмера контейнера</p> <p>6. Символ, означающий, что это грузовой контейнер общего назначения</p> <p>7. Страна-владелец, обозначенная не более чем тремя буквами (если необходимо)</p>	<p>Owner's mark and serial number</p> <p>Maximum gross weight in kilograms and in short tons (one short ton is equal to 907,18 kg)</p> <p>Tare weight in kilograms and in short tons</p> <p>A single code letter for external overall dimensions of the freight container</p> <p>A two digit code number for the type of freight container</p> <p>A character to indicate that it is a freight container</p> <p>Country of ownership in a code of up to three letters (if required)</p>	<p>Иесінің белгісі және реттік нөмір</p> <p>Килограммен және тоннамен өлшенетін көп брутто масса (бір қысқа тонна 907,18 кг тең)</p> <p>Килограммен және қысқа тоннамен өлшенетін тара массасы</p> <p>Контейнердің сыртқы ауқымдық өлшемдерінің бір мағыналы белгісі</p> <p>Контейнердің типтік өлшемінің екі мағыналы белгісі</p> <p>Бұл жалпы максаттағы жүк контейнері дегенді білдіретін, рәміз</p> <p>Көп дегенде үш әріппен (қажет болғанда) белгіленетін Ие-ел</p>
<p>8. Нагрузка при штабелировании (суммарная)</p>	<p>Load in stacking</p>	<p>Штабелдеу кезіндегі (қосынды) жүктеме</p>

Д. Автопо-грузчик с вилочным захватом Fork-lift truck

Айыр қарпы-ғышты автотиегіш

9.1. Компоненты обеспечивающие сохранность контейнеров - Container securing components – Контейнерлердің сақталуын қамтамасыз ететін компоненттер

Нижележащие – ничто иное, как краткое ознакомление с различными типами компонентов участвующих в обеспечении сохранности контейнеров. Различные конфигурации называются по различному, вот почему советуется иметь справочник или каталог на судне и использовать точные названия. Если конфигурация отсутствует в справочнике, то описание компонентов должно быть предельно корректным и точным.

The line drawings which follow are nothing more than a brief indication of the various types of components available in container securing systems. Different manufacturers tend to give different names and terms to very similar components, and so it is advisable to consult the hand-book and/or catalogue on board the ship and to use the given names for the components. Where a manufacturer's hand-book or catalogue is not available care must be taken when describing a component: words or terms used should not be ambiguous or misleading.

Төмендегілер контейнерлердің сақталуын қамтамасыз етуде қолданылатын компоненттердің әртүрлерімен қысқаша таныстыру болып табылады. Әртүрлі құрам пішіндер әрқалай аталады, сондықтан кемеде анықтамалық немесе каталог болуы және олардың дәл атауларын пайдалану ұсынылады. Егер анықтамалықта құрама пішін көрсетілмесе, онда компоненттердің сипатталуы шақтыжәне дәл болуы тиіс.

1. Углублённый патрубок для скрытой проводки в скручивающемся замке (конусе); иногда относится к палубному вставному замку.

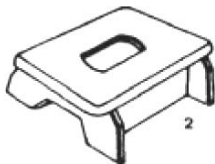
Flush-fitting pot socket for twist-locks and locator cones; sometimes referred to as a deck insert socket

Ширапталы құлыпта (конус) жасырын өткізуге арналған терендетілген келтеқұбыр; кейде едендік ендіріме құлыпқа жатқызылады.

2. Рельефный палубный замок; иногда относится к табурету или сиденью

Raised deck socket; sometimes referred to as a stool or seat

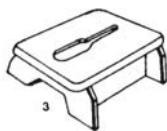
Бедерлі еден құлпы; кейде орынтаққа немесе орындыққа жатқызылады

3. Рельефная замочная скважина иногда рассматривается как стул с отверстием - для использования со скользящими конусами с не закрывающимися типами, показанными в №16; альтернатива связке проводов или цепей закрепленных округлым крюком аналогичным №30

Raised keyhole foundation, sometimes referred to as a keyhole seat or keyhole stool — for use with special sliding cones of the non-lockable or lockable type as shown at No. 16; alternatively, may be used as lashing point for wires or chains fitted with special bulb-hooks of a type similar to No. 30

Бедерлі құлып ұңғымасы; кейде, 16- нөмірде көрсетілгендей жабылмайтын түрдегі сырғымалы конустарды пайдалануға арналатын – орындық ретінде қаралады; сымдар байламы немесе 30 нөмірге ұқсас дөңгелек ілмекпен бекітілген сымдарғаға сәйкес келеді.

4. Углубление с отверстием для скрытой проводки

A flush-fitting keyhole socket

Жасырын өткізуге арналған тесікті үңгіл

5. Рельефный карман для использования с не закрывающимися конусами показанными на №14

Raised locator pocket, for use with non-lockable locator cones such as No. 14

14-нөмірде көрсетілген жабылмайтын конустарды пайдалануға арналған бедерлі қалта

6. Углубление для установки не закрываемой конусами изображенной на №14

Flush-fitting locator pocket to accept non-lockable locator cone such as No. 14.

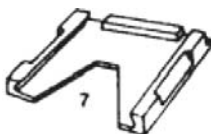
14- нөмірде бейнеленген жабылмайтын конустарды орнатуға арналған үңгіл

7. Сдвижная сварная пластина для установки плоских скручивающихся замков со скошенным углом как в №15. Закрывающиеся и не закрывающиеся конусы с одинаковыми основаниями могут быть также использованы со сдвижной сварной пластиной. Иногда относится к U-образной раме или в углублении.

A slide shoe weldment for accepting flat-based twist-locks with chamfered edges such as No. 15. Locator cones and lockable cones with similar bases can also be used in the slide shoe weldment. Sometimes referred to as a U-frame or a dovetail socket

15- нөмірде қиякесік бұрышты жайпаң ширатпалы құлыптарды орнатуға арналған жылжытпалы пісірілген тілімше. Негіздері бірдей жабылатын және жабылмайтын конустар жылжытпалы пісірілген тілімше де пайдаланылуы мүмкін. Кейде U- тәріздегі жақтауға немесе үңгілге жатады.

8. Округлый дефлектор или углубление для клеммы с пробкой

Circular foundation pot or post socket, with plug

Тығыны бар клеммаға арналған дөңгелек дефлектор немесе үңгіл

9. Трубчатая проводка, угловая подгонка, с запорной линейкой или стопорным штифтом

Container guide, corner fitting, with locking bar or blocking pin

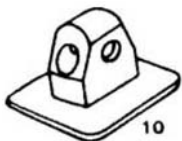
Бекітпе сызғышы не тоқтатқы сұққышы бар құбырша өткізгіш, бұрыштық қиоластыру.

10. Блокируемый донный корпус для сварного соединения с палубой

Lockable bottom locator cone for welded attachment to deck.

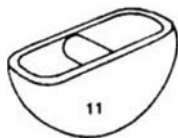
Еденмен пісіріп қосуға тегермеленбейтін түп тұрқы

11. Скрытый карман для присоединения крюка

Flush-fitting lashing pot for hook attachment

Ілмекті қосуға арналған жасырын қалта

12. O-образное кольцо для присоединения крюка либо кандалы

Single 'O' ring for hook or shackle attachment

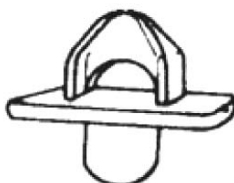
Ілмекті не бұғауды қосуға арналған O-тәрізді сақина

13. Конус с не блокируемым основанием, иногда называется накладываемой затычкой, для вставки в округлый тигель

Non-lockable bottom stacking cone sometimes called a stacking peg, for round pot insertion

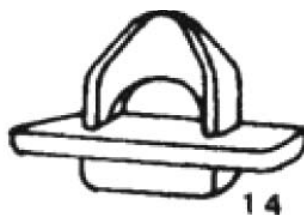
Негізі тегермеленбейтін конус, кейде дөңгелек тигельге салмалы тығындама деп аталады

14. Конус с не блокируемым основанием, иногда называется накладываемой затычкой, с прямоугольной вставкой для соответствия с № 5 & №6

Non-lockable, bottom stacking cone, sometimes called a stacking peg, with rectangular insertion base to match Nos. 5 & №6

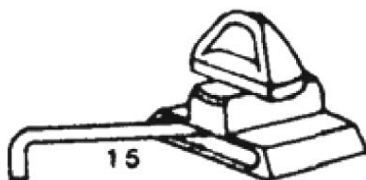
Негізі тегермеленбейтін конус, кейде № 5 & №6 сәйкестендіру үшін тік бұрышты ендірмесі бар салмалы тығындама деп аталады.

15. Скручивающийся замок с плоским основанием для соединения со сдвижной пластиной как №7. Иногда называется U-образный скручиваемый замок

Flat based, shoe fitting twist-lock, used in connection with slide shoe fitting as shown in No. 7. Sometimes known as a dovetail twist-lock

7- нөмірде келтірілген жылжымалы тілімшемен жалғастыру үшін тегіс негізді ширатпа құлып. Кейде U-тәрізді ширатпа құлып деп аталады.

16. Одиночный, сдвижной блокируемый конус для соединения с отверстиями, показанными на №3 & №4

A single, sliding lockable base cone for use with keyhole foundations such as Nos. 3 & 4

Жеке, жылжымалы 3 нөмірде және 4- нөмірде көрсетілген тесіктермен қосуға жеке жылжытпалы блокталатын конус.

17. Одиночное, не блокируемое соединение стекер, иногда называемое конус наложения.

A single, non-lockable, inter-layer stacker, sometimes known as an intermediate stacking cone.

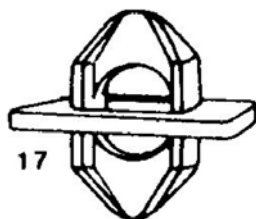
Стекерлердің жеке, қосуды блоктамайтын, кейде үстеме конусы деп аталады.

Когда горизонтальная пластина может принять два оборудования – называется двойным стекером. Может быть поперечным или продольным.

When the horizontal plate is extended to accept two such fittings the item is known as a double inter-layer stacker or double intermediate stacking cone. They may be for transversal or longitudinal application

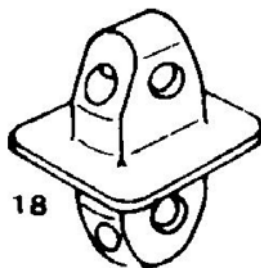
Жазық тілімше екі жабдықты қабылдай алса – қосарланған стекер деп аталады. Көлденең немесе бойлық болуы

18. Одиночный, блокируемый внутренний стекер или блокируемый промежуточный конус, используется с праввинтовым брусом или блокируемыми штырями.

A single, lockable inter-layer stacker, or lockable intermediate cone, used with right-handed locking bars or blocking pins

Жеке, блокталатын ішкі стекер немесе блокталатын аралық конус, оң бұрамалы білеумен немесе блокталатын істіктермен пайдаланылады

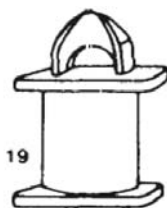
19. Шести-дюймовая распорка с одиночным конусом, иногда в комплекте с двумя противостоящими конусами. Используется для выравнивания уровня высоты между разноразмерными контейнерами стоящими рядом для того чтобы трап соединялся с угловым соединением.

20. Нижний скручивающийся замок или внутренний скручивающийся замок предназначен для ровного распределения трапа по палубе (№2) и чтобы разграничить стоящие друг на друге контейнеры.

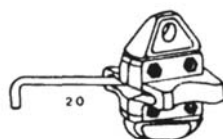
A 6» spacer with single stacking cone; sometimes supplied with two opposing cones. Used to bring the tops of unequal size adjacent containers in stack to the same horizontal line so that screw-bridge fittings may be attached to corner castings. (See No. 21).

A handle-operated turn-foot twist-lock, or inter-layer twist-lock, to secure a base corner casting to a deck fitting (such as No. 2) and/or to secure the top corner casting of one container to the bottom corner casting of the next container above

Жеке конусы алты дюймды, кейде карама қарсы екі конуспен жинақта болады. Басқыш бұрыштық жалғаумен жалғасуы үшін қатар тұратын әртүрлі өлшемді контейнерлер арасында биіктік деңгейін теңестіру үшін қолданылады.

Төменгі ширатпалы құлып немесе ішкі ширатпалы құлып; №2-палуба бойынша басқышты біртегіс орналастыруға және бір бірінің үстінде тұрған контейнерлерді ажыратуға арналады.

21. Болтовое соединение иногда относится к натяжному зажиму или прессуемому зажиму. Используется для соединения верхних углов контейнеров встык.

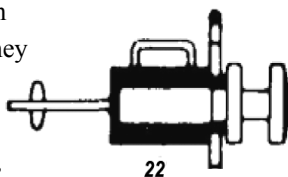
22. Боковая поддержка контейнера или подпорка. Эта подгонка используется в различных целях. В основном используется под верхней палубой для стыка контейнеров.

A screw-bridge fitting, sometimes referred to as a bridge fitting or a tension clamp or compression clamp, or container bridge. Used to connect the upper corner castings of a top layer of containers in stack

Бұрандамалы қосылыс, кейде тартпалы қыспаққа немесе басып қыспаққа жатқызылады. Контейнерлердің жоғарғы бұрыштарын қысып жалғау үшін пайдаланылады.

A container side support or coaming chock. These fittings come in a variety of purpose-built shapes and designs. Used principally below the weather-deck to provide side and end chock support to containers in stack, where they pass through 'tween deck coaming areas, for instance

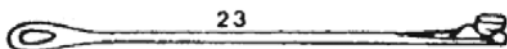
Контейнердің бүйірлік таянышы немесе тіреуіші. Бұл киюластырғыш әртүрлі мақсаттарға пайдаланылады. Негізінен контейнерлерді қатар түзеу үшін жоғарғы палуба астында пайдаланылады.

23. Прямой стержень со специальным крюком для ввпалубаия в край контейнера.

A straight bar lashing rod with special hook for insertion into container corner casting

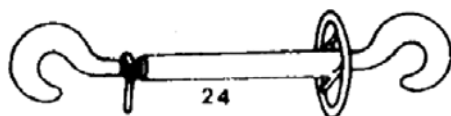
Контейнер шетіне кіргізетін арнайы ілмегі бар тік өзекше.

24. Натяжное устройство способно вращаться и имеет винтовую стяжку с крюками на концах

A wheel-tensioned turn-buckle with hook at each end

Айналатын қабілеті және ұштарында ілмектерімен коса бұрама тартпасы бар тарту құрылғысы.

25. Рельефное углубление для быстрого соединения с округлыми крюками идентичными №30

A raised star-dome lashing pot, sometimes known as an elephant foot lashing pot, for making quick connection to lashing gear fitted with bulb-hooks of a type similar to No. 30

30 -нөмірге ұқсас дөңгелек ілмектерге тез қосуға арналған бедерлі үңгіл

26. Клин для предотвращения качения колеса

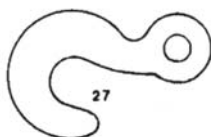
A vehicle wheel chock

Доңғалақтың ырғағын болдырмауға арналған сына

27. Стандартный крюк

Standard lashing hook

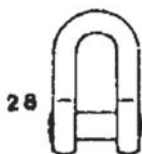
Стандартты ілмек

28. D-образная соединительная скоба

Flush pin 'D' shackle.

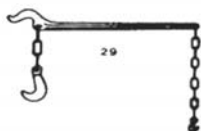
D-тәрізді қосқыш қапсырма

29. Натяжной рычаг

Tension lever, sometimes called a gatortail tensioner

Тартпа иінтірек

30. Округлый крюк для горизонтального крепления. Используется с №25

Bulb-hook for lashing in near-horizontal plane. A variation on the angle of the bulb produces an elephant's foot hook for use with No.25

Горизонталь бекітуге арналған дөңгелек ілмек. 25- нөмірмен пайдаланылады

31. Крюк для крепления инструментов к краям контейнера. Вариации этого крюка имеют различные предназначения.

Penguin-hook for connecting lashing gear to container corner casting. Variations on this shape produce rhino-hooks, pad-hooks, viking-hooks, etc. It is important that the correct shape hook be used at the position for which it was designed

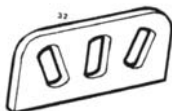
Құралдарды контейнердің шеттеріне бекітуге арналған ілмек. Бұл ілмектің нұсқалары әртүрлі мақсатқа пайдаланылады.

32. Плоское крепление для соединений трех точек.

Flat plate lashing terminal for three connecting points

Үш нүктені қосуға арналған жайпақ бекітпе

33. Оснастка с блоком, проволокой и быстро разъединяемыми натяжным рычагом

Lashing rig, with bar, wire, and quick-release tension lever

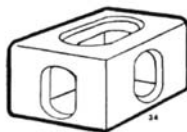
Тегермелі, сымды және тез ажырағыш тартпа интіректі жабдық

34. Контейнер (вид сверху) праворезьбовой

Container upper corner casting (or corner fitting) — right-hand

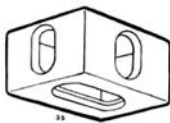
Оң бұрандалы контейнер (үстіңгі) көрініс

35. Контейнер
(вид снизу) право
резьбовой

Container bottom
corner casting (or
corner fitting) —
right-hand

Оң бұрандалы
контейнер
(астыңғы) көрініс

36. Система
крепления,
включающая
проволоку со
штамповкой
вокруг муфты и
винтовая стяжка с
крюком на одном
конце и кольцом
на другом

Lashing system
comprising wire
with swaged eyes
around thimbles,
and turn-buckle
with hook at one
end, and collar/
bolt fitting at

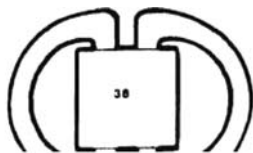
Жалғастырғыш
айналасында
қалыптау сымын
қамтитын бекіту
жүйесі және бір
шетінде ілмек,
екінші шетінде
бұрамалы тартпа.

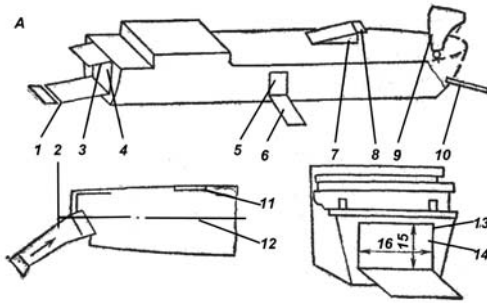
38. Двойное D
образное кольцо
на палубе, для
приема крюка,
болтового
соединения

A double 'D' ring
for deck lashings
to accept hook,
shackle or bolt
attachments

Ілмекті, бұранда
қосылысты
қабылдауға
арналған еден
үстіндегі
қосарланған
D- тәрізді сақина

Суда Tuna Po-Po - Ro-Ro Ships - Po-Po түрдегі кемелер

РОЛКЕРЫ – суда с горизонтальным способом грузообработки

РОЛКЕРЛЕР – жүкті көлденең тәсілмен өңдейтін кемелер

А. Размещение аппарелей
 Аппарель (наклонный убирающийся въезд) с тросовым приводом с гидравлическим приводом переносная внутренняя поворотная угловая
 Пандус (стационарная аппарель)
 1. Кормовая аппарель
 2. Кормовая угловая аппарель
 3. Кормовая дверь
 4. Кормовой вход
 Кормовое отверстие
 Кормовые ворота
 5. Бортовая дверь
 6. Бортовая аппарель
 7. Шахта

Ramp arrangement
 Ramp wire operated hydraulically operated portable internal slewing angled

Fixed ramp

Stern ramp, quarter ramp

Angled stern ramp

Stern door
 Stern entrance
 Stern opening
 Stern gate
 Side door
 Side ramp

Casing

Аппарельдердің орналасуы
 Аппарель (еңіс жиналма есік) сымарқан жетекті гидравликалық жетекті тасымалды ішкі бұрылмалы бұрыштық

Пандус (стационар аппарель)

Артқы аппарель

Артқы бұрыштық аппарель
 Артқы есік
 Артқы кірме
 Артқы тесік
 Борт есігі
 Борттық аппарель

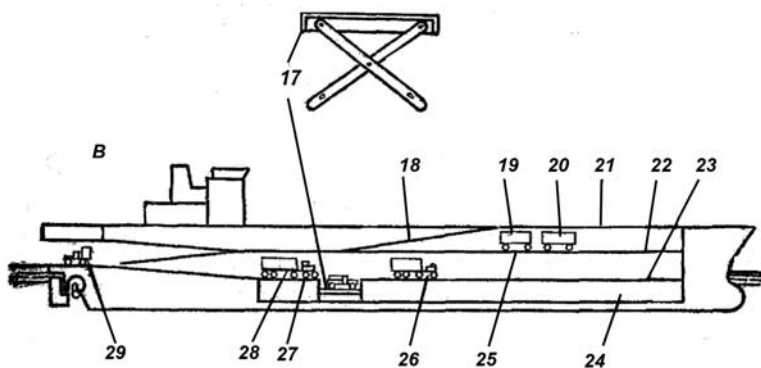
Шахта

8. Дверь шахты (дверь шахты даёт выход на открытую палубу)	Casing door (the casing door gives access to the weather deck)	Шахта есігі (шахта есігі ашық еденге шығуға мүмкіндік береді)
9. Носовой козырек	Bow visor (visor)	Тұмсықтағы күнқағар
10. Носовая аппарель	Bow ramp	Тұмсықтағы аппарель
11. Закрытие аппарели	Ramp cover	Аппарель жабуы
12. Проезжая часть	Roadway	Даңғыл жол
13. Трейлерные ворота	Trailgate	Трейлерлік кірме
14. Отверстие в свету	Clear opening	Жарықтағы тесік
15. Высота в свету	Clear height	Жарықтағы биіктік
16. Ширина в свету	Clear width	Жарықтың ені

**В. Трейлерное грузовое
оборудование**

**Trailer loading
facilities**

**Трейлерлік жүк
жабдығы**

17. Лифт с перекрестными подкосами	Scissors lift	Тіреуіштері қиылысқан лифт
Платформа с перекрестными подкосами	Scissors platform	Тіреуіштері қиылысқан тұғыр
Трейлерный лифт	Trailer lift	Трейлерлік лифт
Подъемная платформа пантографного типа	Pantograph type lifting platform	Пантограф түрдегі көтергіш тұғыр
18. Внутренняя аппарель	Internal ramp	Ішкі аппарель
19. Пакетированный груз	Palletized cargo	Түйдектелген жүк
20. Контейнер	Container	Контейнер
21. Открытая палуба	Weather deck	Ашық еден
22. Верхняя твиндечная палуба	Upper tweendeck	Жоғарғы твиндек еден
23. Нижняя твиндечная палуба	Lower tweendeck	Төменгі твиндек еден
24. Трюм	Hold	Трюм
25. Платформа катковая передвижная	Platform rolling moving, traveling	Тұғырнама сырғымалы жылжымалы
Грузовая площадка	Pallet, loading pallet	Жүк алаңы
Поддон на роликах на колесном ходу	Roller Wheeled Loading	Тұғырық аунақшалардағы доңғалақ жүрісті жүк
Грузовой для транспортировки вилочным погрузчиком	Fork Electric truck Power truck Truck	айыр тиегішпен тасымалдауға арналған жүк табаны
26. Электротележка		Электрарба
Электрокар		Электркар
27. Грузовой автомобиль (трейлерный тягач)		Жүк автомобилі (трейлерлік тартқыш)
28. Ро-ро автомобиль	Ro-Ro truck	Ро-ро автомобиль
Тягач с прицепом с полуприцепом	Tractor, towing vehicle tractor-trailer vehicle train-type vehicle	Тартқыш тіркемелі жартылай тіркемелі Трейлер, тіркеме
28. Трейлер, прицеп	Trailer	
29. Автопогрузчик с вилочным захватом	Fork lift truck	Айыр қарпығышты автотиегіш

Примененная литература

1. Яковлев А.А., Яковлев В.А. «Основы морской технической терминологии». Учебное пособие. изд-2-е, доп. М. ЦРИА «Морфлот», 1978. 132 стр.
2. Русско-казахский словарь, Институт языкознания Академии наук Каз.ССР, под общей ред. профессора Г.Г. Мусабаяева, двухтомник, Главная редакция казахской советской энциклопедии, Алма-Ата -1981 г.
3. Технический многоязычный словарь, Комитет по языкам при Министерстве культуры и информации, автор доктор технических наук, профессор Райымкул Кудайбергенов, изданный ТОО «Сенгер-НС», Астана – 2008 г.
4. Русско – казахский словарь, изданный Редакционно-издательским отделом при Аппарате Сената Парламента Республики Казахстан, ответственный за выпуск С.Е. Байменше, Астана – 1998 г.
5. Ш.Құрманбайұлы, С.Сапина. Орысша-қазақша қазақша-орысша терминдер мен атаулар сөздігі (Мемтерминком бекіткен терминдер мен атаулар сөздігі) Алматы, Сөздік-Словарь, 2004.
6. Орфографиялық сөздік. Алматы, Тіл білімі институты, 2007.
7. Ш.Құрманбайұлы. Қазіргі қазақ тіліндегі жаңа атаулар мен қысқарған сөздер. Астана, 2009. «1С-Сервис» ЖШС.

**Әбдіғали Қоянбаев
Наташа Сабирова
КЕМЕ ҚҰРЫЛЫСЫНЫҢ СӨЗДІГІ
Орысша-Ағылшынша-Қазақша**

**Абдугали Куянбаев
Наташа Сабирова
СЛОВАРЬ ПО УСТРОЙСТВУ СУДНА
Русский-Английский-Казахский**

**Abdugali Kuyanbaev
Natasha Sabirova
VESSEL DISIGN GLOSSARY
Russian-English-Kazakh**

Корректоры *Жүнісова Б.*
Техникалық редактор *Тлеукеева А.*
Беттеуші *Ауанова А.*

Теруге 05.01.2013 ж. Басуға 25.10.2013 ж. қол қойылды.
Қаріп түрі «Times». Офсеттік басылыс.
Пішімі 84x108^{1/32}. Шартты баспа табағы 10,08.
Таралымы 4000 дана.
Тапсырыс № 8572.

ЖШС «Сөздік-Словарь». Қазақстан Республикасы.
Алматы қ-сы, Жандосов к-сі 7-11
Тел.: + 7(727) 274 59 23

ISBN 9965-822-83-2

9 789965 822834

Тапсырыс берушінің файлдарынан Қазақстан Республикасы
«Полиграфкомбинат» ЖШС-де басылды.
050002, Алматы қаласы, М. Мақатаев көшесі, 41.